

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 7. MAJA 1981

ŠTEVILKA: 17 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

JAVNA RAZPRAVA O OSNOVAH IN MERILIH DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

Eno najpomembnejših načel, ki se nanašajo na dohodek in njegovo delitev, posebej na osebni dohodek, je »plačilo po delu«. Samo po sebi nič posebnega in težavnega, kadar govorimo v množini, zelo huda naloga pa takrat, ko začnemo to načelo plačila ali delitve osebnih dohodkov po delu izvajati konkretno na posameznega delavca. Tu se pojavijo nekatera vprašanja, ki neposredno izvirajo iz samoupravnega socialističnega sistema. Ta vprašanja so: pravičnost, solidarnost, vzajemnost, enakopravnost.

Verjetno nam je jasno, da jih ne moremo strpati v en koš, jih odtrgati od ustvarjenega dohodka in z enim zamahom razrešiti. To objektivno ni mogoče zaradi raznoterih pojavov, ki prav v tem trenutku vplivajo na naše pogoje gospodarjenja in ustvarjanja. Ne zagovarjamo samo solidarnosti in vzajemnosti, ampak predvsem upoštevamo enakopravnost in medsebojno povezanost, ki sta za jeseniškega železarja dva nepresekana simbola njegovega bitja in žitja. Kakorkoli že, povedati moramo, da osnutek samoupravnega sporazuma ni revolucija na področju delitve osebnih dohodkov, ampak je korak naprej pri naših prizadevanjih, čimprej uresničiti navedenega načela.

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu je sporazum ocenil tako, da je pokazal na nekatere njegove slabosti. Ocenil je tudi

skladnost z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih. Ugotovil je, da nekaterih starih rešitev ni mogoče takoj zavreči, čeprav neposredno ne stimulirajo delavca, ni pa jih mogoče nadomestiti z novimi, ker predlogi niso dodelani ali pa preverjeni. Včasih nas bremenijo določena preteklost, drugič boječnost. Zato pa naj javna razprava med delavci in v vseh organiziranih

(Nadaljevanje na 8. strani)

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

Po ustavi SR Slovenije ureja medsebojna delovna razmerja z zakonom skupščina SRS. Zakon o delovnih razmerjih je bil sprejet decembra 1977, noveliran leta 1978, sedaj pa pričakujemo nove spremembe in dopolnitve, na podlagi katerih bo mogoče delavcem TOZD (v nadaljevanju OZD), da bolje urejajo in sprejemajo samoupravne rešitve.

Spremembe in dopolnitve zakona so zasnovane na številnih vprašanjih, ki so nastale v OZD pri izdelavi

samoupravnih aktov in njihovi praktični uporabi, v številnih razpravah, seminarjih in posvetih z ugotovitvami, da so njegove določbe premalo precizne, nekatera področja ne najbolj urejena in da razvoj samoupravnih odnosov v združenem delu terja stalno dopolnjevanje normiranih določb. Na osnovi prakse in dosedanjih izkušenj predlagajo dopolnitev zakona z jasnejšimi določbami in to pri sklepanju in prenehanju delovnega razmerja, urejanju delovnega časa, izrabi dopustov, varstvu materinstva in pravicah delavcev, ki skrbijo za otroke, disciplinski in materialni odgovornosti ter usklajitve teh določb z ratificiranimi konvencijami mednarodne organizacije dela.

V prvem delu družbenega plana so opredeljeni cilji in smeri razvoja

(Nadaljevanje na 10. strani)

Nadaljevanje na 3. strani

SPODBUJANJE INVENTIVNEGA DELA, USTVARJALNOSTI IN NOVATORSTVA

Priloženo sporočilo je sestavljeno na osnovi gradiva za razpravo, ki je bila v ponedeljek, 20. aprila, ob prisotnosti predstavnikov zainteresiranih delovnih organizacij in družbenopolitičnih delavcev. Gradivo so pripravili: izvršni odbor sindikata železarne Jesenice, DIATI Jesenice, služba OZIL ter komisija za inventivno dejavnost pri odboru za gospodarstvo TOZD Žičarna — Železarne in je bilo obravnavano ob vsestranski razpravi prisotnih udeležencev tematske razprave. Gradivo je naknadno uredila na razpravi izvoljena redakcijska komisija in ga je treba razumeti kot sporočilo, ki naj ga delegati Železarne posredujejo na tretjem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije.

Napori naše družbe so že vrsto let usmerjeni v prizadevanja, da se razvije naše gospodarstvo v višje oblike, kakor to zahteva interes našega delovnega človeka, zahteve tehnološke revolucije, mednarodna delitev dela in pomembna vloga, ki jo ima naša država v državah v razvoju.

Glede na vsa revolucionarna izročila ter zupuščno tovarša Tita smatramo, da je dosledno izvajanje s strani vseh podpisnikov družbenega dogovora o inovacijah glede vseh dogovorjenih aktivnosti bistven pogoj za doseganje cilja, ki smo si ga

(Nadaljevanje na 7. strani)

S STANOVANJSKO ZADRUGO HITREJE IN CENEJE DO STANOVANJA

Stanovanjska gradnja z vso svojo problematiko je pomemben sestavni del aktivnosti naše družbe kot tudi posameznika. Na Jesenicah ima ta problematika zaradi specifičnosti kraja in industrije še posebno težo. Želje po hitrejšem reševanju stanovanjskih vprašanj so pogosto spremljale razne ideje o racionalnejši gradnji.

Leta 1980 je bilo v analizi razvojnih možnosti stanovanjskega gospodarstva v občini Jesenice opredeljeno, da se na Jesenicah ustanovi stanovanjska zadruga. Tudi lanskoletna anketa v Železarni kaže, da se je 300 zaposlenih informativno opredelilo za zadrugo gradnjo. Pri tem velja poudariti, da ima od teh več kot 60% že družbeno stanovanje, ki bi ga z izgradnjo lastnega stanovanja sprostili. Konkretnije naloge v zvezi s tem so opredeljene s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana stanovanjske skupnosti

za obdobje 1981–1985, ki je bil sprejet ob koncu preteklega leta. Na tej osnovi naj bi bilo v obdobju 1981–1985 v okviru zadruge zgrajeno 230 stanovanjskih enot, in sicer: 90 na Hrušici, 40 na Bregu, 54 na Rodinah, 26 v Mostah in 20 na Blejski Dobravi.

Ob znanih težavah s pridobivanjem in komunalnim opremljanjem stavbnih zemljišč je ta čas najrealnejši pričetek gradnje na Hrušici-Belo polje. Po načrtih, ki sta jih pri, urbanistični službi naročila Že-

Nadaljevanje na 7. strani



Boni Čeh: Portret tovarša Tita — orig. linorez 1981

DAN ZMAGE IN OSVOBODITVE PRAZNUJEMO DRUGIČ BREZ TITA, A S TITOM V SRCU

Najradostnejši dan v zgodovini našega slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov — dan dokončne osvoboditve in zmage socialistične revolucije ter zmage nad največjim sovražnikom človeštva — fašizmom, bomo letos drugič praznovali brez našega Tita, a s še mnogo bolj vkoreninjenim njegovim imenom v naših srcih. Imenom, ki nam pomeni našo vest in zavest. Imenom, ki nas vedno znova postavlja pred vprašanja — ali dovolj dosledno in odgovorno uresničujemo njegova zgodovinska sporočila in naloge, ki jih je tovarš Tito nenehno naglašal, da zgradimo močno in enotno Jugoslavijo, domovino bratskih narodov in narodnosti, ki bodo po lastni poti socialističnega razvoja in neuvrčenosti gradili svojo lepšo in srečnejšo bodočnost. Domovino, za kakršno je tovarš Tito vse svoje življenje izgovarjal in izgovarjal v osemindeset letu starosti, 4. maja 1980 ob 15.05 v Kliničnem centru v Ljubljani.

V odločnih prizadevanjih da stabiliziramo našo domovino in nadaljujemo Titovo pot humanizacije naših medsebojnih odnosov in izgradnje socialistične samoupravne domovine bogatih in srečnih ljudi, pa se še vedno srečujemo z odstopanji, razkorakom med besedami in dejanji, inertnostjo, neodgovornostjo in podobno. Med nami je še vedno nekaj takih, ki ob očitnih pridobitvah socialistične revolucije — izrednemu razvoju družbenega in osebnega standarda, socialistične demokracije, trdnosti socialistične Jugoslavije v mednarodnih razmerjih, njenem ugledu v svetu, 36-letnem življenju v miru in zadovoljstvu... vidijo in nemalokrat tudi potencirajo naše slabosti, ne da bi sami kakoli prispevali k njihovu premagovanju, čeprav je to njihova ustavna pravica in dolžnost. Nemalokrat pa ravno taki tudi pri svojem rednem delu in opraviilih ne kažejo prevelike vneme in niso pripravljeni kakoli postoriti izven tistega, za kar so plačani.

Ravno take prilike, kot je obletnica osvoboditve in zmage nad fašizmom, pa so pravišnje, da bi si sleherni med nami vsaj v mislih obudil spomine na čase brezposelnosti, izkoriščanja, zatiranja in poniževanja, na krvavo narodnoosvobodilno borbo in socialistično revolucijo, na podedovano dediščino stare Jugoslavije, nečloveške napore pri obnovi in izgradnji naše domovine, izredne žrtve in samopremagovanja, da smo ohranili svojo svobodo in neodvisnost, na vsem svetu zavidljivi napredek, ki smo ga dosegli v Titovi svobodni in neuvrčeni socialistični Jugoslaviji. Obudil spomine na našo lastno pot socialističnega samoupravljanja in izgradnje stabilne domovine bratskih in enakopravnih narodov in narodnosti. Vse to nam priznavajo prijatelji pa celo nekdanji sovražniki po vsem svetu. Le nekateri med nami vidijo le napake, iščejo krivice in včasih izražajo tudi žaljivke na račun tega ali onega, ne glede na to, koliko je prispeval v narodnoosvobodilni borbi in povojni socialistični izgradnji.

Nikdar v naši zgodovini, od kar je bil prisoten tovarš Tito, nismo zatajevali naših napak, celo v najtežjih trenutkih našega povojnega razvoja smo pred vsem svetom priznavali slabosti in odstopanja. In to je prisotno tudi danes. Ob tem pa smo vedno zelo konkretno povedali, kaj moramo postoriti, da odstranimo napake in se izognemo odstopanju. Toda vse to uresničujemo prepočasi, ker glavno breme nosi še vedno en del naših delavcev, občanov... drugi del pa le tisto, kar morajo in še to ne vedno dovolj odgovorno. Čeprav je resnica, katere se vsaj podzvestno vsi zavedamo, da bomo slabosti in neskladja odstranjevali hitreje in uspešneje, če bomo pri tem kot delavci, samoupravljalci, delegati, občani sodelovali vsi, odgovorno, dosledno in pošteno.

To so naše ustavne pravice in dolžnosti. To je pot po kateri nas je vodil tovarš Tito, pot, ki jo moramo odgovorno nadaljevati vsi, da dosežemo Titovo vizijo socialistične samoupravne družbe. To od nas vseh zahteva več discipline, odgovornosti do sprejetih obveznosti, boljše delo in organizacijo dela, varčevanje in odgovorno ter zavestno sodelovanje v samoupravnem in delegatskem odločanju. To je naš veliki dolg do socialistične revolucije in tovarša Tita, ki je navdihoval in vodil to revolucijo do zadnjega dne svojega življenja in ki nam je začrtal naš nadaljnji razvoj.

TITO ZDAJ PREHAJA V LEGENDO ZGODOVINE, MED NJENE VRHOVE

Tito je bil legenda že za življenja, zdaj pa prehaja v legendo zgodovine, med njene vrhove.

Ko odhaja od nas, nam zapušta v dediščino svoje orjaško revolucionarno delo, s katerim smo vsi mi, vsi naši delovni ljudje, vsi narodi in narodnosti naše svobodne in ponosne države, zrasli v granitno enotnost, ki je ni več mogoče z ničemer omajati.

To veliko delo je tudi porok naše prihodnosti. To pa je spet Tito in vse, kar razumevamo s tem imenom: bratstvo in enotnost, socialistično samoupravljanje, naša svoboda in neodvisnost, trdna solidarnost s silami miru in napredka v svetu.

Dovolite mi, da vas v tem trenutku, bolečem za nas vse, spomnim na Titove besede, ki nam jih je kot oporoko sporočil s tribune XI. kongresa ZKJ:

»Socialistična, samoupravna in neuvrščena Jugoslavija ima trdne in trajne temelje, zanesljive opornike za svojo prihodnost.

Moč Jugoslavije je v junaštvu in trdnosti njenih narodov in narodnosti, ki so se kalili skozi zgodovino in vzdržali največje preizkušnje velike osvobodilne vojne.

Moč je v njihovi enotnosti in zavesti, da je ta enotnost v današnjem svetu, v katerem se sila še ni umaknila razumu, pogoj ne le za napredek, temveč tudi za goli obstoj.

Moč je v idejah, ki nas navdihujejo, in v ciljih, za katere se bojujemo.

Moč je v delavskem razredu in njegovi odločilni vlogi v družbi, v naših delovnih ljudeh, ki imajo vsak dan več in živijo čedalje bolje, čeprav še niso rešeni mnogih težav in odrekanih.

Moč je v našem mlademu rodu, ki je pridobitve revolucije sprejel za svoje in ki ve, da ima za seboj daljše obdobje dela in življenja v svobodi

in miru kot katerikoli prejšnji rod na naših tleh.

Moč je v socialističnem samoupravnem sistemu, ki našem človeku zagotavlja, da svobodno in suvereno odloča o svojem delu in njegovih dosežkih in ki ga varuje pred izkoriščanjem in nasiljem, pred vsem, kar ovira vsestranski razvoj svobodne človeške osebnosti.

Moč je v široki fronti organiziranih socialističnih sil na čelu z zvezo komunistov, avantgardi ne le po idejni opredelitvi, temveč tudi po sposobnosti, da razsvetluje poti in perspektive nadaljnjega razvoja.

Moč je v splošni ljudski obrambi, katere udarna sila je jugoslovanska ljudska armada, v kateri se enotno prejemajo idejno-moralna trdnost, bojna usposobljenost in sodobna opremljenost.

Moč je v naši neodvisnosti in neuvrščenosti politiki, v tem, da se tudi z največjimi pogovarjamo kot enak z enakim, da enakopravno sodelujemo z vsemi državami sveta.

Moč je v velikem ugledu socialistične in neuvrščene Jugoslavije, v številnih prijateljih po vsem svetu, v položaju, kakršnega si je v mednarodnih odnosih zagotovila le redkokatera država.

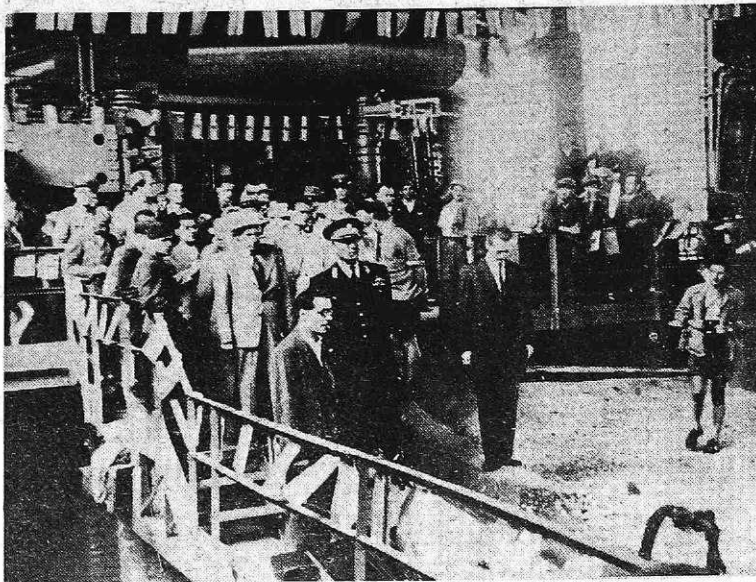
Zato z vedrino in optimizmom gledamo v jutrišnji dan.

Hvala ti, tovariš Tito, za dediščino, ki si nam jo zapustil. Čuvali jo bomo kot punicco svojega očesa.

Hvala ti, ker si naše revolucionarno gibanje usposobil, da bo tudi v prihodnje pogumno osvobajalo prostore človekovega napredka.

Slava in hvala ti, vedno naš tovariš Tito!

(Odlomek iz govora dr. Vladimira Bakarića, člana predsedstva SFRJ in člana predsedstva CK ZKJ na osrednji žalni seji najvišjih organov in organizacij federacije, 6. maja 1980 — Delo, 7. maja 1980)



Tovariš Tito na prvem obisku v naši železnici, 1. avgusta 1946

PO TEM KAR JE ZAPUSTIL, JE TITO TUDI ČLOVEK PRIHODNOSTI

Fizično se poslavljamo od tovariša Tita. Ostajajo pa njegova dela in ideje, kot trajni kazipot našega boja. Ostajajo naše obveznosti in odgovornosti, da nadaljujemo veliko delo, ki smo ga začeli s Titom.

Tito odhaja, a ostajata naša večna ljubezen in spoštovanje do njegove velike človeške in državniške osebnosti. Navdihovala nas bo njegova neustrašna moč volje in odločnosti pri delu. Učil nas je s svojim velikim zgledom, da delimo usodo s svojo državo in ljudstvom.

Poslavljamo se od Tita. Vendar nam je zapustil odgovor na vprašanja, ki se nam zastavljajo tudi v tem trenutku — kdo smo, kaj smo, kako bomo nadaljevali našo pot, se obdržali in napredovali. S Titom smo dovolj dozoreli in se utrdili v zavesti, da lahko obstanemo kot trdna in celovita država samo, če ostanemo enakopravna socialistična skupnost vseh naših narodov in narodnosti. Kot družba samoupravljalcev, v kateri sta delovni človek in njegov interes merilo socialističnega in družbenega napredka. Da je naša prihodnost v tem, da ostanemo neuvrščena Jugoslavija, samostojni na svoji zemlji, kljub vsem težavam in viharjem, ki bi se utegnili zgrniti nad nas. Bratstvo in enotnost, samoupravljanje in neuvrščenost so tri temeljna načela, na katerih je temeljila, temelji in se bo na njih še v prihodnje razvijala po jasno začrtani poti Socialistična federativna republika Jugoslavija.

Danes je naša usoda v naših rokah. Postala je naša zavest, naše

srce in razum. Neodvisna socialistična skupnost bratskih narodov, država, aktivna v boju za mir, za vsestransko mednarodno sodelovanje na načelih enakopravnosti in neodvisnosti narodov, to bo še naprej Titova in naša Jugoslavija. Slovo s tovarišem Titom zadaja boleč udarec srcem vseh naših ljudi. Srcem mnogih ljudi po svetu, ki so ga poznali ali slišali o njem. Tito je zares človek našega stoletja, človek epohe, kot so ga te dni imenovali po svetu tisti, ki ga spoštujejo.

Ponosni smo, da smo Titovi sodobniki. Po tistem, kar je zapustil, je tudi človek prihodnosti. Ni je sile, ki bi lahko zasenčila njegovo delo, ugasila baklo, ki jo je tako dolgo nosil in ponesel skozi mnoge teme in neurja.

V tem bridkem trenutku stojimo sklonjenih glav, v dokaz globokega spoštovanja. Stojimo trdno povezani pred odgovornostjo, ki jo lahko izpolnimo samo združeni. Nasledniki Titovega dela ne bodo le sodobniki, temveč tudi generacija, ki jih bosta navdihovala Titov zgled in boj.

Pred nami je velikanska moralna obveznost, da nadaljujemo to veliko delo in da potrjujemo naše besede z novimi uspehi.

Velika hvala in slava tovarišu Titu!

(Odlomek iz govora predsedujočega v predsedstvu CK ZKJ Stevana Doronjskega ob krsti predsednika tri temeljna načela, na katerih je 1980)

NAŠA REVOLUCIJA OSTAJA TAKŠNA, KAKRŠNA JE BILA — TITOVA

Za delavski razred, za vse delovne ljudi in občane, za Zvezo komunistov Jugoslavije, za našo mladino in pripadnike oboroženih sil po vsej naši socialistični samoupravni skupnosti je prišel zdaj najbolj boleči trenutek, trenutek slovesa od tovariša Tita.

Dneve in dneve so, dragi tovariš Tito, milijoni naših ljudi nemo, z največjim strahom, vendar z velikim upanjem spremljali tvoj zadnji boj. Iz globine svojih src so želeli, da tudi tvoj zmagoslavje. Do zadnjega tvojega diha so verjeli v čudež, v nemogoče. Nikoli se nisi umikal pred silami zla. Upognil si se šele pred neizprosni zakon narave, po skoraj devetih desetletjih življenja, polnega podvigov in trpljenja, neprimerljivega samoopovedovanja in stalnega boja, v katerega si brez prizanašanja vlagal vse svoje sile.

S temi mislimi in občutki se poslavljamo danes od tebe vsi mi, tvoji tovariši in soborci, Zveza komunistov Jugoslavije, ki si ji vtisnil pečat svoje osebnosti, delavski razred naše dežele, iz katerega nederj si zrasel, delovni ljudje in občani vseh naših narodov in narodnosti.

V tem bolečem trenutku, pred duhom svojega legendarnega vrhovnega komandanta, so slavni borci narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije spustili na pol droga 365 zastav vojnih brigad, ustanovljenih na naših tleh, med njimi je 341 jugoslovanskih, 21 italijanskih ter po ena ruska, francoska in bolgarska.

Z besedami ni mogoče izraziti bolečine, ker odhajaš od nas, toda niti ponosa, ker smo te imeli, ker nas je

takšen velikan zgodovine desetletja varno vodil, ker smo skupaj gradili, razvijali in krepili revolucionarno avantgardo delavskega razreda, ker smo povezali, zbrali in vodili milijonske množice vseh naših narodov in narodnosti v zmagovit narodnoosvobodilni boj in socialistično revolucijo, za uresničenje njihovih socialnih in nacionalnih pravic in interesov, za uresničenje srečnejše družbe in bolj humanih človeških odnosov, bratstva in enotnosti med našimi narodi in narodnostmi. Skupno smo pogumno utirali pot naše socialistične samoupravne družbe in vsestransko krepili federativno skupnost.

Zdaj ostajamo brez tebe, toda trdno združeni in pripravljeni, da tako mi kakor mladi rodovi, ki prihajajo za nami, vselej stopamo po pogumnih vizionarskih poteh, po katerih smo se skupaj s teboj prebijali v prvih dneh revolucije v vseh bojih, preizkušnjah in uspehih. Iskali in našli smo najboljše rešitve za izpolnitev tvojih zamisli pri graditvi našega boljšega jutri, pri razvijanju tesnih vezi sodelovanja in prijateljstva z narodi po vsem svetu, v interesu miru, varnosti in mednarodnega sodelovanja. Z nami ostaja tudi svet brez svojega velikega državljana, vztrajnega borca za mir in simbola, v katerem niso izraženi samo upi, ampak tudi možnosti za premagovanje preizkušenj, skozi katere stopa.

(Odlomek iz govora predsednika predsedstva SFRJ Lazarja Koliševskega pred grobnico 8. maja 1980)

TITO

TITO
je trava, morje, zrak
TITO
je sonce, toplota, oblak
TITO
je svoboda, upanje, prostost
TITO
je pesem, sreča, mladost

TITO
je vse, kar pomeni hrabrega
TITO
je vse, kar pomeni svobodnega
TITO
je vse, kar je lepega
TITO
je vse, kar je ljubljenega
TITO
je VSE
in ostane vse!
TITO
Je JUGOSLAVIJA

Sonja Frelj

NARCISE ZA TITA

Bil je lep sončen dan. Žarki so padali na obraze vaščanov, ki so nestrpno pričakovali Tita. Tako kot vsi drugi ljudje, sva ga tudi midve z malo sestrnico Marušo težko pričakovali.

Pripeljal se je v črnem mercedesu na prvomajsko nedeljo. Razburjenje pri ljudeh je bilo veliko; vsi so se prerivali, da bi videli Tita. Tedaj se mi je sestrnica iztrgala iz roke in se izgubila med množico ljudi. Iskala sem jo, toda nisem je našla. Začelnjalo me je skrbeli, saj je bila stara komaj pet let. Ker je nisem našla, sem začela jokati. Nenadoma sem jo zagledala pri nekem oficirju; v roki je še vedno imela šopek narcis, zavil v polivinilasto vrečko. Stekla sem tja, ona pa se zame še zmenila ni. Oficir ji je z roko kazal, kje je Tito, ona pa je odgovorila: »Saj vidim, kje sedi,« se mu iztrgala iz rok in pogumno zakorakala proti dragemu Titu. Z raztrganimi žbicami in s šopkom narcis v roki je pogumno preprosto prišla k Titu, stegnila ročico in mu podala šopek, zavil v polivinil. Vsi smo strmeli, skromen šopek se je znašel v Titovi roki in on ga je z veseljem in ljubeznijo sprejel. Najbrž se mu je zdel ta šopek še lepši od dragocenih šopkov in ikeban, saj je vedel, da so ga nabrale drobne ročice z otroško ihtivostjo in navdušenjem. He kako bi se zdelo majhni deklici, če šopka ne bi sprejel! Malo Marušo je pogladil po laseh in jo poljubil, vaščani so srečno zaploskali.

Kamere so škrtale in na celuloidnem traku je ostala slika drobne deklice, ki podarja Titu majhen šopek gorenjskih narcis.

Vsem nam je bilo toplo v srcu, solze sreče so se mešale z nasmehi in Tito je takrat prav gotovo občutil, da ga imamo vsi neizmerno radi.

Tea Paulus, 8. r.,
literarni krožek OŠ
16. december Mojstrana

SPOMIN NA TITA

Ko ugasnilo Tvoje neutrudno je srce,
ovenel človeštvu je najdražji cvet,
takrat so tekle in nam bodo še solze,
za Teboj žaluje vseh svobodoljubni svet.

Mir in solidarnosti si bil simbol,
rodoljub, heroj in genij naše
domovine,
spoštovali in cenili smo Te vedno
bolj,
postal si velikan svetovne
zgodovine.

Ko pa je Evropa v sužnosti ječala,
si v njej edini upal dvigniti upor,
s Teboj junaštva partizanov so
postala,
vsem zatiranim kot najsvetlejši
vzor.

K svobodi, sreči in napredku si utrl
pot,
zdaj smo dolžni varovati Tvoja
dela,
jih nadaljevati in krepiti prav
povsod,
da ob misli nate, večno bodo nam
živela!

Hvaležni in ponosni smo, da si nas
vodil Ti,
saj vse, kar je lepo, pravično,
plemenito,
kar je bratstvo ter sožitje vseh ljudi,
se z besedo eno samo imenuje:
»TITO«.

Pavlič Jože

TRAJEN SPOMENIK TITU JE NJEGOVO DELO: NEODVISNA, SOCIALISTIČNA, SAMOUPRAVNA IN NEUVRŠČENA JUGOSLAVIJA

Tovariš Tito je na vsej razvojni poti naše družbe utrjeval kontinuiteto revolucije; od povezovanja partije z delovnimi množicami do njihove neposredne oblasti. Na poti, po kateri smo šli z njim, smo morali premagovati vrsto birokratskih, etatističnih, unitarističnih, nacionalističnih, liberalističnih in drugih odporov. S Titovo odločnostjo in energijo so delovne in ljudske množice izšle iz vseh teh spopadov zmagovito. S tem je Titova osebnost, ki je neponovljivo vtikana v delo zveze komunistov in v revolucionarno akcijo delavskega razreda vseh naših narodov in narodnosti, postala trajna, univerzalna, postala je last vsega človeštva.

V tem delu, v nesebičnih prizadevanjih za vsestranski materialni in duhovni napredek naše družbe, za neodvisnost naše države, za razvoj socialističnega samoupravnega odnosa, za ustvarjanje pogojev, v katerih bo človek resnično lahko sam svoje sreče kovač, je prihodnost naše socialistične samoupravne in neuvrščene Jugoslavije. Porok za to so naši delovni ljudje, naše mlade generacije, rojene in vzgojene v socialistični samoupravni Titovi Jugoslaviji.

V tem, ko je ves naš, pripada tovariš Tito hkrati vsemu svobodoljubnemu in miroljubnemu človeštvu. Pripada mu z našim antiimperialističnim bojem, z bojem za neodvisnost in samostojno pot v socializem, z graditvijo neposredne demokracije delovnih ljudi; pripada mu z bojem za mir v svetu, za politično in ekonomsko enakopravnost vseh narodov, s premagovanjem blokavske delitve sveta, s politiko neuvrščenosti. Titova je misel, da je Jugoslavija, čeprav majhna država, močna zaradi socialistične samoupravne demokracije, naše morale, naše enotnosti. Več kot lahko daje Jugoslavija materialno svetu, daje svetu moralno in politično — kot vest človeštva, z neomajno vero v sile miru in s perspektivo, ki vodi iz sveta političnega, gospodarskega in kulturnega podrejanja v svet sodelovanja, razumevanja, enakopravnosti in spoštovanja.

Preveč je vsega, kar je opravil, da bi lahko ob tem pretresljivem tre-

nutku podrobneje opredeljevali celovit in neprecenljiv Titov osebni prispevek k razvoju človeške družbe. Nobena beseda ne more povedati tega, kar govore dejanja, ki ostajajo trajno med nami, ker so trdno vgrajena v temelje sistema socialističnega samoupravljanja in ker so postala del našega življenja. Z globoko žalostjo se zavedamo, da tovariš Tito ne bo več prihajal k nam, v Slovenijo, ki jo je poznal od otroških let, v kateri se je tako rad mudil že pred narodnoosvobodilnim bojem in po osvoboditvi. Povsod, kamor je prišel, je občutil vso ljubezen in spoštovanje, ki mu ga izkazuje slovenski narod. Mi smo vedeli, da je ves z nami, tako kot je bil z vsemi ljudmi vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Ne bo ga, da bi se veselil naših novih delovnih zmag, ne bo ga, da bi snoval nove zamisli, ki jih je vedno izpovedoval z jasno in vsakomur razumljivo besedo. Vendar iz tega občutja raste dragoceno spoznanje:

Ni bilo srečanja s Titom, ki se nam ne bi vtisnilo v spomin za vse čase. Ni koščka naše dežele, kjer napredek ne bi pričal o veličini naše revolucije in o Titu kot močnem, neutrudljivu sili te revolucije. Povsod po tej slovenski domovini bo ostal večni spomin nanj.

Bolečina, ki nas prežema ob izgubi največjega človeka naše revolucije, je neizrekljiva. Toda Tito nam zapušta z vsem svojim življenjem in delom revolucionarno sporočilo, ki je tako zavezujoče, da je sleherniku med nami jasno, kako bomo šli naprej po poti socialistične, samoupravne, neuvrščene in neodvisne Titove Jugoslavije. Zato se ob težkem slovesu ponovno zavežujemo: nikdar ne bomo skrenili s Titove poti.

Titovo življenje se je končalo, ostaja socialistična, samoupravna, neuvrščena Titova Jugoslavija, ostajajo ljudje, ki so trdno in enotno odločeni braniti, kar so si prav tako enotno priborili in ustvarili.

Hvala in slava velikemu človeku, komunistu, strategu, revolucionarju, humanistu in državniku, slava heroju Titu!

(Odlomek iz govora predsednika CK ZKS Franceta Popita na kome-morativni seji v skupščini SR Slovenije 5. maja 1980)

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Odporna ali bolj nedodelana vprašanja so še izobraževanje ob delu, pravice, obveznosti in odgovornosti udeležencev usmerjenega izobraževanja, štipendistov in podaljšanje porodniškega dopusta.

V noveli zakona bodo poskušali definirati, kaj je strokovna izobrazba in z delom pridobljena delovna zmožnost. Več pripomb je bilo na ureditev pri razporejanju delavcev znotraj OZD, zlasti med TOZD v delovni organizaciji, v pogledu nemotenega delovnega procesa in produktivnosti dela.

V OZD prevladuje stališče, da sedanja ureditev delovnega časa ne daje ustrezne možnosti uvajanja boljših in prožnejših sistemov, predvsem pri urejanju raznih turnusov in drugih načinov dela zaradi ekonomskih razmer.

Predlagajo kot obveznost 42-urni delovni teden za povprečje pretečenega enomesečnega delovnega časa. Nekatere določbe zakona o delovnih razmerjih naj bi se črtale, oz. uskladile z zakonom o združenem delu. Tako določba je o 60-dnevni prekinitvi dela in obvezna prekinitve delovnega razmerja za nekatere hujše kršitve delovne obveznosti, ko gre za kršitev skupnih interesov.

Delavka naj bi imela pravico delati s krajšim delovnim časom od polnega, kadar bi bila koristnost za otroka ugotovljena in izkazana. Pri povečanem letnem dopustu do pet delovnih dni naj bi bili upoštevani tudi invalidi II. kategorije. Predlagajo, da bi preostali del dopusta nad 12 delovnih dni koristili s pristanikom posameznika, do 30. junija naslednjega leta. Zakon naj bi rešil problem tudi izredno plačanega dopusta nad sedem dni zlasti za športno, rekreativno in drugo družbeno udejstvovanje posameznika.

Izobraževanje bo urejeno z zakonom o usmerjenem izobraževanju, zlasti kar zadeva pravice, obveznosti in odgovornosti. Varstvo materinstva bo v zakonu urejeno tako, da bodo OZD morale neposredno in konkretno opredeliti, katerih del ne smejo opravljati delavke, zlasti med nosečnostjo. Pravico varstva materinstva naj bi pridobil tudi oče otroka ali delavec, ki otroka neguje. Pri varstvu otroka, glede na enakopravnost obeh spolov, naj bi bila razporeditev samohranilca na nočno delo do sedmih let otrokove starosti vezana z njegovim soglasjem. Zakon naj bi uredil tudi pravico do osnovnega porodniškega dopusta za očeta, če mati umre, zapusti otroka, ali če je mati začasno oz. trajno nesposobna za samostojno delo.

Pravica starejših delavcev naj bi bila urejena tako, da če ne morejo več opravljati svojega dela uspešno, se jih razporedi k delu, ki je manj zahtevno, obdržijo pa pravico do

osebnega dohodka po prejšnjih merilih, če tega z novo razporeditvijo ne dosega. S tem bi pravica do minulega dela prišla do veljave že pred upokojitvijo, zmanjšalo bi se število invalidskih upokojitev in zahtev po beneficirani delovni dobi.

V noveli zakona predvidevajo, da bo urejeno razreševanje odškodninskih zadev, in sicer, da jih bo treba opravljati v vsaki TOZD z odškodninskim postopkom. Posameznik naj bi odškodnino do TOZD lahko uveljavljal tudi neposredno pred sodiščem združenega dela brez predhodnega postopka v TOZD.

Na podlagi predlaganih sprememb in dopolnitev zakona o delovnih razmerjih, ki jih bo sprejela skupščina SRS, pogledimo, kaj imamo že samoupravno urejeno v TOZD in delovnih skupnostih železarn.

Razporejanje v TOZD in med TOZD je določeno od 63. do 72. člena. Na podlagi teh določb je možno v TOZD in med TOZD razporejati delavce k vsakemu delu, potrebna je le večja zavzetost za urejanje teh primerov. Delovni čas imamo urejen od 73. do 89. člena z večjimi možnostmi njegovega razporejanja, vendar se zlasti v primeru ekonomskih težav ne poslužujemo. Z delom pridobljena delovna zmožnost je precizirana v 231. členu in to bolje, kot predlagajo v noveli zakona. K tej določbi bi veljalo dodati še obvezni preizkus v primerih, ko bi posameznika razporejali k zahtevnejšemu delu, če bi ta sodeloval v razpisu oz. objavi za izbor.

Pri izbiri dopusta predlagajo uskladitev z mednarodno konvencijo s tem, da bi preostali del dopusta nad 12 delovnih dni koristili tudi do 30. junija naslednjega leta. Ne glede na ureditev izrade dopusta z mednarodno konvencijo, ta rešitev ne bi bila najboljša. Število dni dopusta je namenjeno za počitek vsakomur in to glede na število opravljenih delovnih dni. Vsako leto dopust tudi planiramo po enakih in enotnih kriterijih. Te kriterije bi veljalo dopolniti z možnostjo, ki jo daje določba zakona že s sedanjo rešitvijo, in sicer da bi povečali dopust v tekočem letu za dela, ki so izredno težavna in ki se opravljajo v težjih pogojih in za posameznika v slabšem in nevarnejšem okolju za zdravje. Dopust je tudi namenjen, da se v tekočem letu telesno pa tudi psihično razbremenimo obveznosti, ki jih imamo pri opravljanju vsakodnevni delovni nalog.

Problem je nastal tudi pri sedanji uporabi zakona, ko ni razčiščen, kdaj pravzaprav posamezniku preneha delovno razmerje v različnih primerih (v rednem, izrednem oz. disciplinskem primeru). Naj bodo že kakršnikoli primeri, posamezniku preneha delovno razmerje vedno tisti dan, ko je zadnjikrat opravljal delo. Primera ne bi smeli mešati s časom dogovora o prenehanju delovnega razmerja ali s časom disciplinskega postopka. Če je vmesna časovna razlika neplačana odsotnost z dela nad 30 dni, je ne štejemo v delovno dobo.

Če vzporedno primerjamo pravilnik o delovnih razmerjih TOZD in delovnih skupnosti z zakonom o delovnih razmerjih, lahko ugotovimo, da imamo v glavnem določbe dobro sestavljene, potrebe in primere urejene, vendar jih bo potrebno še dopolnjevati in bolj precizirati. Te možnosti pa imamo že s sedanji določbami, ki jih vsebuje zakon o delovnih razmerjih. Preveč pričakujemo novih sprememb in boljših rešitev, s tem pa lastno razbremenitev. Tudi s centralističnim in administrativnim urejanjem medsebojnih razmerij ne bomo odpravili dosedanjih slabosti. Do sedaj smo zakon o združenem delu, zakon

o delovnih razmerjih in pravilnik le kritizirali, da je preveč socialen, preblag in demokratičen. Nihče se do danes v TOZD in delovnih skupnostih ni vprašal, kako pa jih spoštujemo in uresničujemo.

Tudi do sedaj nismo sankcionirali primerov zlorabe pooblastil in drugih kršitev določb pravilnika o delovnih razmerjih, čeprav odgovarjamo za njihovo uresničevanje. Bolje bo, če bi se zavzemali za samoupravne rešitve. S tem bi uporabo pravilnika o delovnih razmerjih na podlagi zakona lažje uresničevali. Lažje bi se izognili raznim nevednostim, ki jih pogosto organizacijske, ekonomske in druge razmere v TOZD in delovnih skupnostih.

Dosedanja uporaba zakona o delovnih razmerjih in uresničevanje v neposredni praksi je delovala kot breme. Ugotavljamo tudi, da določbe o medsebojnih razmerjih premalo poznamo, zato jih zelo pogosto kršimo z neustreznimi določitvami in rešitvami. Delovna razmerja bo le potrebno smatrati za medsebojna razmerja delavcev TOZD in delovnih skupnosti, ki jih bo potrebno stalno proučevati in jih sproti urejati. Vsi, brez razlike in ne glede na odgovornost za delovne obveznosti, pa se bomo morali sprijazniti s tem, da bo treba sprejeti določbe pravilnika o delovnih razmerjih uresničevati. Na ta način bo možno praktično uporabo določb pravilnika o delovnih razmerjih najbolje prilagajati stvarnim razmeram in potrebam.

Janko KAVALAR

PRVOMAJSKA NAGRADA DELA JOŽU ULČARJU



Med tridesetimi delavci iz vse Jugoslavije, ki so letos prejeli PRVOMAJSKO NAGRADO DELA so tudi štirje iz Slovenije in med njimi je naš sodelavec, dosednji predsednik delavskega sveta Železarn JOŽE ULČARJ, sicer pa glavni tehnolog jeklarne. Nagrado je prejel za inovacijsko oziroma novatorsko dejavnost v naši železarni in za razvijanje socialističnih samoupravnih družbenopolitičnih odnosov. Jožu Ulčarju čestitamo k temu izrednemu priznanju.



Sodelavka pri ročnem pakiranju elektrod (Foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 11. DO 17. MAJA

11. maja, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov, Blejska Dobrava, Lipce 7 a.
12. maja, VITO GRICAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, štev. telefona 81-279.
13. maja, JANEZ POLJŠAK, vodja spl. sektorja, Hrušica 12, Jesenice.
14. maja, STANKO ČOP, vodja inv. razvoja, Žirovnica 90 a, štev. telefona 89-438.
15. maja, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglavška 17, štev. telefona 89-022.
16. maja, OSKAR KURNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, številka telefona 81-214.
17. maja, FRANC VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodne 51.
V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, številka telefona 601.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.
V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 5.	SAŠO DOLINAR	MARJAN TRONTELJ
TOREK – 12. 5.	IVAN MEŽIK	ZDENKO CUND
SREDA – 13. 5.	IVO LEBAN	IVAN SLAMNIK
ČETRTREK – 14. 5.	MARJAN PINTAR	STANE ERZEN
PETEK – 15. 5.	MARJAN ERMAN	FRANCI NOVAK
SOBOTA – 16. 5.	DUŠAN BAK	BOŽIDAR ČERNE
NEDELJA – 17. 5.	IGOR LOGAR	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 11. do 16. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
popoldne: I. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.
V soboto, 16. maja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.
Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle.

ZOBNE AMBULANTE:

dopolodne: I. zobna ambulanta – v.dent. Viktor Stražišar.
Za Železarno v torek, 12. maja in v četrtek, 14. maja, od 13. do 19. ure.
Popoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 12. maja, od 7. do 13. ure.
Za borce v četrtek, 14. maja, od 7. do 13. ure.
V soboto, 16. maja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.



»Po enomesečni zaslužek« (Foto I. Kučina)

Po sklepu delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Bela in na osnovi določil statuta TOZD razpisna komisija TOZD Hladna valjarna Bela v DO SZ – ŽELEZARNA Jesenice z o.s.o. 64270 Jesenice, Cesta Železarjev 8.

RAZPISUJE naslednja prosta dela in naloge:

1. pomočnik vodje TOZD Hladna valjarna Bela.

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da imajo visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji;
– da imajo moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diplomo, opravljanje dosedanjih del in nalog, delovni dobi) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« Hladna valjarna Bela v roku 15 dni po objavi do vključno 22. maja na naslov: kadrovski sektor, železarna Jesenice, 64270 Jesenice, C. Železarjev 8.

MNOGI SO DELALI TUDI V PRVOMAJSKIH PRAZNIKIH

Medtem, ko je večina delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarne počivala v prvomajskih praznikih, nekateri tudi kar devet dni, so delavci temeljnih organizacij Plavž, Jeklarne in Valjarna bluming štekel in nekateri vzdrževalci delali v prvomajskih praznikih. Vsi delavci, ki so delali v praznikih, so dokazali izredno delovno zavest ob spoznanju, da zaostajamo za plan-skimi obvezami in da bomo zaostanek kar najbolj nadoknadili le, če bomo sami izdelali čim več surovega jekla oziroma polizdelkov za nadaljnjo predelavo in naše kupce. Vsi ti delavci zaslužijo javno pohvalo in priznanje za njihovo visoko delovno zavest.

Ob javnem priznanju delavcem, ki so se odzvali delu, pa moramo žal omeniti tudi nekatere spodrejalje v organizaciji dela, predvsem v TOZD Valjarna bluming štekel, kjer bi z boljšo organizacijo dela lahko kakšno dnino več počivali, pa tudi drugje bi z boljšo organizacijo lahko drugače potekalo delo. Vsekakor naj bi bila to dobra šola za v bodoče, kajti, če delavci zrtvujejo svoje proste dneve, potem lahko najmanj pričakujejo tudi dobro organizacijo dela.

TOZD Valjarna debele pločevine

19. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 16. aprila, je podpredsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine Dušan Kržišnik sklical 19. redno sejo. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani.

Ker sta predsednik in namestnik stalne volilne komisije bolezensko odsotna, so sprejeli sklep, da bo na volitvah 22. aprila predsednika volilne komisije nadomestil Danijel Črv.

Obpravnavali so srednjeročni plan temeljne organizacije Valjarna debele pločevine, srednjeročni plan delovne organizacije železarna Jesenice in srednjeročne plane delovnih skupnosti; prva dva plana so potrdili, s srednjeročnimi plani delovnih skupnosti pa soglašali.

Delegati so bili seznanjeni s tem, da so predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe obravnavale vse samoupravne delovne skupine in nanj niso imele pripomb, razen SDS Justin, ki meni, da je regres za člane kolektiva prenizek in je proti financiranju praznovanja dedka Mraza in SDS Resman, ki prav tako meni, da bi moral biti regres za aktivne delavce večji. Po daljši razpravi, na kateri so bile usklajene pripombe in stališča samoupravnih delovnih skupin, so soglasno sprejeli predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe.

Na družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice niso imeli pripomb in so ga potrdili, za podpisnika pa pooblastili Dušana Kržišnika. Brez pripomb in soglasno so sprejeli tudi samoupravni sporazum o temeljnih planov bank združenih v Ljubljansko banko — združeno banko za obdobje 1981 do 1985. Delegati so bili seznanjeni s poročiloma, ki sta jih pripravila predsednik odbora za gospodarstvo Milan Šulc in namestnik predsednika odbora za delovna razmerja Janko Bernik.

Brez pripomb so sprejeli predlog sprememb vrednosti za delo po po-

godbi o delu in sklenili, da se poveča zaslužek za delo po pogodbi za 15 %.

Delegati so bili seznanjeni z načinom reševanja deficitarnosti za dela in naloge v TOZD Valjarna debele

19. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V ponedeljek, 13. aprila, je predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Valjarna debele pločevine Milan Šulc sklical 19. redno sejo. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili realizirani.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval poročilo, ki ga trimesečno predložil vodja proge, iz katerega je razvidno število zavaljanih plošč v prvih treh mesecih letos.

Odbor je ugotovil, da v številu zavaljanih plošč prednjači dnina Justin, zato je zadolžil vodjo proge, da ustrezno ukrepa, o rezultatih ukrepov pa poroča na naslednji seji.

Obpravnavali so izvrševanje plana v prvem tromesečju in ugotovili, da bo izvaljane količine na progi pod planom za 386 ton, v adjustaži za 991 ton in odpremi za 602 toni. Vzroki za nedoseganje plana so bili v glavnem objektivni, zaradi težav na progi, predvsem pogostih okvar ogrevalnih peči in pomanjkanja ustreznega polizdelka.

Obpravnavali so program dela in količin za mesec april in ga sprejeli s pripombo, da ga bo mogoče realizirati, če bo na razpolago dovolj polizdelka in ne bo večjih zastojev na napravah in pečeh.

Na znanje so vzeli poročilo o gibanju osebnega dohodka za mesec januar in februar. Inovacijska komisija je posredovala v obravnavo dve tehnični izboljšavi, in sicer: — avtorjema Ivanu Strgarju in Jožetu Pintarju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za pre-

pločevine in s predlogi, ki jih je v zvezi s tem pripravil oddelek za industrijsko psihologijo ter jih potrdili.

Brez pripomb so v predloženi obliki sprejeli spremembe samoupravnih sporazumov skupnosti za ekonomske odnose s tujino. Ker je bila to zadnja seja v tem mandatnem obdobju, je Danijel Črv v imenu družbenopolitičnih organizacij dal priznanje delu delavskega sveta in vsem delegatom ter menil, da bo potrebno tudi v bodoče tako zavzeto delati.

delavo pritrditve cilindra za pomik grede Custodis normalizirne peči v TOZD Valjarna debele pločevine, vsakemu v višini 1.143 din;

— ker ni mogoče dobiti ustreznih podatkov za izračun prihrankov za izdelavo in montažo podpornega stebra glisažnih cevi, je odbor avtorju Ivanu Tušarju odobril enkratno nagrado v višini 4.000 din.

Na koncu seje je odbor še potrdil podpisnike materialnih čekov ter vzel na znanje obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o stojninah, nastalih pri razkladanju železniških vagonov v TOZD Valjarna debele pločevine in obvestilo SVD o stimulaciji neposrednim vodjem dela za mesec februar in marec.

Železarski globus

NIZOZEMSKA

Nizozemska železarna Hoogovens, ki pripada družbi Estel je kupila pri železarski družbi Armco iz ZDA licenco za vpihavanje premogovega prahu v plavž. S tem bo nadomestila vpihavanje mazuta. To tehnologijo je kupila tudi japonska železarska družba Nippon Steel, ki bo v svojem prvem plavžu uvedla ta postopek že letos.

ZDA

Ameriški premog je vedno bolj iskano gorivo v svetu, vendar nastopajo pri njegovi dobavi velike težave zaradi premajhnih zmogljivosti morskih pristanišč za skladiščenje in pretovarjanje. Zato skušajo povečati zmogljivosti nekaterih pristanišč. Tako pripravljajo rekonstrukcijo pristanišča v Los Angelesu, v katero bodo vložili 100 milijonov dolarjev in s tem dobili terminal za pretvorbo 20 milijonov ton premoga letno. Velik problem so predvsem pristanišča ob vzhodni obali, ki služijo za pretovarjanje premoga iz rudnikov v Virginiji. Kot primer navajajo pristanišče Hampton Road, kjer je pred kratkim čakalo 140 ladij, da jih bodo naložili s premogom. Ameriške premogovne družbe se bojijo, da bodo zaradi težav s transportom odšli kupci po premog v druge države, kot sta južnoafriška republika ali Kanada.

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo TOZD Remontne delavnice Zdenko Cund je 17. aprila sklical 15. redno sejo, na kateri so bili poleg članov odbora prisotni tudi obratovodje in računovodje. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni.

Odbor je v nadaljevanju vzel na znanje informacijo o delu v mesecu februarju in marcu ter v zvezi s situacijo v delovni organizaciji sprejel naslednji sklep:

— Odbor zadolžuje vodstvo temeljne organizacije in obratovodje, da naredijo vse za zagotovitev normalnega obratovanja v TOZD Jeklarna. Vzdrževalni posegi v tej temeljni organizaciji imajo prednost pred ostalimi TOZD.

Potrdili so predlog podpisnikov materialnih čekov z določenimi spremembami.

Ugodili so fizično likvidacijo naslednjih osnovnih sredstev v obratu strojno remontne delavnice: vrtni stroj Fischer, hidravlična dvigalka, kovaški primež, prevозна centr. črpalka, namizna tehtnica in pr. bencinska črpalka.

Na predlog vodstva TOZD je odbor k seznanju delovnih nalog, za katere je potreben strokovni izpit, sprejel dopolnilo za naslednje delovne naloge: vodja priprave dela; vodja oddelka HIP; asistent odd. HIP; asistent žerjavnega oddelka s pripombo — strokovni izpit zaželen.

Na predlog vodja vzdrževanja Bela je odbor odobril enkratno nagrado v višini 500,00 din Pavlu Podobniku za uspešno popravilo okvare na Jumping ogrodju.

Seznanjeni so bili s planskimi in internimi cenami TOZD Remontne delavnice. Smatrajo, da

je način oblikovanja cen realen in da se lahko uporabljajo za obračun.

ZK

TOZD Livarna

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Livarna je na svoji 17. seji 16. aprila obravnaval kadrovske poročilo za mesec marec ter prošnje za sklenitev delovnega razmerja.

Na seji je bilo med drugim podarjeno, da imajo v tej temeljni organizaciji še vedno težave z zaposlovanjem novih delavcev, kajti prednost pri zaposlovanju imajo še vedno jeklarna, plavž in bluming. To je treba upoštevati in še naprej bolj izkoriščati notranje rezerve.

Člani so se seznanili tudi z odsotnostjo z dela v mesecu marcu. Skupna odsotnost pri 89 zaposlenih v TOZD je znašala 365 dni ali 17,8 % (na redni dopust je pri tem odpadlo 215 dni, na bolezensko odsotnost 133 dni, na izredno plačano odsotnost 2 dni, na nezgode pa 15 dni). Odsotnost je bila v marcu nekoliko večja kot meseca februarja.

Odbor je razpravljal tudi o možnostih zaposlovanja žena v tej temeljni organizaciji. Po njegovem mnenju takšne možnosti pri nekaterih opravilih in nalogah so (na primer izdelovalec kljuk, ki je nujno potreben, ni pa fizično preobreme-

24. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je sklical 17. aprila redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna in najprej seznanil delegate z realizacijo sklepov zadnje seje.

V nadaljevanju seje so ugotovili, da je bil na zboru delavcev po SDS sprejet predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1981 s pripombami:

— Višina regresa za letni dopust naj se na zaposlenega dvigne do maksimalne možne višine, ki je določena z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve dohodka v letu 1981 v SR Sloveniji.

— Do priprave predloga o delitvi sklada za leto 1982 naj se določijo s pomočjo javne razpore krateriji za posamezne oblike delitve. Preveri naj se kriterij za priznavanje regresa samo aktivnim članom zaposlenim v Železarni.

— Zaradi boljše informiranosti ob obravnavi predloga naj se ta predhodno objavi v Železarni.

Delegati so obravnavali in potrdili še družbeni dogovor o združevanju

sredstev za financiranje mladinskega prostovoljnega dela v občini Jesenice, družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice, samoupravni sporazum o temeljnih planov banke združenih v LB — združeno banko za obdobje 1981—85 in bili seznanjeni s spremembami samoupravnega sporazuma skupnosti za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije in jih potrdili brez pripomb.

— Delegati so potrdili predlog odbora za gospodarstvo o oceni delovne uspešnosti za vodja TOZD v višini 20 %. Seznanjeni so bili tudi s sklepi skupne seje vodstev družbenopolitičnih organizacij Železarne in poslovnega odbora, ki bodo posredovani tudi delavcem na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

B.

24. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 24. aprila, je predsednik odbora sklical redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Žičarna, na kateri so bili člani odbora uvodoma seznanjeni z realizacijo sklepov zadnje seje.

V nadaljevanju seje so člani odbora potrdili operativni plan za mesec maj, v katerem znaša skupna proizvodnja 4.250 ton in je enaka planirani proizvodnji v gospodarskem načrtu. Sprejeli so tudi poročilo vodja TOZD Janeza Komela o doseženih proizvodnih rezultatih v

mesecu marcu. Skupna proizvodnja je bila 5.172 ton, dosežen izplen pa 96,81 %.

Člani odbora so bili seznanjeni tudi s poročilom o poteku del pri združitvi Herborn in Nichof strojev ter o spremembah načina podpisovanja čekov in potrdili spisek podpisnikov.

Na koncu seje so člani odbora potrdili izplačilo 160 nadur za delovno skupino pri pripravi kataloga del in nalog za TOZD Žičarna.

B.

22. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Namestnik predsednika odbora Enver Cerić je 20. aprila sklical 22. redno sejo odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Žičarna. Uvodoma je člane odbora seznanil, da so vsi sklepi zadnje seje realizirani, razen sklepa o potrebah po novih delavcih.

V prvi točki dnevnega reda je odbor potrdil potrebe po petih novih delavcih in razporedil novo sprejete delavce na delovne naloge adjuster Elira žice in patentirar.

Člani odbora so obravnavali prošnje GRS Mojstrane za odobritev dva dni izredno plačanega dopusta Janezu Brojanu, ki se je udeležil tečaja reševanja s helikopterjem. Odbor je vlogo ugodno rešil. Na prošnjo Mihajla Sušica za prekinitev delovnega razmerja, je odbor sprejel sklep, da se mu delovno razmerje prekine s 15. majem 1981. Prošnjo Šerifa Tokića za prestop v TOZD Plavž odbor ni ugodil, prav tako ne vloži Alpskega letalskega centra Lesce za Matjaža Lazarja,

zaradi slabih delovnih rezultatov, ki jih dosega. Če bodo rezultati boljši, bodo vlogo ponovno obravnavali. Miru Sovilju je odbor odobril izredno plačano odsotnost za obisk seminarja idejnopolitičnega usposabljanja članov ZK, ki je bil od 13. do 18. aprila.

Odbor je bil seznanjen tudi z obvestilom invalidske komisije za Antona Vidoviča in Stefana Utroša, s kadrovske problematiko in odsotnostjo delavcev z dela v TOZD Žičarna.

Na koncu seje so člani odbora obravnavali še prošnjo Halila Čimdraka za ponovi sprejem v TOZD Žičarna. Odbor prošnji ni ugodil.

B.

TOZD Jeklarna

25. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Popredsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklarna Ignac Brkič je 21. aprila sklical 25. redno sejo. Poleg članov odbora je seji prisostvoval tudi kadrovik TOZD Jeklarna Leopold Lomovšek. Na seji so pregledali izvrševanje sklepov preteklih seji, obravnavali kadrovske poročilo za mesec marec, premetitve in razporeditve delavcev in vloge.

Pri pregledu sklepov preteklih seji je odbor ugotovil, da se razen sklepa, ki se nanaša na preverjanje znanja iz varstva pri delu in zdravniških pregledov žerjavovodij, vsi izvršeni. Kadrovik je člane odbora seznanil, da en delavec ni ustrezal sprejemnim pogojem za delo in opravila v TOZD Jeklarna, zato ni bil sprejet v delovno razmerje.

Kadrovske poročilo za mesec marec 1981 je podal kadrovik. V

mesecu marcu 1981 je bila odsotnost zaradi rednega letnega dopusta 6,7 %, zaradi nezgod 2,12 %, bolezenska odsotnost 9,6 %, skupna odsotnost pa je znašala 19,2 %. V mesecu marcu je bilo sprejetih devet novih delavcev, 11 delavcev pa je prekinilo delovno razmerje. Kadrovik je člane odbora tudi seznanil, da je zaradi remonta valjarne žice prišlo na delo v TOZD Jeklarna pet delavcev, ki bodo do 1. maja delali kot pomočniki pri SM peči.

V nadaljevanju seje je odbor potrdil razporeditev 13 delavcev in premetitev 16 delavcev. Obračunani zaradi ukrepa skupne disciplinske komisije so bili štiri delavci, trije delavci so odšli v JLA, redno odpoved je dalo šest delavcev, en delavec je bil upokojen, eden pa je umrl. S 1. aprilom pa je bil en delavec premeščen v TOZD Jeklarna iz TOZD Transport.

Odbor je obravnaval pisne vloge, ki so se nanašale za odobritev izredno plačane odsotnosti z dela, prekinitve delovnega razmerja, premetitve iz oddelka v oddelk in drugo. V večini primerov je vlogo ugodno rešil, odklonil pa je vlogo delavca, ki prosi za ponovni sprejem v temeljno organizacijo.

Kadrovik je odbor tudi seznanil s spiskom delavcev, ki ga je posredovala zdravstvena služba Železarne za brezplačno letovanje v Biogradu na moru. Iz TOZD Jeklarna je predlaganih 21 delavcev. Odbor na predlagane kandidate ni imel pripomb.

V nadaljevanju seje je kadrovik informiral odbor, da mora pet delavcev TOZD ponovno na invalidsko komisijo in je zanje potrebno urediti glede nadaljnje zaposlitve.

V. M.

TOZD Remontne delavnice

19. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Alojz Beguš je 17. aprila sklical 19. redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov so ugotovili, da so izvedeni, razen tistih, ki se nanašajo na daljše časovno razdobje in so v izvajanju.

Delavski svet je v nadaljevanju brez pripomb potrdil:

— predlog srednjeročnega plana TOZD Remontne delavnice za obdobje 1981—1985 z ugotovitvijo, da je plan izdelan v skladu s sprejetimi temelji srednjeročnega plana temeljne organizacije,

— srednjeročni plan delovne organizacije za obdobje 1981—1985 z ugotovitvijo, da je plan izdelan v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom o temeljnih srednjeročnega plana delovne organizacije železarne Jesenice za obdobje 1981 do 1985,

— delavski svet je ugotovil, da so predlogi srednjeročnih planov delovnih skupnosti za obdobje 1981 do 1985 izdelani v skladu z nalogami in obveznostmi, ki so določene v samoupravnem sporazumu o temeljnih srednjeročnega plana delovne organizacije za obdobje 1981—1985, zato z njimi soglašajo.

Delegati so ugotovili, da so vse samoupravne delovne skupine obravnavale predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1981 in ga v principu sprejele. Delovne skupine so dale skupno devet pripomb in predlogov. Delavski svet je naročil, da se v usklajevalnem postopku ugotovi upravičenost predlaganih sprememb.

Sprejeli so družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice. Za podpisnika so določili Igorja Logarja.

Sprejeli so tudi samoupravni sporazum o temeljnih planov bank, združenih v Ljubljansko banko — združeno banko za obdobje 1981 do 1985. Za podpisnika so pooblastili vodja temeljne organizacije.

Potrdili so spremembe samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981—1985. Za podpisnika so določili Miroslava Noča.

Delegati so se strinjali s spremembami samoupravnega sporazuma o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino za obdobje 1981—1985.

Delavski svet je v okviru priprav na tretji kongres samoupravljalcev

NEKAJ MISLI OB LETOŠNJI LOKALNI ŠTAFETI »PO POTEH KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB«

Letošnja štafeta mladosti je za nami. Kot vsako pomlad smo jo tudi tokrat pričakali svečano, mladostno. Bolj kot kdajkoli doslej smo začutili, da nas povezuje v močno družino enakopravnih, enako mislečih, čutečih in delujočih ljudi svobodne Jugoslavije. Bolj kot kdajkoli nas je v mislih popeljala k vzorniku, učitelju in prijatelju, k tovarišu Titu, ki ga fizično ni več med nami. Nikoli doslej še nismo začutili veličine njegove misli in dela tako iskreno in hvaležno, nikoli nismo tako spontano dvignili pesti in pogleda ter zaprilegli: Tito — tvoja pot je pot nas vseh! Veliki smo bili te dni v svoji mladostni nedoraslosti, čutili smo, da štafeta in mladi v njenih vrstah vlivajo zaupanje slehernemu otroku in starcu.

Lepo, prav in veliko je vredno, da zvezni štafeti priključimo tudi tako imenovane lokalne. V naši občini sta to planinska, ki vsako leto začne svojo pot z vrha Triglava in štafeta »po poteh karavanskih kurirjev NOB«, za katero je dala pred leti pobudo mladina iz krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela. Obe predstavljata enkratno konkretno zvezo negovanja in razvijanja revolucionarnih tradicij, izjemno manifestacijo volje mlade generacije in njene privrženosti družbi. Obe bi morali predstavljati poenoteno misel in akcijo, korak in stisk rok mladih, ki žive v dolini železarjev. Pa vendar letos ni bilo tako. V nedeljo smo se zbrali pri spomeniku prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba

Milovanovića v Završnici. Ni nas bilo malo: z nastopajočimi vred blizu sto. Izvedli smo kratek, prirčen program, slišali ustrezen govor, s ploskanjem smo pozdravili prve nosilce zanimive, v lesu rezljane štafetne palice; kurir simbolizira vso njeno vsebino in cilje.

Prve in edine nosilce. Zakulisje je odkrilo drugo sliko. Organizatorja ni bilo nikjer. Menda se imenuje krajevni svet ZSMS KS Javornik-Koroška Bela. Nikjer zastav, nikjer mladih iz krajevnih skupnosti in TOZD, ki jih omenjeni krajevni svet združuje. Veliko govorjenja in dogovarjanja, ki je presahnilo na izpitu konkretne akcije. Manifestacija, ki jo je po svoji vesti spjel entuziast, spet Ivo Klanica, zagrenjeno pa opazoval človek, ki daje življenje za mlade, tovariš Alojz Tišov.

Zakaj tako? Zakaj se izgublja v politizerstvu, ki spremlja vsako novo obliko organiziranosti mladih, ki naj bi povečala njihovo akcijsko učinkovitost? Zakaj tako neodgovorno zrtvujemo tako pomembno manifestacijo, ki je več kot to, avtoriteti, namišljenemu pomenu, nesmiselnemu birokratiziranju sicer enostavnih, iskrenih odnosov med mladimi formaliziranim, na statutu in ne na realni potrebi temelječim oblikam mladinske organiziranosti, ki jih ne razumemo (?) ali nismo sposobni dograditi v njihovi enkratni enostavnosti? Mar res mislimo, da je število popravnih izpitov neomejeno?

Gledalci, mladina in odrasli, ki cenijo tovrstne pobude mladih, o tem niso razmišljali. K sreči niso ničesar vedeli o vsem tem. Se vedno nam verjamejo in prav je tako. Napake so del dejavnega, aktivističnega

življenja. Vendar: ne ponavljajmo jih po nepotrebnem! Povežimo moči, združimo prizadevanja (v tem primeru mladih iz KS Javornik-Koroška Bela in KS Zirovnica)! Vendar ne le za sestankarsko mizo, na papirju, ki marsikaj prenese! Če želimo biti mladi, se povežimo v dejanjih! MS

PRIZNANJE MLADIM

Delavski praznik 1. maj dostojno proslavimo tudi s tem, da vzorno uredimo svoje delovno okolje. S tem namenom je vodstvo osnovne organizacije ZSMS TOZD Strojne delavnice 13. aprila organiziralo akcijo čiščenja in zbiranja jeklenih odpadkov v strojnih delavnicah na Jesenicah. Akcije se je udeležilo kar 17 mladincev, usmerjali pa so jo trije starejši sodelavci. Rezultat akcije je 5 ton odpremljenih jeklenih odpadkov, čistejše delavnice in prijeten občutek, da prostovoljno delo med mladinci ni povsem zamrlo.

Vodstvo TOZD Strojne delavnice daje priznanje vsem udeležencem akcije in predsedstvu OO ZSMS. Akcijo je na predlog vodstva obravnaval tudi odbor za gospodarstvo TOZD na 17. redni seji in sprejel sklep, da se OO ZSMS skupaj s priznanjem podeli tudi enkratna denarna nagrada v višini 3.000 dinarjev. Nagrada je namenjena za dejavnost mladih z željo, da bi bila to tudi spodbuda za podobne akcije v bodoče.

»ZVEZDA JE ZAGORELA«

V mesecu marcu smo se v aktivu ZSMS elektroremontnih delavnic dogovorili, da obnovimo zvezdo na Mežakliji, ki je bila postavljena ob 95-letnici Železarne. Tekom let je električni del propadel, zato je bila potrebna temeljita obnova. Ker pa je to zahtevalo denarna sredstva, smo zaprosili za pomoč izvršni odbor zveze sindikatov in koordinacijski svet ZSMS Železarne za pomoč, ki so nam jo odobrili in priprave so stekle.

Z delom smo pričeli v soboto, 18. aprila. Dela so bila obsežna, zahtevna in nevarna, zato smo ob izvrševanju varnostnih ukrepov s razmerno počasi napredovali. Močno nas je oviral mraz, sneg in veter, vendar odnehati nismo, kajti gnala nas je obljuba in želja, da zvezda zagori ob 40-letnici Osvobodilne fronte. Delali smo tudi 20. in 21.

aprila. Na večer 22. aprila smo delo dokončali. Ko je ob preizkusu zvezda zagorela v vsej svoji veličini, smo veseli in srečni slavili uspeh svojega dela.

Trud, napor in sredstva niso bili zaman. Z delom smo počastili spomin na dneve pred 40 leti, ki so toliko pomenili za našo revolucijo in za ves povojni razvoj.

Skupino aktiva ZSMS elektroremontnih delavnic, ki je obnovila zvezdo, so sestavljali: Franci Rebolj, Matjaž Pečar, Tone Kovačič, Maks Gazvoda, Vojko Skok, Bogo Mrak, Aleksander Jernejc, Anton Drobna, Sead Alilov, Janez Janša, Matjaž Ličef in predsednik aktiva Sašo Jakšič.

S tem se tudi aktiv zahvaljuje vsem, ki so nam kakorkoli pomagali. Sašo Jakšič

AKTIVNOST OO ZSMS ŽIROVNICA V APRILU

O aktivnostih mladih iz krajevnih skupnosti Žirovnica na splošno govori sestavek v 16. številki Železarja in našteva akcije in aktivnosti, ki smo jih mladi planirali v mesecu aprilu. Akcije so končane in tako že lahko govorimo o rezultatih, ki so zelo spodbudni.

Začeli smo s plesnimi vajami in odziv mladih kaže, da je za tovrstno družabno dejavnost pravejši interes.

27. aprila je skozi celotno krajevno skupnost Žirovnica šla zvezna štafeta mladosti. Tudi ob tej priložnosti se je izkazal interes mladih, da sodelujejo pri prireditvah. Tako je v dvanajstih predajah, kolikor jih je šlo skozi krajevno skupnost, sodelovalo kar 133 mladih. Pripomniti je treba, da je bilo pripravljenih sodelovati še veliko več mladih, da pa vsi niso mogli priti v razpored. Mislimo, da lahko trdimo, da je bila to tudi organizacijskega vidika uspešna izpeljana akcija, saj večjih težav s predajami ni bilo. Mladi smo potem 27. april zaključili z družabnim večerom, ki se ga je udeležilo okoli 90 mladih — nosilcev štafete oziroma članov predaj. Ob tej priložnosti smo se dogovorili tudi o nekaterih vidikih nadaljnjega delovanja OO ZSMS v krajevni skupnosti.

30. aprila so po vsej krajevni skupnosti zagoreli kresovi. Od prvotnih predvidenih (5) se je njihovo število povzpelo na 12. O tej akciji resnično celotne mladine krajevnih skupnosti homo pripravili foto reportažo.

Tudi dejavnost družine počitniške zveze je začela kazati prve rezultate. Čeprav široka akcija za pridobivanje članstva še ni bila izpeljana, imajo že približno trideset članov. Sprejeli so tudi že plan izletov in

letovanja mladih iz krajevnih skupnosti za letošnje leto.

Od zastavljenih aktivnosti pa nam na žalost še ni uspelo oživiti likovnega krožka, ki bi deloval v okviru osnovne šole Gorenjski odred. Vzroki za to so objektivne narave.

Omeniti velja tudi udeležbo in sodelovanje predstavnikov predsedstva OO ZSMS KS na seji političnega aktiva krajevnih skupnosti, na katerem je tekla beseda o financiranju mladinske organizacije in o uvedbi novega samoprispevka. Ob tej priložnosti je bila še enkrat izpostavljena potreba po organiziranju skrbi za delovanje mladih — tudi s finančne plati, kajti vsem v krajevni skupnosti Žirovnica je jasno, da zastavljene aktivnosti OO ZSMS ne bo mogla graditi zgolj na sklicevanju na zavest mladih in na moralni opori, ki jo uživamo. Edino materialno oporo ima namreč OO ZSMS v krajevni skupnosti, ki pa ne more iz proračunskih sredstev za lastno dejavnost podpirati še mladinske organizacije, sploh pa ne v takem obsegu, ki presega meje krajevnih skupnosti.

Zdenko Mežek



Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

OSEBNA DOZIMETRIJA V CIVILNI ZAŠČITI

TERMOLUMINISCENČNI DOZIMETER:

Nekateri materiali v kristalni obliki, ki sestavljajo dozimeter, spremenijo svojo kristalno strukturo pod vplivom sevanja gama, pri čemer nastane določena količina svobodnih elektronov in vrzeli v strukturi kristala. Ko se potem tako obsevani dozimeter segreje na nekaj 100 stopinj Celzija nastane emisija svetlobnega sevanja. Od tod tudi naziv termoluminiscenca. Najpogostejše uporabljene kristali so Li F in CaF₂ v obliki tablet in praškov. Nosijo se v dozimetru, ki ima obliko značke. Skupna količina emitirane termoluminiscence je sorazmerna sprejeti dozi sevanja. Doza se lahko meri kot skupni doprinos svetlobe ali kot višina najvišje jakosti pri konstantnih pogojih gretja. Čitalnik je instrument v katerem se vrši segrevanje dozimetra in sama meritev doze sevanja.

Na Institutu »Jožef Stefan« so razvili posebne dozimetre na osnovi CaF₂ z dodatki Mn in avtomatični merilnik doz. Karakteristike kažejo široke možnosti uporabe tega dozimetrijskega sistema tako v pogojih civilne kakor tudi vojaške zaščite.

Pri konstrukciji so upoštevali posebne zahteve za enostavno merjenje, mobilnost instrumenta in delovanje v terenskih atmosferskih pogojih. Izbrani TLD material pa omogoča merjenje mnogo širšega obsega doz od nivoja sevanja ozadja do 10³ cGy. Uporabnost tega materiala je bila potrjena tudi z eksperimenti in publikacijami institutov v Vinči in Risiju na Danskem.

Za material, ki so ga uporabili v tem dozimetrijskem sistemu je značilno, da dobimo pri meritvi obsevane dozimetrijske tablete pri linearno naraščajoči temperaturi v kristalih enojni emisijski vrh, ki nastopi pri visoki temperaturi (260–280 stopinj Celzija). Ta karakterizira materiale, ki zelo stabilno shranjujejo informacijo o prejeti dozi in jo pri sobni ali terenski temperaturi ne izgubljajo.

TEHNIČNI PODATKI:

Dozimeter TLD — 08:

1. Material: CaF₂: Mn sintrana tableta v plastičnem ohišju
2. Uporabnost: Večkratno merjenje v območju gama doz od 0,1 mGy — 10³ Gy.
3. Energijsko območje: 0,1 ... 2,5 MeV s korekturnim filtrom
4. Temperaturno območje: Od — 20 stopinj Celzija do + 40 stopinj Celzija
5. Fading: Po 2 urah brez vpliva
6. Vpliv vlage: Brez vpliva 48 ur, vlažnost do 90 % pri 10 stopinjah Celzija
7. Vpliv vode: 2 MPa (0,2 atm) ni občutljiv
8. Mehanska odpornost: 30 G zaviranje, 11 G centrifugalni pospeški vibracije ± 0,3 mm amplitude, 10–60 Hz brez vpliva

Merilnik MTLD — 7108:

1. Merilno območje: 1–999 cGy — digitalni prikazovalnik
2. Hitrost čitanja: 1 dozimeter v 30 sek. (tipično)
3. Temperaturno območje: Od — 20 stopinj Celzija do + 40 stopinj Celzija
4. Kalibracija: Vgrajen svetlobni izvor
5. Napajanje: 12 V ali 220 V z usmernikom
6. Ohišje: TG-1 zaprto brez vpliva vlage, slane atmosfere in vode, testirano za uporabo v JNA



Štafeta mladosti v Železarni (Foto V. Hribar)



Sprejem štafete mladosti v martinarni (Foto S. Kokalj)

ZAHVALA

Občinska konferenca ZSMS Jesenice se zahvaljuje vsem mladim, članom ZSMS, družbenim organizacijam, društvom in ostalim, ki so v ponedeljek, 27. aprila, ob sprejemu zvezne štafete mladosti in lokalnih štafet kljub neugodnim vremenskim razmeram prišli in sodelovali v predajah.

Zahvaljujemo se tudi izvajalcem kulturnega programa: recitatorjem OŠ Tone Čufar, zboroma OŠ Tone Čufar in OŠ Prežihov Voranc, pihalnemu orkestru Jeseniški železarji, folklorni skupini DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in govorniku Borisu Bregantu, OŠ Tone Čufar za pripravo prostora in železarni Jesenice za ozvočenje in ureditev dekoracije na osrednji prireditvi, kakor tudi izvajalcem kulturnih programov v krajevnih skupnostih, JLA, postaji milice Jesenice in oddelku Kranjska gora, osebju Tičarjevega doma in vsem ostalim, ki so sodelovali v kulturnem programu ter v straži na Vršiču.

OK ZSMS JESENICE

PREGLED SESTANKOV SDS

Tudi tokrat ne bomo objavili pregleda vseh sestankov samoupravnih delovnih skupin, saj se nam jih je nabralo kar 150. Volute v samoupravne organe, sprejemanje srednjeročnih planov TOZD in delovnih skupnosti in predloga oblikovanja in delitve sklada skupne porabe, dogodki na Kosovu, novosti v zvezi z organizacijo malice ter druge zadeve — zadnje dni še zlasti javna razprava o samoprispevku za adaptacijo in novogradnjo osnovne šole na Koroški Beli ter za dograditev manjkajočih prostorov v osnovni šoli v Mojstrani (izpeljati bi jo morali do 6. maja) — vse to je vplivalo na pogostejše sestajanje samoupravnih delovnih skupin. Seveda pa skupine ob tem marsikje opozarjajo tudi na ožjo obratno problematiko.

SDS vodstvo TOZD (TOZD PLAVŽ) k srednjeročnemu planu TOZD in delovne organizacije ter k predlogu sklada skupne porabe ni imela pripomb. **SDS plavž 1** pa vprašuje, če bo peč 1 vzdržala do leta 1982, ko se zanjo planira remont. Predlagal je tudi, da bi se regres in jubilejne nagrade iz sklada izplačale v posebni kuverti in ne skupaj z osebnimi dohodki. Pritožuje pa se tudi na novosti pri organiziranju družbene prehrane in nad kvaliteto obrokov sploh, če se bo hrana lahko dobila le za bone, ne pa tudi za denar, bo delavec, ki mu bo zmanjkalo bonov, ostal lačen in njegova delovna zmožnost se bo zmanjšala, trdi skupina. Vprašuje tudi, zakaj se nekaterim vodilnim in uslužbenecem dovoljuje, da hodijo na malico izven delovne organizacije. **SDS** opozarja tudi na pomanjkanje delavcev. »V slučaju, da bo na opraviilih in nalogah primanjkovalo toliko delavcev, da bo ogrožena varnost ostalih delavcev, bomo en agregat — peč ustavili, ne da bi čakali na odobritev,« trdi skupina.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike **SDS staro železo 2** in **3**, **SM peči 2** in **1** v **livna jama 1** (od slednjih dveh po dva). Obe **SDS** »staro železo« in **livna jama 1** so soglašale z uvedbo 2. samoprispevka. Strinja se tudi **SDS SM peči 2**, vendar z opombo, da bi se jeklarjem samoprispevek obračunaval na 184 dopoldanskih ur, ker delajo po sistemu 4 + 1. Ta **SDS** je imela pripombe tudi na okrožnico o organizaciji malice (malica tudi sicer že sedaj ni primerna za jeklarje): če se morajo boni porabiti do 1. maja, kaj naj store tisti, ki bolujejo ali imajo dopust? Govora je bilo tudi o delu čez praznike. Člani **SDS** so v delo privolili, pripominjajo pa, da bi morali biti njihovo delo ob tako težkih pogojih bolje ovrednoteno. Seznanjeni so bili tudi s predvideno priključitvijo odpadne naprave. To bo vplivalo po eni strani k izboljšanju delovnih pogojev, po drugi pa — elektropeči bodo odklopljene cel mesec — zahteva od jeklarjev več naporov pri izdelavi jekla. **SDS livna jama 1** v zvezi s skladom skupne porabe vprašuje, zakaj delavci iz drugih republik ne morejo dobiti posojil za izgradnjo hiš, v zvezi s proizvodnimi rezultati pa omenja pomanjkanje delavcev in veliko bolezensko odsotnost.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike **SDS čistilnica odlitkov, modelna mizarna, kovinolarjna** ter **jeklolarjna 1** in **2**. **SDS** čistilnica odlitkov se je odločila, da ostane ocena delovnega prispevka posameznika ista kot v preteklih treh mesecih. Sicer pa so skupine razpravljale o srednjeročnem planu temeljne organizacije. Mnenja so, da je premalo sredstev namenjenih tekočemu vzdrževanju. **SDS jeklolarjna 1** pa v zvezi s planom opozarja, da je nujno treba rešiti problem prostorske stiske, da je treba izučiti nove kadre (sicer bo livarna ob koncu srednjeročnega obdobja brez livarjev) ter da so pri spevki za izboljšanje skupnosti ter za raziskovalno dejavnost previsoki. Dobiti želi pojasnilo glede popravila žilindrnih banj (kdo to kontrolira in če je to rentabilno), predlaga pa tudi, da naj bi se pri izplačevanju osebnih dohodkov gotovina povečala na 3000 din.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike **SDS vodstvo TOZD, bluming 2** in **4**, **adjustaža štekel 1**, **2** in **3**, **lužilnica adjustaže štekel, adjustaža bluming 1**, **3** in **4** ter **odprema**. Ocenjevale so delovni prispevek ter razpravljale o samoprispevku za obe osnovni šoli, ki ju omenjamo uvodoma. **SDS vodstvo TOZD** meni, da je samoprispevek potreben, ima pa pripombe na racionalno trošenje zbranih sredstev. Po mnenju **SDS** je pri izgradnji šol potrebno dati poudarek predvsem funkcionalnosti, ne pa zunanemu videzu, kapacitete vrtec pa je treba maksimalno izkoristiti, več pozornosti pa nameniti tudi bolj izenačenim pogojem šolanja. Tudi **SDS bluming 4** po eni strani meni, da je treba dati samoprispevku podporo, pa drugi strani pa izraža nejevoljo nad povzanimi stroški, ki so nastali pri gradnji šole iz prvega samoprispevka, zaradi česar so odpadle adaptacije ostalih šol (upoštevati je treba tudi zviševanje življenjskih stroškov). Vprašanje višjih življenjskih stroškov je bilo izpostavljeno tudi na sestanku **SDS adjustaža štekel 3**. Člani **SDS** menijo, da bo težko predvsem tistim, ki imajo veliko družino, zaposlen pa je samo eden. **SDS lužilnica adjustaže štekel** je v zvezi z ocenjevanjem delovnega prispevka postavila vprašanje, »kaj je z grupami, ki so bile obljubljene, da bo nagrajevanje po delu bolj pravično«. **SDS adjustaža bluming 1** se je pod razno dogovorila za ostrejšo ukrepe ob popuščanju discipline ter za ostrejšo kontrolo pri čiščenju strojev, pa tudi za sankcije (če se izkaže za potrebno, naj se odgovornemu delavcu odbije tudi kakšna ura). Razen tega je zahtevala, da se popravilo pipe in tuši v umivalnicah ter da naj se popravi silos na CM IV. Sprašuje tudi, kdaj bo postavljen novi sektor za rezanje, ki sedaj že nekaj časa stoji na odpravi neizkoriščen. Člani **SDS adjustaža bluming 4** so izražali negotovost zaradi novega samoprispevka, vendar pa nihče ni glasoval niti proti niti za. Na sestanku **SDS odprema** pa je bilo slišati pripombe predvsem zaradi nizkih kategorij, ki jih imajo nakladalci. Trdijo namreč, da so na drugih odpremah višje, čeprav opravljajo lažje in manj nevarno delo pod boljimi delovnimi pogoji.

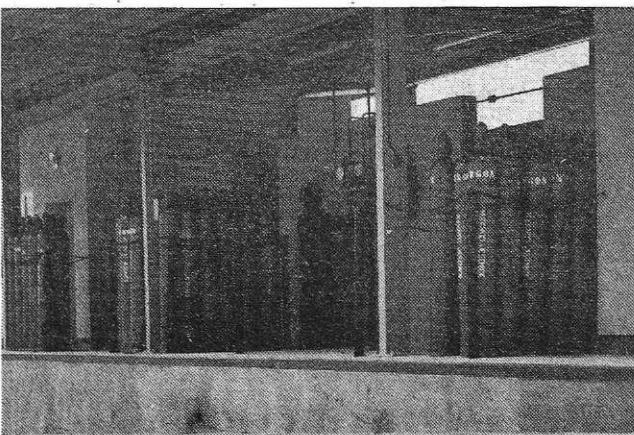
Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike s sestankov **SDS vodstvo TOZD** ter **valjarna žice 1**, **2** in **4**. Osrednjo temo je predstavljala razprava o skladu skupne porabe. Po mnenju **SDS vodstvo TOZD** (sestane je imela 8. aprila) je razprava o delitvi sklada skupne porabe odveč, ker predlogi ne bi več mogli biti upoštevani (n. pr. jubilejne nagrade). Vseeno pa je predlagala, da naj bi imelo poslovanje doma na Mežakliji enak status kot poslovanje počitniškega doma n. pr. v Crikvenici. Zahtevala je tudi odgovor na vprašanje, kako je z namestitvijo drugega vratarja na Beli oziroma oceno predloga, ki so ga dali na sestanku 20. februarja. Vprašuje tudi (in zahteva odgovor), če je možno organizirati avtobus iz aneksa na Beli od Plavža (brez vmesnih postajališč). Razen tega je zahtevala, da se uvede kontrola kvalitete hrane v kantini na Beli (in sicer čaja, velikosti kosov kruha in sploh kvalitete toplega obroka) in opozorila, da je treba očistiti cesto in pločnik ob HVB. **SDS valjarna žice 1** med drugim ugotavlja, da so v marcu dosegli dobre proizvodne rezultate. Pritožuje pa se, da se v kantinah hrana večkrat podraži medtem ko se vrednost bona ne spreminja. Delavskemu svetu TOZD pa je predlagala, da naj prouči možnost pranja delovnih oblek v pralnici. **SDS valjarna žice 2** ugotavlja, da so proizvodni rezultati v marcu kljub zastoji na Custodis peči ter dvakratnemu remontu še vedno zadovoljivi ter da se stabilizacijski program dosledno izvaja. **SDS valjarna žice 4** se je strinjala z nekaterimi postavkami delitve sklada skupne porabe (stanovanjska gradnja, regres, solidarnostni sklad IO OOS-v TOZD in delovnih skupnostih ter na ravni Železarne, nagrade ob upokojitvi, jubilejne nagrade, prehrano med delom ter kolektivno zavarovanje), za vse ostale postavke pa meni, da je vsota negospodarno razdeljena. Mnenja je, da bi morali v času stabilizacijskih prizadevanj denar bolj

gospodarno uporabiti, in sicer za gradnjo osnovnih šol in otroških vrtcev.

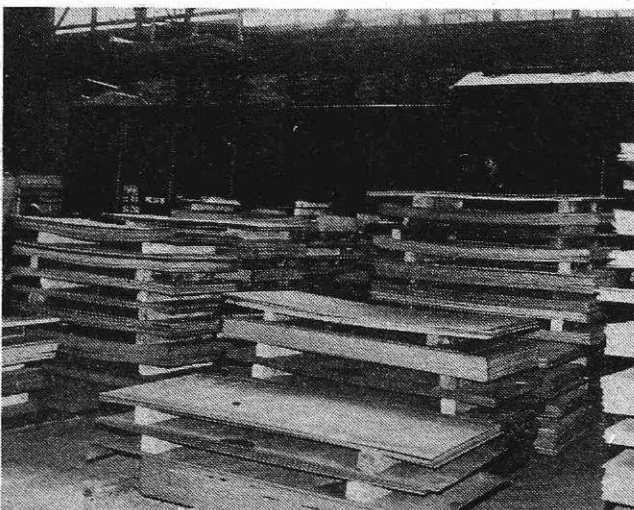
V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so imele **SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1, adjustaža 2400-1** in **2** ter **odprema** na dnevnem redu v glavnem eno samo točko: razpravo o samoprispevku II. **SDS vodstvo TOZD** v zvezi s samoprispevkom opozarja zlasti na racionalno trošenje sredstev in na pomanjkljivo vzdrževanje obstoječih objektov, podobnega mnenja pa je tudi **SDS proga 2400-1** (ne gradijo tako, da so že po nekaj letih na novi šoli potrebna popravila). Na sestanku **SDS adjustaža 2400-1** je bilo več pripomb, da je prispevek previsok, večina članov pa je bila proti samoprispevku. S samoprispevkom se ni strinjala tudi **SDS adjustaža 2400-1**, vzrok za tako odločitev pa so po trditvi **SDS** nizki osebni dohodki. **SDS odprema** vprašuje, kako je z zakonom o brezplačnem osnovnem šolanju. Izrekla se je proti samoprispevku, češ naj se šole gradijo z drugimi sredstvi ter da naj se ne gradi negospodarskih objektov (bazen, tehnični biro, delavski dom).

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike **SDS lužilnica + valjarna 1, valjarna 2, lužilnica 3, priprav vložka 3, žarilnica 1, 3** in **4**, **adjustaža 1** in **3** ter **strojna adjustaža 1** in **3**. Tudi na teh sestankih je osrednjo temo predstavljala razprava o skladu skupne porabe. **SDS valjarna 1** meni, da bi moral biti regres višji. Pritožuje se, da je v kopalnicah topla voda samo za tiste, ki se gredo umivati eno uro pred koncem dne, razen tega pa vprašuje, kdaj se bo naredila stena med lužilnico in valjarno, kdaj se bo izboljšala kvaliteta zvarov na CBL ter kdaj se bodo usposobile gonilne valjnice na ZRM in kdaj se bo rešil problem odelbelcev na TVT. **SDS lužilnica 1** predlaga, da naj bi se poskrbelo tudi za to, da bi bilo možno kupiti za bon delikatesne izdelke tudi v kakšni trgovini. **SDS valjarna 2** je imela več pripomb na sklad skupne porabe. Po njenem mnenju je prenizka vsota za regres ter za jubilejne nagrade, premalo sredstev pa je namenjenih tudi za adaptacijo stanovanj. Predlagala je tudi, da naj bi sredstva za praznovanje dedka Mrza nakazali v tiste občine, v katerih imajo delavci stalno bivališče, ne pa vsa na DPM Jesenice ter da regresa in jubilejnih nagrad ne bi podeljevali skupaj z osebnimi dohodki. Pod razno je **SDS** zahtevala, naj se spisek delavcev, ki bodo letovali na morju, obesi na oglasno desko, zanimalo pa jo je tudi vprašanje regresiranja lokalnega prevoza (Hrušica—Koroška Bela), oskrba kopalnic s toplo vodo ter izgradnja predelne stene med lužilnico in ZRM (trdi, da so elektonaprave na ZRM in liniji CRNO zaradi kisline že v zelo slabem stanju). **SDS** priprava vložka 3 in lužilnica 3 sta menili, da bi morali biti upravičeni (na osnovi svojega minulega dela) do kredita za stanovanjsko gradnjo tudi tisti, ki ne grade v Sloveniji (prošijo za odgovor!). Glede obnove in odkupa doma na Mežakliji pa so zahtevali garancijo, da bo rentabilno posloval ter podrobnejši program dela tega doma. V zvezi s sredstvi za pokritje kopalnice so želeli dobiti pojasnilo, če združujejo sredstva za pokritje kopalnice vse delovne organizacije v enakem odstotku glede na pridobljeni dohodek (v kolikor ni tako, je treba breme porazdeliti v tem smislu enako na vse delovne organizacije). Pod razno so delavci priprave vložka zahtevali, da se ponovno analizirajo njihovi delovni pogoji, češ da so toliko težavni, da so upravičeni do otežkočenega dodatka. **SDS žarilnica 1** v zvezi s samoprispevkom meni, da vprašanje uspeha referendum za samoprispevek sploh ne bi smelo (zaradi potreb naših najmlajših in ker je izobrazba naše največje bogastvo in napredek) biti vprašanje. **SDS adjustaža 1** in **3** sta menili, da sta na sestanku pod razno predlagali, da naj se nabavi boiler za umivalnico v adjustaži, opozarja pa tudi, da je treba urediti sanitarije tako v obratu kot v garderobah. Od nabavnega sektorja je **SDS** zahtevala pojasnilo na vprašanje, do kdaj bo še takšno pomanjkanje vložka. **SDS adjustaža 3** in **3** sta predlagali v zvezi s sredstvi, ki naj bi šla iz sklada skupne porabe za praznovanje dedka Mrza, da naj bi se namenila zgolj za praznovanje otrok delavcev Železarne. Od boru za kadre in družbeni standard je predlagala, da naj poskrbi za uvedbo takšnih bonov, s katerimi bo možno nabaviti delikatesno hrano tudi v trgovinah, in sicer zaradi slabe kvalitete hrane v kantinah.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike **SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2** in **3**, **adjustaža hladne valjarne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3** in **4**, **lužilnica, karisti in odprema**. **SDS** so obravnavale marčne proizvodne rezultate, stabilizacijski program, predlog sklada skupne porabe, dogodke na Kosovu, informacijo o nezgodi v tej temeljni organizaciji ter novo organizacijo družbene prehrane. **SDS vodstvo TOZD** navaja kot glavni vzrok, da proizvodni plan v marcu ni bil dosežen, pomanjkanje delavcev, neprimeren vložek ter vse pogostejše zastoj na strojih. Tudi kvaliteten asortiman ni bil najboljši, ocenjuje pa, da tudi v naslednjih mesecih ne kaže nič boljše. Rezultati pri uresničevanju stabilizacijskega programa so po oceni te **SDS** sicer dokaj ugodni, vendar pa slabši kot v preteklem letu. **SDS hladna valjarna 2** je imela precej pripomb na novo organizacijo družbene prehrane. Člani **SDS** so misljenja, da bodo imeli režijski delavci za bon dovolj dober obrok tople malice, medtem ko bodo morali fi-



Polnilnica plinov



Odprema pločevine iz valjarne Javornik (Foto I. Kučina)

zični delavci, ki so vezani na normo, kupovati klobase in drugo delikatesno hrano za svoj denar. Sicer pa skupina izjavlja, da naj se hrana še naprej deli tako kot doslej. Skupina je pod razno razpravljala tudi o zastarelosti strojnih naprav ter o načinu njihovega vzdrževanja. **SDS hladna valjarna 3** ter **adjustaža hladne valjarne** sta na skupnem sestanku v zvezi z uresničevanjem stabilizacijskega programa ugotavljali, da se jeklo na »Müller-ju« težje valja zaradi krajšega medfaznega žarjenja. Skupini omenjata tudi, da je regres na nezaposlenega člana družine prenizek, pa tudi kredit za stanovanjsko gradnjo je premajhen. Pritožujeta se, da so kosi kruha v kantini premajhni ter da ima zrak na škarjah 3 ter na renarici premalo pritiska. **SDS skladišče vložka** omenja v zvezi s slabimi marčnimi proizvodnimi rezultati poleg pomanjkanja delavcev tudi čedalje večje zastoj na starih dotrajanih strojih, če zlasti pa slab vložek. Nekvalitetni so še zlasti dinamno trakovi, pri katerih je do 10 % ali pa še več izmečka. **HVJ** ima tako samo izgubo, valjarna štelka pa ima po mnenju **SDS** koristi, ker jim pošlje zelo slabe kolarje. Tudi take, ki tehtajo komaj po 700 kilogramov, kar pomeni na stroju Siemens samo izgubo časa. **SDS žarilnica 1** je na sestanku med drugim predlagala, da naj bi fizični delavci dobili bolj kalorične obroke kot ostali delavci. Pod razno **SDS** opozarja, da je treba narediti priključke za plin na tiste kotle, ki teh priključkov še nimajo. **SDS žarilnica 3** je pod razno ponovno zahtevala, da se na globinskih pečeh usposobi odsevalno napravo. **SDS žarilnica 4** k novi organizaciji družbene prehrane ni imela drugih pripomb, razen te, da naj bi se vendarle že enkrat izboljšala kvaliteta toplih obrokov. **SDS lužilnica** je pod razno ponovno opozorila, da v lužilnici potrebujejo garderobe in sanitarije. Vprašujejo tudi, kdaj bo prišlo do menjave žerjavne proge (to se obljublja že dve leti) ter kako bo z ogrevanjem jeseni (češ da »je sedaj še dosti časa, da se to do jeseni uredi«). **SDS** karisti pa pod razno, kot je to že nekako običajno, opozarja, da naj se popravi pota in kanale, kjer vozijo vilicarji, vprašujejo pa tudi, kdaj bo zgrajena streha nad delavnico.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike **SDS žičarna I-1, I-2, I-3, II-2** in **II-1, patentirnica 1, 2** in **3**, **počinkovalnica ter adjustaža žičarne**. Dnevni red sestankov je bil podoben kot v TOZD Hladna valjarna Jesenice. **SDS žičarna I-1** je na sestanku ugotovila, da je bil plan skupne proizvodnje presežen, kljub pomanjkanju vložka po asortimentu. Predlagala je tudi, da naj bi se regres za letni dopust in za jubilejne nagrade povečal za 18 % v odnosu na izplačila iz preteklega leta. Pod razno pa je zahtevala, da naj se tastature na žerjavah zamenjajo s takšnimi, da bi bilo možno žerjav uporavljati z eno roko. Enak predlog glede regresov in jubilejnih nagrad (za 18 % kot omogoča družbeni dogovor) je imela tudi **SDS žičarna I-2**, ki pa poleg tega predlaga, da naj bi se regres izplačevali samo zaposlenim družinskim članom. **SDS žičarna I-3** se tudi strinja s povečanjem regresov in jubilejnih nagrad za 18 %, s tem da naj bi bili do regresov upravičeni tudi svojci zaposlenih. Pripomba ima tudi na točko 5.3. predloga sklada skupne porabe, vprašuje pa se tudi, zakaj ni bilo celotno gradivo o skladu objavljeno v Železarnju, kot je bilo vsa pretekla leta. **SDS žičarna II-2** je prav tako za 18 % povečanje (s tem da regres dobe člani kolektiva), poleg tega pa opozarja, da se iz sklada dajejo prevelika sredstva za pokritje kopalnice. K stabilizacijskemu programu za leto 1981 pa **SDS** pripominja, da naj »nosilci nalog stabilizacijskega programa čimprej začnejo z izvajanjem, saj v letošnjem letu ni bilo izvoženega niti kilogram VAC žice«. Za 18 % povečanje regresa (dobe naj ga le zaposleni) in jubilejnih nagrad je glasovala tudi **SDS žičarna II-2**. **SDS patentirnica 1** meni, da naj bi regres znašal od 3.500 do 4.000 din (samo za zaposlene!), medtem ko naj bi se jubilejne nagrade povečale na 400 din (delež na leta pa naj bi ostal isti kot doslej). Po mnenju te **SDS** preveč sredstev iz sklada namenimo tudi raznim društvom (te bi morala društva dobivati od interesnih skupnosti). **SDS** se pritožuje tudi nad tem, da delavec ob toplem obroku in kosu kruha ne more dobiti tudi pijače, ob dejstvu, da so v železarni povsod tudi vroči obrati. Zato menijo, da bi k topli malici morala spadati tudi pijača. **SDS patentirnica 2** omenja v zvezi z uresničevanjem stabilizacijskega programa, da bi se morale vse tri dnine truditi, da bi odpravile nekatere slabosti, kot je na primer prezgodnje zapuščanje delovnega mesta ali skupinski odhodi na malico (delovne naprave tedaj ostajajo brez nadzorstva), pa odnos do materiala in delovnih naprav. Po mnenju **SDS patentirnice 3** bi bilo regres treba deliti na več kategorij, tako da bi tisti delavci, ki imajo najmanjše osebne dohodke dobili največji regres, razen tega pa predlaga tudi, da naj bi jubilejne nagrade izplačevali posebej in ne skupaj z osebnimi dohodki. **SDS adjustaža žičarne** se s predlogom sklada skupne porabe sicer strinja, vendar pa vprašuje, zakaj ni prikazano, kako so društva in organizacije trošile dodeljena sredstva ter zakaj regres ni bil povečan za 18 %. Ta **SDS** za razliko od nekaterih drugih meni, da je sedaj prehrana kar dobro organizirana, pa tudi, da je izbira kar dobra ter predlaga, da naj še zanaprej ostane tako kot doslej.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike **SDS vodstvo TOZD, profilarna 1** in **3** ter **predelava profilarne**. Skupine so obravnavale kadrovske problematiko železarne, še zlasti jeklarne (rečeno je bilo, da naj se tisti delavci, ki bi radi bolje zaslужili, prijavijo za premostitev v jeklarno, predvsem zato, ker je to ključni obrat, v katerem se ne bi smelo čutiti pomanjkanje delavcev), poleg tega pa še sklad skupne porabe ter novo organizacijo prehrane. Vse omenjene skupine so menile, da bi morali biti krediti za zadružno in stanovanjsko gradnjo izenačeni (v zadružno gradnjo je treba graditelje pritegniti z bolj organizirano, hitrejšo in cenejšo gradnjo ne pa z višjimi krediti). **SDS vodstvo TOZD, profilarna 1** ter **predelava profilarne**, ki so se sestale skupaj, so imeli pripombo tudi glede na združevanje sredstev za praznovanje dedka Mrza. Z združevanjem sredstev sicer soglašajo, obsojajo pa tiste delovne organizacije v občini, ki otroke svojih delavcev za dedka Mrza še posebej obdarujejo. **SDS profilarna 3** meni, da iz sklada skupne porabe namenimo prevelika sredstva za vrhunski šport. Vsem skupinam se novi način organiziranja družbene prehrane z žigosanimi boni ne zdi najbolj primeren (bo delavec v primeru daljšega bolovanja ostal brez bonov in tako brez toplega obroka?). Razen tega tudi menijo, da naj bi bila nabava delikatesne hrane za bone omogočena v več kantinah in ne le v kantini ŽIC.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike **SDS hladna predelava 2** in **3** (dva) ter **adjustaža 2**. **SDS** hladna predelava 2 in 3 na sklad skupne porabe nista imeli pripomb. Prav tako nista imeli pripomb **SDS** hladna predelava 3 (ki pod razno kritizira vzdrževanje peskarskega stroja, češ da na njem ni več varno delati) in **adjustaža 2** na predlog za uvedbo novega samoprispevka za šoli v Mojstrani in na Koroški Beli.

O uvedbi novega samoprispevka sta razpravljali tudi **SDS rezalnica 2** in **oplaševalnica 2** v TOZD ELEKTRODE. **SDS rezalnica 2** je proti samoprispevku, na sestanku **SDS oplaševalnica 2** pa so člani **SDS** v razpravi o samoprispevku negodovali, češ da cene nenehno rastejo in da se življenjski standard zmanjšuje ter da so v administraciji višji osebni dohodki kot v proizvodnji.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnik **SDS vodstvo TOZD**. Ta skupina se vprašuje, kako se uporablja prispevek 70 din na člana kolektiva iz sklada skupne porabe, ki so namenjena za praznovanje dedka Mrza, ker se ji zde darila za otroke ob dnevu dedka Mrza preskromna, ugotavlja pa tudi, da je preveč sredstev namenjenih za športno dejavnost, medtem ko so sredstva za kulturo premajhna. Skupina je razen tega obravnavala tudi organizacijski predpis za ravnanje z odpadki ter navodilo o zbiranju starega železa.

Center za informiranje in
proučevanje samoupravljanja
— Božidar Lakota

SPodbujanje inventivnega dela, ustvarjalnosti in novatorstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

zastavili, to je razviti inovacijskih procesov na srednjeevropskem nivoju. Obdržati in negovati je treba obveznost sindikata, da bedi in neprestano opominja na izvajanje družbenih ukrepov za realizacijo tega sporazuma. Stališča sindikatov so za nas temeljno in osnovno merilo glede nadaljnjega razvoja tehnično-tehnološke ustvarjalnosti v naši družbi.

Mnogi, ki o tem razvoju odločajo ali pa imajo velik vpliv na odločanje, zaradi neznanja ali nezaupanja v samoupravljanje celo dušijo in onemogočajo razvoj in stimulacijo nadarjenih ustvarjalcev, ki so nosilci tehničnega napredka v razvoju in preobrazbi naše družbe.

Prepričani smo, da spoznanje o zgodovinski in ekonomski nujnosti inovacije/počasi prodira globoko v družbeno nadgradnjo. Ustava in zakon o združenem delu nam dajeta dovolj široko in močno oporo za delovanje. Zavedati se moramo, da kakršnakoli številčnost razvojnih in raziskovalnih služb s širimi razpoložljivimi sredstvi nikakor ne more prarasti ustvarjalnosti številnejših, angažiranih in stimuliranih neposrednih proizvajalcev, ki problematiko svojega konkretnega dela najbolj poznajo.

Naša Železarna ima bogate izkušnje na področju inovacijske dejavnosti, saj je bil prvi predlog registriran že leta 1945. Doslej imamo prijavljenih 2576 tehničnih izboljšav. Da bi dosegli še večji razmah inventivne dejavnosti, smo leta 1975 ustanovili oddelek za zaščito industrijske lastnine. Praksa v Železarni in drugje je pokazala, da brez dobro organizirane strokovne službe ni ustreznih rezultatov na področju množične inventivne dejavnosti. Oddelek za zaščito industrijske lastnine organizira in koordinira množično inventivno dejavnost (MID), vodi evidenco o ustvarjenih rezultatih in pripravlja tehnično in ekonomsko gradivo za obravnavo na odborih za gospodarstvo v TOZD in delovnih skupnostih, ki edini lahko dokončno odločajo o inovacijah.

Obravnava predlogov avtorjev oziroma organizacija obravnave je predpisana s samoupravnim sporazumom o inventivni dejavnosti v SOZD Slovenske železarne. Bistvo je v enostavnem in kratkotrajnem obravnavanju ter tehnični in ekonomski obravnavi predloga. Edino in osnovno merilo uspešnosti predlogov in celotne dejavnosti je inovacijski dohodek ter število vsako leto na novo prijavljenih predlogov. V letu 1980 je v Železarni 160 avtorjev prijavilo 69 novih predlogov, ki so skupaj s še aktualnimi starejšimi predlogi dali 50.731.346 din inovacijskega dohodka.

Ugotavljamo, da glede števila novo prijavljenih predlogov stagniramo, čeprav predlogi rastejo v kvaliteti. Poleg materialnih priznanj oziroma posebnega nadomestila zelo potrebujemo tudi ustrezna moralna priznanja družbe za razvoj množične inventivne dejavnosti in tudi za razvoj raziskovalnega dela.

Zato smo uvedli nagrado Novator leta in Pantzovo nagrado. Sodelovanje na razstavah ter razširjanje tehnične misli in dela novatorjev med delovnimi množicami vsem novatorjem veliko pomeni.

Kljub vsemu pa s sedanjim stanjem in rezultati še nismo zadovoljni, ker vemo, da se na tem področju skrivajo še neomejene rezerve umskega potenciala množic. To potencialno energijo je potrebno spraviti v gibanje, pa bodo rezultati še večji, morda presenetljivi.

Planiranje, programiranje in usmerjanje inventivne dejavnosti je potrebno posvetiti več pozornosti. Spodbujanje in usmerjanje inventivnega dela mora biti v delovni organizaciji smotno organizirano. Predvsem je potrebno ugotoviti, kateri odprti in nerešeni problemi najbolj ovirajo razvoj poslovanja, dvig produktivnosti, večjo rentabilnost poslovanja, ogrožajo varnost ob delu ali povzročajo škodo v okolju. Te probleme je treba objaviti. Osnovni namen objave odprtih problemov je predvsem v tem, da inventivno delovanje usmeri na reševanje tistih perečih nalog, ki za delovno organizacijo in TOZD največ pomenijo.

Z namenom nadaljnjega razširjanja inventivne dejavnosti predlagamo, da se v naši družbi na široko osvoji koncept nabiranja idej neposrednih proizvajalcev ter razvije enostaven sistem obravnave teh idej. Predlagamo, da se organizacijski koncept, prikazan na shemi, ki v praksi že deluje in daje rezultate, v celoti osvoji.

Komisija za inovacije in racionalizacijo naj bi bila sestavljena: tehnolog, asistent za delovne nprave, vodja proizvodnje, dva člana odbora za gospodarstvo, dva člana IO osnovne organizacije sindikata.

Delo komisije:

1. evidentiranje idej (dobrih in slabih),
2. rangiranje idej: izvedljiva — neizvedljiva; možnost izvedbe: takoj — kasneje; aktualnost — nujnost izvedbe ideje.
3. vrednotenje pomembnosti idej (od 200.— din do 1.500.— din),
4. izdaja ustreznih naročil.
5. poročanje odboru za gospodarstvo.
6. zasledovanje uspešnosti izvedenih idej,
7. pomoč avtorjem pri prijavah izboljšav,
8. kvartalno poročanje o delu komisije delavskemu svetu,
9. objavljanje internih razpisov problemov — preko oglasnih desk, preko sestankov samoupravnih delovnih skupin (nakazati ali narisati eno izmed možnih rešitev — pri tem upoštevati kadrovske strukture).

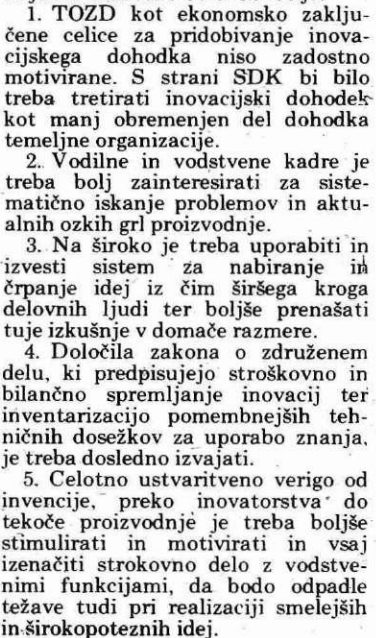
Prednost zbiranja idej:

- aktivno spodbujanje (člani komisije so med delavci) k razmišljanju o možnih izboljšavah pri delu z ozirom na večjo varnost dela, povečanje proizvodnje, izboljšanje delovnih pogojev, hitrejša in uspešnejša vzdrževanja,
- pot do izvedbe idej je regularna in ne ilegalna kot se dosedaj največkrat dogaja,
- avtor je znan, prav tako tudi soavtorji,
- lažje je ugotavljati uspešnost inovacije, ker so znani podatki pred in po izboljšavi,
- stroški izdelave so znani in dokumentirani,
- avtorji so takoj stimulirani,
- člani komisije so v TOZD znani in je ustna prijava ideje zelo enostavna,
- tudi delavci iz ostalih TOZD (vzdrževanje) imajo možnost zbiranja idej v TOZD, kjer delajo (menjava dela).

Pri delu pa so komisije naletele na nekatere ovire, katerih rešitev zahteva družbene in zakonodajne rešitve, zato jih spodaj naštevamo, v najkrajši možni obliki ter predlagamo, da ta problematika pride v najširšo družbeno obravnavanje.

1. TOZD kot ekonomsko zaključene celice za pridobivanje inovacijskega dohodka niso zadostno motivirane. S strani SDK bi bilo treba tretirati inovacijski dohodek kot manj obremenjen del dohodka temeljne organizacije.
2. Vodilne in vodstvene kadre je treba bolj zainteresirati za sistematično iskanje problemov in aktualnih ozkih grl proizvodnje.
3. Na široko je treba uporabiti in izvesti sistem za nabiranje in črpanje idej iz čim širšega kroga delovnih ljudi ter boljše prenašati tuje izkušnje v domače razmere.
4. Določila zakona o združenem delu, ki predpisujejo strokovno in bilančno spremljanje inovacij ter inventarizacijo pomembnejših tehničnih dosežkov za uporabo znanja, je treba dosledno izvajati.
5. Celotno ustvaritveno verigo od invencije, preko inovatorstva do tekoče proizvodnje je treba boljše stimulirati in motivirati in vsaj izenačiti strokovno delo z vodstvenimi funkcijami, da bodo odpadle težave tudi pri realizaciji smešnejših in širokopoteznih idej.

Način izbiranja idej v TOZD



6. Inovacijski dohodek je potrebno načrtno, smotno in ekonomsko razporediti zato, da bo njegov učinek večji.

7. Uspešne avtorje in novatorske grupe moramo bolj popularizirati in jim izrekati družbena priznanja tudi v obliki državnih odlikovanj in priznanj.

8. Samoupravnemu obravnavanju množične inventivne dejavnosti je treba posvetiti več pozornosti, ker je inventivna dejavnost glavni ekonomski akter materialne ustvarjalnosti.

9. Množično inventivno dejavnost ter razvojno raziskovalno delo je treba povezati v funkcionalni projektni sistem.

10. Odnos do množične inventivne dejavnosti v smislu, kot ga določa zakon o združenem delu in do stališč sindikatov, mora bistveno vplivati na kriterije pri izbiri vodilnih in vodstvenih kadrov.

11. Avtor, ki je pogosto v svojih naprednih stremeljenjih osamljen, mora imeti večjo pomoč strokovnih in upravno administrativnih sodelavcev in služb.

12. Izenačiti je treba in tudi družbeno ovrednotiti kriterije in položaj koristnih predlogov s področja organizacije, ekologije in varstva pri delu nasproti tehnično-tehnološkim inovacijam.

13. Obravnavanje inovacijskih idej in dosežkov po delovnih organizacijah v smislu posebnega nadomestila in družbeno moralnih priznanj je treba poenotiti za vso SFRJ in zakonsko obvezati nujnost organiziranja množične inventivne dejavnosti ter razvojno raziskovalnega dela.

14. Upoštevati je treba sugestije in predloge novatorjev in strokovnih grup preko ustreznega delegatskega mehanizma za nadaljnji razvoj tovrstne zakonodaje, ki je še vedno potrebna.

15. Zagotoviti moramo teamsko obdelavo in selekcijo idej po enotnem organizacijskem postopku in metodologiji.

16. Zagotoviti je treba večjo delavsko kontrolo in preglednost nad uvozom in načinom kupoprodaje tujih licenc, znanja in tehnologije.

17. Dolgotrajno sprejemanje novega patentnega zakona resno zavira množično inventivno in razvojno raziskovalno delo tudi v mednarodnih okvirih.

18. Razrešiti in naglasiti je potrebno neažurno poslovanje Patentnega zavoda SFRJ ter zagotoviti pogoje za boljše in učinkovitejše delo te nujno potrebne institucije.

19. Množično inventivno dejavnost je treba poudariti kot zanimivo ekonomsko kategorijo ter stremeti za transferom znanja v vseh smereh in nivojih.

20. Menimo, da premalo poudarjamo tovrstne revolucionarne tradicije od Titovih misli o tehnični ustvarjalnosti leta 1941 v Titovem Učilu in Borisa Kidriča leta 1947 ter novejših spoznanj Edvarda Kardelja med šolsko in učeno se mladino. Premalo vgrajujemo te tradicije v življenje samoupravne organiziranosti naše družbe.

Ob vsem tem pregledu slabosti pa ne smemo pozabiti globokega zaupa-

nja, ki ga v naši družbi gojimo do sposobnosti in ustvarjalnosti delovnih ljudi. Srečujemo se v glavnem le z organizacijskimi napakami, ki jih bomo s skupnim reševanjem in izmenjavo mnenj in izkušenj uspešno rešili. Predvsem pa verjetno ne

zahtevamo preveč, če hočemo samo dosledno izvajanje že sprejetih načel, dogovorov in stališč.

Redakcijski odbor: Janez Faletič, Sašo Piber, Stefan Šerbič, Rafael Penič, Ivanka Petrič, Marjan Bajželj, Janez Ažman.

PRVOMAJSKA PROSLAVA V OBRATU RTA

Zadnji aprilski dan je bil kot vsak prejšnji, muhast, brez dežja, a tudi sonce je le stežka našlo pot skozi goste oblake med tovarniške dimnike in hale, kjer je večina odštevala zadnje ure predpraznične dnine.

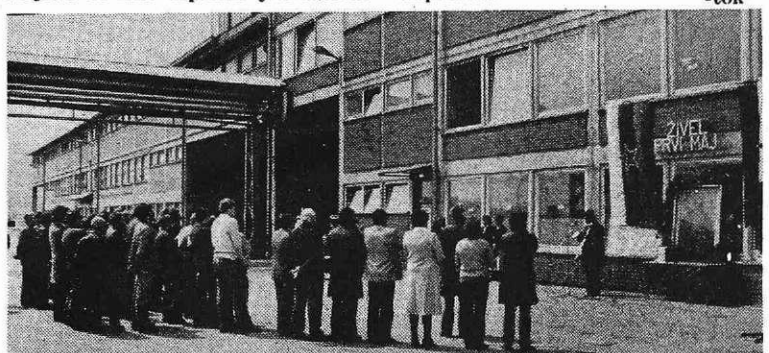
Delavci RTA (TOZD Remontne delavnice) so se ob enajsti uri zbrali na prvomajski proslavi pred svojo zgradbo na Beli, da počastijo praznik dela, verjetno edini v vsej Železarni. Praznik, ki bi moral biti delaven, pa je iz leta v leto za večino vse manj delaven.

Vse prisotne je pozdravil vodja TOZD Remontne delavnice Miroslav Noč in jih seznanil s stanjem v TOZD in Železarni, s poslovnimi rezultati in bodočimi nalogami. Podeljene so bile diplome jubilarantom

dela in najboljšim sedmim delavcem v obratu RTA knjižna darila. Že drugo leto so v obratu izbrali najmarljivejšega in najvestnejšega delavca z najbolj tovariškimi odnosi. Letos je bil med stosedmimi zaposlenimi v obratu zaslužen izbran Jože Cuznar, za kar so mu na prvomajski proslavi izrekli priznanje.

Sledil je kulturni program, ki ga je organizirala Tatjana Koširjeva, ki že leta in leta spodbuja kulturno življenje v obratu.

Proslava je bila sicer skromna, vendar svečana. Majhna pozornost do delavcev se je odražala v skupnem zadovoljstvu vseh prisotnih. Obenem pa je to dokaz, da se z malo truda in dobre volje da marsikaj napraviti.



Delavci RTA TOZD Remontne delavnice so proslavili 1. maj



S STANOVANJSKO ZADRUGO HITREJE IN CENEJE DO STANOVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

ležarna oziroma stanovanjska skupnost, naj bi bilo na tem prostoru zgrajenih 25 dvojčkov in 34 vrstnih hiš, del prostora je rezerviran za družbeno (blokovno) gradnjo in za individualne hiše tistih, ki bodo z gradnjo karavanske predora izgubili sedanja bivališča. Po sedanjih načrtih bi skupaj moralo biti zgrajeno približno 200 stanovanjskih enot.

V začetku letošnjega leta je izšel zakon o stanovanjskem gospodarstvu. V posebnem poglavju zakon na novo ureja stanovanjske zadrage, to je področje, v kakšnih pogojih in organizaciji je mogoče kupovati, graditi in obnavljati stanovanja in stanovanjske hiše in biti pri tem deležen ugodnosti, ki jih je mogoče doseči v okviru organizirane zadrugne gradnje. Za ustanovitev stanovanjske zadrage mora biti najmanj 30 interesentov, ki sprejmejo samoupravni sporazum in statut. Število zadrug tudi v okviru občine ni omejeno, vsaki 30 članov lahko ustanovi svojo zadrugo.

Dejavnost zadrage se nanaša predvsem na združevanje sredstev, organiziranje različnih oblik varčevanja, racionalno gradnjo, pridobi-

vanje stavbnih zemljišč, nakup gradbenega materiala, vzdrževanje in podobno.

Članstvo zadrage ni omejeno, vendar naj bi se glede na lokacijske možnosti znotraj zadrage formirale posebne enote. Prva taka enota naj bi začela z delom na Belem polju.

Iniciativni odbor je skupaj z urbanistično službo pripravil predloge te zidave. Po tem predlogu naj bi se predvsem zaradi hitrosti in racionalnosti izvajala gradnja s pomočjo montažnih elementov. Doslej zbrana dokumentacija in informacije kažejo, da bo čista stanovanjska površina ene stanovanjske enote v dvojčku obsegala približno 115 kv. m (celotna 176 kv.m), v vrstni hiši pa 131 kv. m (celotna 203 kv. m).

Pri skorajšnjem podpisu pogodbe o nakupu montažnih hiš bi bilo za zgraditev stanovanjske enote dvojčka do tretje faze (hiša z vrati in okni, brez instalacije, podov in podobnega) potrebno zbrati še letos približno 1.142.000,00 din ter za vrsto hišo 1.246.000,00 din.

Okvirno predlagana finančna konstrukcija, ki pa je daleč od tega, da kogarkoli kaj obvezuje, naj bi bila (v din):

	dvojček	vrstna hiša
lastna udeležba:	242.000,—	296.000,—
kredit dobavitelja:	200.000,—	250.000,—
kredit stanov. skupnosti:	250.000,—	250.000,—
kredit Železarne:	450.000,—	450.000,—

Kredit dobavitelja je kratkoročen na pet let z 8 % obrestno mero in prične teči z dnem nakupa montažne hiše. Dobavitelj montažnih hiš s svojimi pogoji zagotavlja, da bo večina objektov lahko montirana že letos, seveda, če bodo pravočasno opravljena komunalna dela in zgrajene kleti, ki naj bi jih gradila pooblaščenca delovna organizacija.

Koordinacija navedenih del bo slonela predvsem na članih zadrage, zato je čimprejšnja ustanovitev le-te nujna. Še enkrat velja poudariti, da naj bi se hitro odločili in bili aktivni sedaj predvsem tisti, ki so za predlagano gradnjo na Belem polju. Temu velja dodati, da so za komunalno ureditev te gradnje že namenjena znatna sredstva, v nekaj mesecih pa bi interese morali vložiti še najmanj 250.000,00 oziroma 290.000,00 din lastnih sredstev, ob izpadu ali zmanjšanju katerega koli vira pa temu primerno več.

Pri tem ni odveč pripomniti, da bodo za dokončanje hiše še potrebna najmanj tolikšna lastna sredstva in delo.

S to informacijo želimo doseči, da se predvsem tisti, ki se navdušujejo za to gradnjo in ki bodo lahko sprejeli predlagane finančne zahteve, čimprej oziroma najkasneje do 19. maja oglasijo na oddelku za družbeni standard kadrovskega sektorja Železarne, kjer naj bi podpisali pristopno izjavo za kandidata zadrage. Sklic ustanovne skupščine je predviden že v maju.

Ostali kandidati, ki bi gradili na drugih lokacijah ali se še ne morejo odločiti za pristop, bodo o ustanovitvi in delovanju zadrage lahko informirani prek Železarne ali drugih sredstev javnega obveščanja in se naknadno odločili za pristop.

Iniciativni odbor

JAVNA RAZPRAVA O OSNOVAH IN MERILIH DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

družbenopolitičnih silah z vso silovitostjo in kritičnostjo razkrije te slabosti. Pred očmi moramo imeti, da se ne smemo in ne moremo boriti samo za obstoječe pravice in dobrine, ki niso rezultat dela, ampak nekega preteklega stanja.

Sodimo, da so osnove dobre in tudi razmerja med osnovami prava. Ostane pa nedorečeno oziroma neodgovorjeno vprašanje, kako bomo pomerili delo tam, kjer ni norm, kjer se zadovoljujemo z ocenami ali posrednimi pomagali. Ta naloga nas še čaka, prav tako kot kataloge del in nalog. Zato je potrebno, da že v tej razpravi damo nekatere usmeritve za rešitev tudi tega vprašanja.

Kakorkoli že, ugotovitev, da smo pri urejanju samoupravnih odnosov zaostali, nas pritiska z vso močjo. Predlagani osnutek je prvi kamen v mozaiku sprememb in za posameznika tudi najbolj občutljivejši. Potreben je naše pozornosti in ne obrnite mu hrbta. Čas javne razprave je sorazmerno kratek, do 30. maja. Do tega dne morajo biti pripombe in ugotovitve usklajene na delavskih svetih oziroma odborih za uveljavljanje zakona o združenem delu po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Da pa ne bi brskali po sporazumu in iskali sprememb, vas opozarjamo na nekatere najbistvenejše novosti glede na osnutek, ki je bil v javni razpravi v prvem polletju 1980.

1. Člen 4: Osnova delitve OD ostajajo nespremenjeni letni plani in dejanski doseženi rezultati, skupno omejitve pa predstavljajo družbene usmeritve razporejanja dohodka in osebnega dohodka. Uresničevanje teh usmeritev se je že doslej ugotavljalo na ravni delovne organizacije; z zapisom v tem členu to stanje potrjujejo.

2. Člen 13: Naloga usklajevalne komisije za opredelitev zahtevnosti del in nalog je definirana na ravni arbitraže in ne komisije, ki daje le mnenja. Če se dogovorimo za enotno metodologijo, jo moramo tudi enotno izvajati. Če skrb za enotnost izvajanja zaupamo usklajevalni komisiji, se zmanjša potreba po reševanju sporov po sodni poti, ki je daljša, zahtevnejša in dražja.

3. Člen 15: Družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohode in skupno porabo zahteva, da se za dela in naloge poslovnih delavcev, poleg opredeljene zahtevnosti po enotni metodologiji, ugotavlja zahtevnost na osnovi elementov, ki izkazujejo specifičnost in pomen vsake organizacije združenega dela. V tem členu naštevamo te dodatne elemente ugotavljanja zahtevnosti, ki pa bodo podrobneje opredeljeni v metodologiji vrednotenja.

4. Poglavlje ugotavljanja učinkovitosti izvajanja del in nalog je v celoti spremenjeno glede na zahtevne družbene dogovore in spoznane slabe strani ugotavljanja učinkovitosti izvajanja del po veljavnem modelu in modelu, ki je bil v razpravi lani. S predlaganim modelom ugotavljanja učinkovitosti delavcev želimo doseči naslednje cilje:

a) merila ugotavljanja učinkovitosti oblikovati v odvisnosti od značaja dela oz. možnosti neposrednega ali posrednega ugotavljanja rezultata dela in s tem vzpostaviti tudi z vidika OD bolj odgovoren odnos do izpolnjevanja delovnih zadolžitve,

b) oceno delovnega prispevka nadomestiti s kvalitetnejšimi merili,

c) z merili ugotavljanja učinkovitosti delavcev prispevati k spodbujanju boljše organiziranosti in planiranju dela,

d) doseganje čimvečje obratovalne sposobnosti oz. zmanjšanje zastojev na minimum (člen 27),

e) z ugotavljanjem podpoprečnega doseganja učinka in sprotim ukrepanjem za izboljšanje stanja želimo doseči izboljšanje produktivnosti posameznega delavca in splošno rast produktivnosti (člen 21).

Sistem ugotavljanja učinkovitosti delavca pri izvajanju del in nalog je osnovan v dveh stopnjah z namenom spodbujanja nadpoprečnih rezultatov dela.

Prva stopnja predstavlja merjenje osnovnega učinka, pri čemer se lahko raven 1,40 zmanjša in se ustrezni delež OD prenese v osnovo. Po priporočilih odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarne bi se naj raven normalne učinkovitosti znižala na 1,20.

Osnovni učinek naj bi se po tem sporazumu izračunaval po istih metodah kot doslej, spremenijo se le merila za ugotavljanje učinkovitosti dela poslovnih delavcev, ki se oblikujejo posamično glede na pomen

in specifičnost temeljne organizacije, delovne skupnosti in delovne organizacije.

Druga stopnja merjenja učinka poudarja nadpoprečne rezultate. Tudi tu so startne osnove za doseganje učinka enotne, ne glede na značaj dela — možno doseganje je od 0 do 25 %, različne pa so osnove doseganja.

Delavcem, katerih učinkovitost se ugotavlja z merjenjem ali tehtanjem količine izdelkov ali storitev, se v primeru dobrih rezultatov osnovni učinek progresivno povečuje.

Strokovno-ustvarjalnim in vodstvenim delavcem se ugotavlja osnovna učinkovitost s posrednimi merili, k temu pa se ugotavlja vrednoti od 0 do 25 % opravljena količina in kvaliteta dela.

Osnovno merilo učinkovitosti delavcev, ki opravljajo administrativno-tehnična dela, je isto kot za strokovno-ustvarjalne in vodstvene delavce, ker je skupen rezultat pomembnejši od količine vložene dela. Prizadevnost posameznika pa bi merili z normativno za količino dela, ki so v svetu dobro znani, pri nas pa se premalo uporablja.

K osnovni učinkovitosti dela poslovnih delavcev se po merilu od 0–25 % prigradi doseganje skupnih rezultatov na ravni delovne organizacije enotno za vse delavce, ki opravljajo poslovodna dela. S tem želimo spodbujati interes za usklajevanje težnj in ciljev, ki vodijo k najboljšemu skupnemu rezultatu.

5. Poglavlje o dodatnih merilih uspešnosti se bistveno skrajša, ker odpade ocena delovnega prispevka.

6. Izplačevanje osebnih dohodkov na osnovi poslovne uspešnosti je dokaj natančno opredeljeno. Opozorili bi na naslednja določila, ki v veljavnem sporazumu in v prejšnjem osnutku niso bila zapisana:

— razmejitev med poravnavo v enkratnem znesku in dvigom vrednosti točke,

— razlika v višini poravnave med TOZD materialne proizvodnje, minimalna razlika je zagotovljena, dejanska razlika — nad minimalno je fleksibilna,

— če bi delovne organizacije postale kršitelji, nobena TOZD in delovna skupnost nima pravice do poravnave,

— višina poravnave OD se delavcu odmerja glede na višino prejetih akontacij (vključno tudi odsotnost), ne le v odvisnosti od OD, ki ga je prejel za vloženo delo,

— za neupravičene izostanke se predvideva sankcioniranje pri izplačevanju poravnave v enkratnem znesku.

7. Časovni in otežkočeni dodatki se oblikujejo v fiksnih zneskih, ne glede na to, kakšna zahtevnost del se v teh pogojih opravlja. Oboji dodatki se z uveljavitvijo analitičnega vrednotenja del odražajo v številu točk. Med časovne pogoje je vključen tudi popoldanski dodatek, v isti višini kot se obračunava že sedaj. Če se odločimo za znižanje ravni ugotavljanja učinkovitosti in

povečanje osnovnega OD, bo potrebno skladno s tem zmanjšati višino (odstotek) časovnih dodatkov, sicer bi postal delež OD za prisotnost na delu prevelik. Omeniti je namreč potrebno, da so dodatki za časovne pogoje dela v železarni Jesenice največji med vsemi delovnimi organizacijami v okviru panoge črne in barvaste metalurgije.

8. Pri merilih delitve po inovacijskem prispevku je podana lestvica nadomestil predlagateljem inovacij, racionalizacij in tehničnih izboljšav. Ta lestvica pa ni dokončna, ker se pripravljajo spremembe v smislu spodbudnejšega nagrajevanja avtorjev. Podobne ukrepe so izvedli že v nekaterih drugih delovnih organizacijah SOZD SZ, zato je potrebna uskladitev.

V letnem obračunu osebnega dohodka se mora delež, ki izhaja iz povečanega dohodka zaradi inovacij, posebej prikazati. Delitveno razmerje inovacijskega dohodka je glede na toge družbene usmeritve lahko le enako, kot je delitveno razmerje ostalega dohodka.

9. Poglavlje o zajamčenem OD se omejuje predvsem na delitev, medtem ko je v prejšnjem osnutku večji del bil posvečen oblikovanju sredstev za te namene, kar pa ni predmet tega sporazuma.

10. Po določitvi družbenega dogovora nobeno nadomestilo osebnega dohodka ne more biti višje od OD, ki bi ga delavec prejemal na delu. Doslej je bilo to določilo postavljeno le za nadomestilo za bolezensko odsotnost do 30 dni.

11. Delitev regresa za letni dopust se oblikuje po takem sistemu in obliki, ki je veljala tudi sedaj. Posebno pozornost moramo pri tem posvetiti določilom:

— določeno je minimalno razmerje med deležem za vzdrževanega družinskega člana in deležem za aktivnega delavca,

— višina regresa se določa na zborih delavcev,

— predlagan sistem delitve ni povsem v skladu z določili družbenega dogovora, ki poleg solidarnostnega in socialnega aspekta delitve priporoča še druge elemente.

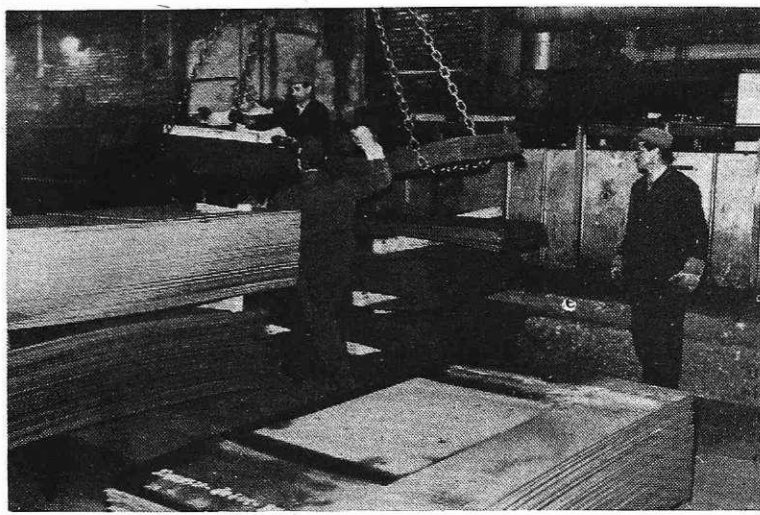
12. Določila glede priznavanja ur za manjkajoče so obravnavana v prehodnih določbah, ker smatramo, da se mora ta delež osebnega dohodka v prehodnem obdobju nadomestiti z ustreznim ugotavljanjem učinkovitosti delavcev, ki delajo v skupinskih normi.

Osnutek sporazuma, ki je objavljen v prilogi, se razlikuje od osnutka iz leta 1980 še v nekaterih podrobnostih, ki pa bistveno ne spreminjajo vsebine tega akta. Da ne bi zameglili posameznih sprememb, smo jih v tem komentarju zamenarili.

Osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah za delitev sredstev za osebne dohode in del sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice je objavljen v posebni prilogi.



Pred prvim majem (Foto I. Kučina)



Valjarna na Javorniku (Foto I. Kučina)

LETNA SKUPŠČINA AKTIVA BORCEV NOV ŽELEZARNE

V petek, 17. aprila, je bil letni zbor članov aktiva ZB NOV — delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne. Pregledali so delo v minulom obdobju, izvolili novo vodstvo in opredelili naloge za naslednje obdobje.

Dosedanji predsednik aktiva Tonček Dežman je poročal, da je bila dejavnost aktiva, ki je bila razdeljena na pet komisij, zelo velika in uspešna. Tako so se udeležili številnih proslav, spominskih pohodov, odkritij spominskih obeležij, kurirskega smuka na Prištavi in akcij za krepitev bratstva in enotnosti med narodi ter razvijanje in krepitev tradicij NOB in socialistične revolucije. Intenzivno so delovali v okviru LO in družbene samozaščite in ob smrti tovariša Tita ter ob minulih dogodkih na Kosovu povečali budnost.

Komisija za spomeniško varstvo vodi akcijo za postavitev doprskih kipov štirim herojem, nekdanjim železarjem. Akademski slikar Jaka Torkar jih že izdeluje in bo treba najti najustrenejše lokacije. Kipi bodo izdelani tako, da se bodo lahko postavili ali na pročelje kakšne pomembne stavbe, ali v park ali v avlo in podobno. V zvezi s tem so predlagali, da bi ob herojih napisali tudi vsa imena delavcev Železarne, ki so dali življenja v NOB.

Za zdravstveno varstvo borcev je, so ugotovili, zelo dobro poskrbljeno. Dispanzer za borce, ki so ga hoteli združiti s tistim v zdravstvenem domu, je pravilno ostal v obratni ambulanti Železarne in odlično deluje. Borci NOV so zadovoljni z zdravstvenim varstvom v njihovem dispanzerju. Ta komisija je tudi poskrbela, da so se uredila vsa stanovanjska vprašanja borcev NOV.

Komisija za odlikovanja je opravila veliko delo. Pregledala je osebne podatke vseh članov in ugotovila tiste, ki se niso prejeli ustreznega odlikovanja za sodelovanje v NOB. Doslej je na osnovi tega pripravila predloge za odlikovanja, od katerih jih je nekaj že rešenih, drugi pa so v postopku. Komisija bo nadaljevala z delom, dokler ne bodo rešene te zadeve, nato pa bo nadaljevala s pripravo priznanj in odlikovanj za najbolj uspešne nekdanje borce pri uresničevanju socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov. Za posebna priznanja, ki jih bo podelil medobčinski svet ZB NOV Gorenjske, je predlagala pet tovarišev.

V nadaljevanju zbora so razpravljali o pripravah na jubilejno srečanje borcev NOV Slovenskih železarn, ki ga bo letos, glede na vrstni red, pripravil aktiv jeseniške železarne, in sicer v okviru praznovanja praznika občine Jesenice, predvidoma na Ravnah na Mežakliji. Zato se bo do takrat delno uredil pred kratkim odkupljeni počitniški dom na Mežakliji z okolico. Na srečanje bodo letos povabili tudi vse upokojene

delavce nekdanje borce NOV železarne Jesenice. Ob tem srečanju bodo vsa spominska obeležja na Mežakliji še posebno lepo uredili.

Za izvedbo te prireditve v okviru občinskega praznika se bodo v enotni akciji še dogovorili z občinskimi vodstvi družbenopolitičnih organizacij.

Po občirni razpravi so sklenili, da bodo sklepe in zaključke še posebej objavili. Na zboru so izvolili člane komisij in nov odbor, kateremu bo predsedoval Peter Žbontar. Tončku Dežmanu, ki odhaja v pokoj, so se za dosedanje uspešno vodenje zahvalili.

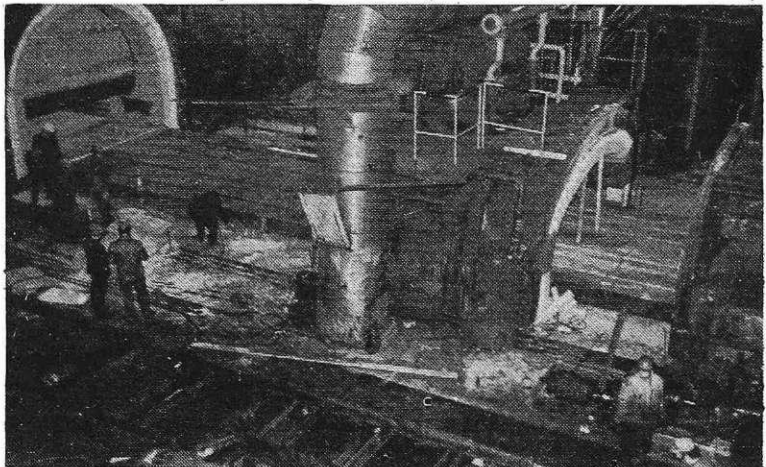
Železarski globus

GVINEJA

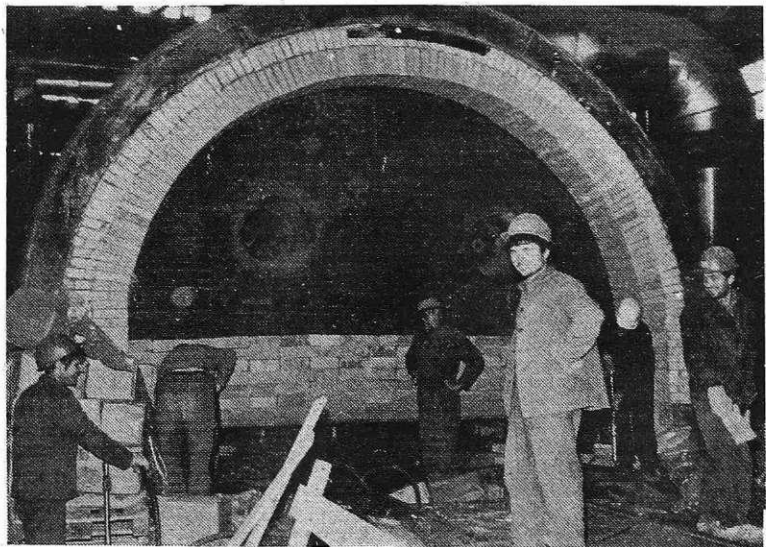
Na zadnjem simpoziju o nahajališčih železove rude v svetu, ki je bil pred kratkim v Frankfurtu, je bil podrobneje opisan tudi rudnik Migergu-Nimba v zahodnoameriški državi Gvineja. Zanesljive zaloge rude na 350 milij. ton hematitne rude s srednjo vsebnostjo 66,7 % železa. Ruda ima odlične lastnosti za sintranje, peletiziranje in direktno redukcijo in jo bodo dobavljali z mlzeto z zrnatostjo pod šest mm. Rudnik bodo razvili do letne zmogljivosti izkopa 15 milij. ton. Ker leži blizu liberijske meje so že dosegli z liberijsko vlado sporazum, da bodo transportirali rudo po obstoječi železnici do pristanišča v Liberiji, jo tam vskladili in nakladali na ladje.

BELGIJA

Neka banka iz Bruslja je objavila študijo, ki predvideva, da bo število novih mini železarn v prihodnjih desetih letih hitro naraščalo. Tiste, ki bodo imele v svojem sklopu tudi obrat za izdelavo železove gobe, bodo pospešeno gradili v državah, ki imajo zaloge zemeljskega plina in železove rude, ali vsaj enega teh pogojev, vendar tudi industrijsko razvite države ne bodo zaostajale. Glavna prednost pri njihovi gradnji so nižji naložbeni stroški. Pri integralnih železarnah se le-ti gibljejo okoli 1.500–1.700 dolarjev na tono letne proizvodnje, pri mini železarnah z napravami za izdelavo železove gobe 700–900 dolarjev in brez železove gobe 500–700 dolarjev. Poleg tega je možno mini železarno zgraditi v obdobju 18–24 mesecev, medtem ko traja pri integralni železarni gradnja do polnega obratovanja pet do šest let.



Remont v valjarni žice (Foto I. Kučina)



DRUŽBENI PLAN OBČINE ZA OBDOBJE 1981-1985

(Nadaljevanje s 1. strani)

občine v obdobju 1981-1985 in zajemajo nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in delegatskega sistema ter naloge na področju družbenoekonomskih odnosov. Predvsem bomo morali v začetnem srednjeročnem obdobju na osnovi že opredeljenih stališč nadaljevati s prizadevanji za ekonomsko ustali- te, pri tem pa dati največji poudar- rek sistemu samoupravnega družbe- nega planiranja. Doseči bo treba, da bodo delovni ljudje kot nosilci družbenega planiranja v še večji meri določali pogoje za pridobivanje in delitev dohodka, opredeljevali cilje in naloge ter prevzemali odgovor- nost za svoje odločitve. V okviru pravic in dolžnosti razpolaganja z dohodki, kakor tudi s sredstvi druž- bene reprodukcije, so glavne naloge in cilji usmerjeni predvsem:

- v povečanje učinkovitosti žive- ga in minulega dela (proizvajalna sredstva) ter varčevanje na vseh ravneh,

- v politiko delitve dohodka v korist krepitve materialne osnove dela,

- v rast osebnih dohodkov delav- cev v odvisnosti od rasti dohodka,

- v razvoj stimulativnih elemen- tov v delitvi osebnih dohodkov,

- v realizacijo začrtanih ciljev na področju ekonomskih odnosov s tujino (izvoz - uvoz),

- v dohodkovno povezovanje na vseh področjih materialne proizvod- nje, predvsem pa na področju iz- gradnje turistične infrastrukture in

- v razvoj svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih.

Na področju razvoja splošne ljud- ske obrambe in družbene samozasči- te kot oblike in vsebine obrambne organiziranosti naše socialistične sa- moupravne družbene skupnosti je poudarjeno nadaljnje uveljavljanje tega področja kot sestavine sociali- stičnega samoupravnega razvoja kot neločljivi del samoupravnih pravic, odgovornosti in družbenopolitične aktivnosti delovnih ljudi in občanov.

To nalaga delovnim ljudem in občanom, da v organizacijah združe- nega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih stalno razvijajo obrambno in samozasčitno delovanje, skrbijo za svoje usposab- ljanje in opremljanje za vodenje oboroženega boja in drugih oblik splošnega ljudskega odpora, za upiranje različnim sovražnim pritiski- kom, oblikam specialne vojne, za delovanje v primeru naravnih in drugih nesreč, za izvajanje samoza- ščitne aktivnosti in za preprečevanje in odpravljanje izrednih razmer.

Pri uresničevanju proizvodne orientacije in spodbujanja tehnološkega napredka, ki ga opredeljuje družbeni plan, bo v tem srednjeroč- nem obdobju poudarek na uveljav- ljanju kriterijev prestrukturiranja gospodarstva, ki so bili sprejeti z do- govorom o temeljih razvoja občine in v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije. Ti kriteriji so predvsem:

- izvozna usmerjenost (nepo- sredna in posredna) proizvodnje blaga in storitev na trajnejših os- novah,

- razvojno-tehnološka intenziv- nost proizvodnje blaga in storitev, v katero je vključena udeležba visoko- kvalificiranega ustvarjalnega dela,

- gospodarna raba energije in su- rovin in

- produktivnost in racionaliza- cija zaposlovanja.

Pri oblikovanju sredstev za razši- ritev materialne osnove dela v go- spodarstvu, ki bodo opredeljena v vsakoletnih dogovorih, bo temeljno izhodišče, da bo realna rast sredstev za tekočo porabo počasnejša od rasti dohodka. S tem bo doseženo, da bo združeno delo vsako leto v poprečju zagotovilo vsaj za eno odstotno točko večjo udeležbo sredstev za razširjeno reprodukcijo v doseženem dohodku.

V pogledu življenjskega standarda bodo ukrepi izhajali iz razvojne in stabilizacijske politike, da bodo zagotovljena razmerja, po katerih bo realna rast sredstev za osebne dohodke, skupno in splošno porabo v globalu za 10% zaostajala za realno rastjo dohodka. Pri tem bo potrebno dosledno uresničevati družbeni do- govor o skupnih osnovah za obliko- vanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki bo spodbujal odpravljanje uravnilov- skih tendenc in usmerjal k večji materialni spodbudi na osnovi pro- duktivnosti, ustvarjalnosti in kvali- tete dela.

Na področju družbenih dejavnosti bosta v tem srednjeročnem obdobju imela prednost usmerjeno izobraže- vanje in raziskovalna dejavnost. Razen tega bodo napori usmerjeni v odpravo ozkih grl v osnovnem

zdravstvu ter v razvoj celodnevne šole. Razvoj družbenih dejavnosti bo temeljil na potrebah združenega dela, vendar v okvirih materialnih možnosti materialne proizvodnje.

Za izboljšanje preskrbe občanov z osnovnimi živili bo v okviru gorens- ke regije organizirana interesna ozi- roma poslovna skupnost za pre- skrb. S sovlaganji v rekonstrukcijo farme v Stični bo v občini zagotov- ljena oskrba s svinjskim mesom, s sovlaganjem v farmo Blejska Do- brava pa se bo izboljšala preskrba s konzumnim mlekom in okrepili ko- operantski odnosi.

Pri uresničevanju družbeno orga- nizirane kmetijske proizvodnje do nivoja, ki je dogovorjen z dogovo- rom v temeljih družbenega plana, se bodo prek samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane sredstva zagotavljala za stimuliranje govedoreje in ovčereje v občini. Za pravilno rabo kmetij- skih zemljišč bodo napori usmerjeni v boljšo obdelavo obstoječih kmetij- skih zemljišč in pridobivanje novih zemljišč.

Razvoj malega gospodarstva bo v občini temeljil na programu razvoja malega gospodarstva občine v ob- dobju 1978-1985, poseben poudarek pa bo na pospeševanju razvoja sto- ritvenih deficitarnih obrti, ki s svojimi izdelki prispevajo k nadome- ščanju uvoza.

Z načrtno rabo se bo posegalo v razpoložljiv prostor in oblikovalo okolje v skladu z naravnimi danost- mi, upoštevaje omejitve naravnega in ustvarjalnega značaja v občini. Uresničevanje celovitejšje politike urejanja prostora in varstva okolja v okviru samoupravnega spora- zumevanja in dogovarjanja bo omogo- čilo racionalnejše in smotnejše gospodarjenje s prostorom in na- ravni viri. V tehnični fazi ure- janja in varstva okolja bodo nosilci investicij in banke dajale prednost projektom, ki bodo imeli čisto tehnologijo in bodo hkrati sanirali pomembnejša žarišča onesnaževa- nja.

MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA

Družbeni plan poudarja, da bomo načrtovani gospodarski razvoj obči- ne v tem srednjeročnem obdobju dosegli z dosledno uresničitvijo zač- rtane politike pri:

- pridobivanju in delitvi celot- nega prihodka, družbenega proizvo- da in dohodka,

- vključevanju v mednarodno delitev dela,

- zaposlovanju, ki mora biti v okviru naravne rasti prebivalstva,

- novih naložbah v osnovna sredstva, ki morajo dati optimalne rezultate v najkrajšem možnem roku.

Družbeni proizvod kot eden naj- pomembnejših kazalcev gospodar- skega razvoja, ki ga sestavljata amortizacija in dohodek, obenem pa je družbeni dohodek razlika med celotnim prihodkom in materialnimi

stroški in predstavlja vir vseh oblik porabe tako investicijske za eno- stavno in razširjeno reprodukcijo, kakor tudi skupne, splošne in osebne porabe, bo rasel po stopnji 4% letno, tako da bo v primerjavi z letom 1980 leta 1985 realno višji za okoli 21%.

V strukturi družbenega proizvoda največji delež predstavlja industrija s 73,1%, sledi gradbeništvo z 9,6, promet in zveze 5,5, trgovina 5,4, go- stinstvo in turizem 3,5%, itd.

Za takšno rast družbenega pro- izvoda bo v tem srednjeročnem ob- dobju nujno aktivirati nove in- vesticije predvsem v proizvodne na- prave in zagotoviti ustrezno delitev ustvarjenega družbenega proizvoda v korist reproduktivni in akumu- lativni sposobnosti organizacij zdu- ženega dela. V tem srednjeročnem obdobju se bo realni družbeni pro- izvod na zaposlenega v družbenem sektorju povečal za 17% in bo rasel po realni letni stopnji 3,2%. To pomeni, da je načrtovana rast dru- ženega proizvoda v največji meri pogojena z višjo produktivnostjo dela in le v manjši meri od poveča- nega števila zaposlenih. Porast bo v posameznih panogah različen, naj- večji v gozdarstvu (4,6), sledijo gostinstvo in turizem (3,9), gradbe- ništvo (3,7), trgovina (3,5), industrija (3,2), stanovanjska in komunalna dejavnost (3,1), itd., najnižji pa bo v panogi prometa in zvez (1,5).

DELITEV DRUŽBENEGA PROIZVODA

Za zagotovitev hitreje rasti aku- mulativne in reproduktivne sposo- bnosti gospodarstva bo ustvarjeni družbeni proizvod razdeljen tako, da bo hitreje rasel tisti del, ki ostaja organizacijam združenega dela, po- časneje pa del, ki je namenjen drugim udeležencem. Za skupne in splošne družbene potrebe in ostale namene bo znašala letna stopnja rasti 3% in bo delež v družbenem proizvodu letos znašal 29,9, leta 1985 pa 28,5% (v letu 1980 29,9%). Za skupne namene bo znašala rast 2,8%, za splošne namene 2,5% itd. Tako bo del družbenega proizvoda, ki ostaja organizacijam združenega dela, naraščal letno po stopnji 4,2% in bo njihov delež v družbenem pro- izvodu porasel od 70,2% v letu 1980, na 71,5% v letu 1985. Pri tem mora najhitreje rasti amortizacija, in sicer z letno stopnjo 6,7%, kar je bistveno hitreje od rasti družbenega proizvo- da. Tako bo delež amortizacije v letu 1985 presegel 22% ustvarjenega družbenega proizvoda.

Takšna rast amortizacije bo do- sežena s tekočo valorizacijo osnov- nih sredstev in z aktiviranjem novih osnovnih sredstev. S tem bodo sredstva, namenjena za enostavno reprodukcijo, omogočala hitrejšo zamenjavo zastarelih osnovnih sred- stev, s čimer se bo izboljšala njihova starostna struktura. Ostali del družbenega proizvoda za organiza- cije združenega dela bo rasel z letno stopnjo 3,3%, kar je hitreje kot



Odvzem vzorca na plavžu

dohodek, vendar počasneje od rasti družbenega proizvoda, zato delež pada od 50,4% v letu 1980 na 49,0% v letu 1985. Takšna rast je predvsem pogojena z zaostajanjem rasti oseb- ne porabe za rastjo dohodka.

USTVARJANJE DOHODKA

Dohodek, razlika med družbenim proizvodom in amortizacijo, ki predstavlja vir osebne, skupne in splošne porabe ter investicijske porabe za razširjeno reprodukcijo, bo rasel po realni letni stopnji 3,1%. Le-ta je nižja od stopnje rasti družbenega proizvoda zaradi hitre- še rasti amortizacije. Dohodek bo v obdobju 1981-1985 dosegel okoli štiri petine družbenega proizvoda, oziroma se bo znižal od 81,2% v letu 1980 na 78,5% v letu 1985 v korist sredstev amortizacije.

Dohodek na zaposlenega do leta 1985 poraste v primerjavi z letom 1980 v vseh panogah, vendar različno. Najbolj v gozdarstvu, in sicer za 3,9%, sledita s 3,1% gradbe- ništvo in gostinstvo ter turizem, nadalje trgovina 2,8%, komunalna dejavnost 2,6%, industrija 2,5% itd.

V globalu bo dohodek na zapo- slenega porasel za okoli 13% ali z realno letno rastjo 2,5%. V primer- javi s stopnjo rasti dohodka (3,1%) je to za 0,6 indeksnih odstotkov nižja rast, kar pomeni, da je plani- rana rast dohodka v največji meri odvisna od produktivnosti in v manjši meri od števila zaposlenih.

DELITEV DOHODKA

Pri delitvi dohodka bo veljala os- novna usmeritev, in sicer zaostaja- nje rasti vseh oblik porabe za rastjo dohodka. Z 10% nižjo stopnjo rasti vseh oblik porabe (osebne, splošne in skupne) bodo v gospodarstvu občine Jesenice sredstva za razširitev ma- terialne osnove dela rastle bistveno hitreje kot dohodek, to je po realni letni stopnji 5,7%.

Dohodek se deli na del za splošno porabo, na del za skupno porabo, del za druge obveznosti iz dohodka in čisti dohodek, ki je vir sredstev za bruto osebne dohodke, skupno porabo v organizacijah združenega dela, rezerve in sklade.

Del dohodka, namenjenega za skupno porabo, bo rasel nekoliko počasneje kot dohodek, medtem ko bo del, namenjen za splošno porabo, naraščal bistveno počasneje (20% zaostajanje rasti za rastjo dohodka). Druge obveznosti iz dohodka (sred- stva za članarine, zavarovalne premije, bančne in druge storitve, obresti, obveznosti do družbene skupnosti in za amortizacijo nad predpisano minimalno stopnjo) bodo rastle enako kot dohodek in enako kot čisti dohodek. S tem se njihov strukturni delež v dohodku ne povišuje, spremeni pa se struktu- ra čistega dohodka, in sicer zaradi različnih stopenj rasti posameznih delov, predvsem v korist sredstev za razširitev materialne osnove dela in skladov.

Posamezni deli čistega dohodka bodo rastle po naslednjih letnih stopnjah:

- sredstva za bruto osebne do- hodke po stopnji 2,8%, pri čemer se njihov delež v dohodku zniža od 48% v letu 1980 na 47,3% v letu 1985. Tako rast je pogojena z desetodstotnim zaostajanjem za porastom dohodka ter planiranim povečanjem števila zaposlenih (0,8 do 1%) ter okoli dvaodstotnim real- nim porastom osebnih prejemkov. Pri tem se bodo počasneje povečeva- li prispevki in davki iz bruto osebnih dohodkov, kar pa bistveno ne bo vplivalo na spremembo strukture bruto osebnega dohodka.

Sredstva za skupno porabo v orga- nizacijah združenega dela bodo na- raščala z enako stopnjo kot osebna poraba (2,8%), strukturni delež v dohodku pa se malenkostno zniža od 8,9% v letu 1980 na 8,8% v letu 1985.

Sredstva za razširitev materialne osnove dela in sklada bodo nara-

ščala najhitreje, in sicer za 5,7% letno, tako da se strukturni delež v dohodku bistveno poveča (s 7,4% v letu 1980 na 8,4% v letu 1985). Sred- stva rezerv bodo naraščala z enako stopnjo kot dohodek in se strukturni delež v dohodku ne spreminja.

S tako delitvijo dohodka v gospo- darstvu občine v tem srednjeročnem obdobju bo dosežen takšen obseg akumulacije, ki bo predstavljal okoli 13% ustvarjenega dohodka. Aku- mulacija, ki jo predstavlja amortiza- cija nad predpisano stopnjo in sred- stva za razširitev materialne osnove dela in sklada, bo formirana v pri- bližnem razmerju 70:30 v korist sredstev za razširitev materialne osnove dela. Pri tem pa se mora zagotoviti hitrejša rast amortizacije nad predpisano stopnjo, kot bo rastel dohodek.

EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

Za dosego planiranega gospodar- skega razvoja je pomembna tudi pravilna usmeritev na področju ekono- mskih odnosov s tujino. Tudi na tem področju je prisoten izredno močan vpliv industrije, v kateri pa prevladuje železarna Jesenice tako s svojim izvozom kot uvozom. Zaradi njenega močnega vpliva (mnogo večji uvoznik kot izvoznik, če upoštevamo samo neposredni izvoz) v tem srednjeročnem obdobju, ni predvideno večje, oziroma bistveno povečanje deleža pokritja izvoza z izvozom. Čeprav je iz planov organi- zacij združenega dela, ki izvažajo oziroma uvažajo, razvidno, da bo izvoz rastle hitreje od uvoza, je planirano pokritje uvoza z izvozom le okoli 40%.

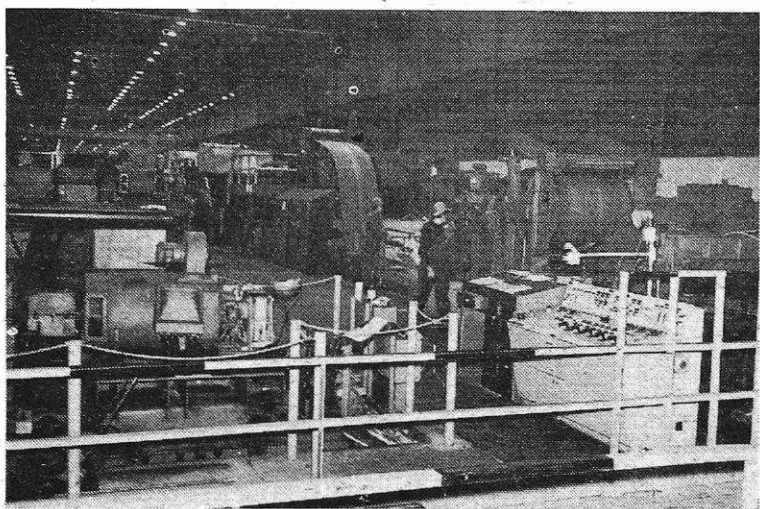
V obdobju 1981-1985 se mora krepiti izvozna usmerjenost orga- nizacij združenega dela in pri tem uveljavljati višje in trajnejše oblike vključevanja v mednarodno delitev dela. Organizacije združenega dela, ki že izvažajo, bodo to dejavnost okrepile, ostale, ki pa doslej niso izvažale, morajo iskati možnosti, za izvoz.

Pri vključevanju v mednarodno delitev dela mora biti osnovni cilj izvoz izdelkov višje stopnje predela- ve, uvoz pa naj bi tekel v smeri zagotovitve nujnih surovin, re- produkcijskega materiala, rezervnih delov in novih produkcijskih sred- stev, ki jih ni moč dobiti na doma- čem tržišču, postopno pa zmanjše- vati tehnološko odvisnost od uvoza.

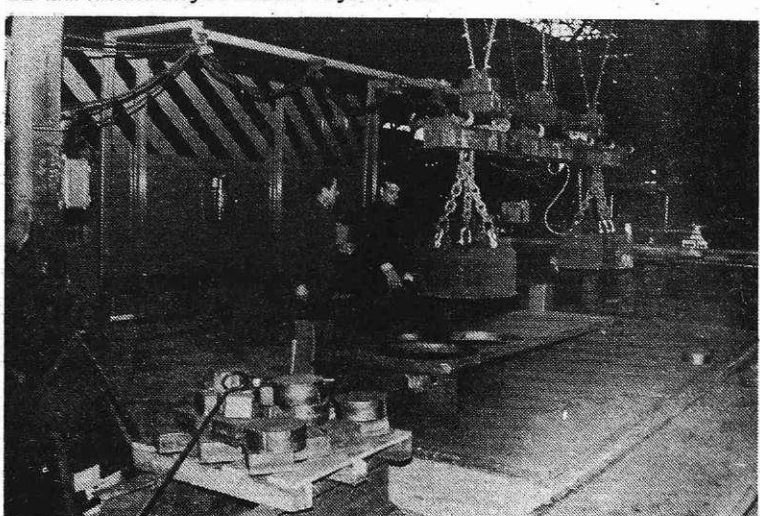
Na osnovi planov posameznih organizacij združenega dela, ki se vključujejo v zunanjetrgovinsko menjavo, se na osnovi realnih mož- nosti posameznih udeleženk načrtu- je, da bo izvoz rastle po poprečni stopnji 17,3%, medtem ko bo uvoz naraščal za 2,1 indeksni točki poča- sneje. Največji vpliv na tako rast ima Železarna, ki v izvozu predstavlja poprečno 84,2%, v uvozu pa 97,5% deleža celotnega izvoza oziro- ma uvoza v gospodarstvu občine. Glede na področje prodaje oziroma nabave v zunanjetrgovinski menjavi se bo dve tretjini izvoza na kon- vertibilno področje, eno tretjino pa na klirinško, uvozili pa tri četrtine iz konvertibilnega ter eno četrtino iz klirinškega področja. Pri izvozu 90% predstavlja repromaterial, ostalih 10% pa storitve, pri uvozu pa pre- stavlja repromaterial 78%, oprema 17% in storitve 5%.

Vse organizacije združenega dela, razen Železarne, izkazujejo so- razmerno ugodno rast, saj je njihov izvoz v tem srednjeročnem obdobju v globalu za 1,4 krat večji od uvoza. Največji delež, brez Železarne, pred- stavlja organizacije s področja go- stinstva in turizma, katerih osnovna naloga je povečanje inozemskega tu- rizma. Svojega uvoza ne pokrivajo organizacije združenega dela: Pla- nika, Gorenjska oblačila, Viator - TOZD Potniški promet, Vatrostalna TOZD Jesenice, IPI in PTT.

(Ostale opredelitve in kazalce družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985 bomo predsta- vili v prihodnjih številkah Žele- zarja.)



Zarilno lužilna linija v Hladni valjarni Bela



Del remonirnih delavnic na Javorniku

OBLETNICA OSVOBODITVE JESENIC

Devetega maja 1945. leta zjutraj sem dobil ukaz in navodila komandanta mesta Bled, da grem z manjšo enoto partizanov na Jesenice. Dejal sem mu, da me prav nič ne mikajo, da bi šel, ker je na Jesenicah še polno okupatorjevih vojakov. Nisem mu to dejal zaradi strahopetnosti ali strahu. Po dolgih letih nam je zasijala svoboda in ne bi rad ravno sedaj izgubil glave. Komendant Niko pa je vztrajal in mi ukazal, da moram za vsako ceno na Jesenice.

Odšel sem k fantom, ki so pred nekaj dnevi prišli z Jesenic in pozval tiste, ki so že služili vojaški rok v stari jugoslovanski vojski, da se postavijo v vrsto. Izbral sem šestnajst najbolj primernih fantov in jim pojasnil da gremo na Jesenice in da bom od njih zahteval poslušnost in najstrožjo disciplino. Če kdo ni na to pripravljen naj pove, potem bo odšel na Primorsko, tisti pa, ki bodo odšli z menoj in se držali mojih navodil pa bomo postali dobri prijatelji. Vsi skoraj v en glas so potrdili, da bodo naredili vse kar bom od njih zahteval.

Zaneta in Franca sem postavil za desetarja. Vse sem dobro oborožil tako, da je prvi dobil puško, drugi brzostrelko, tretji mitraljez in tako dalje. V koloni po dva smo odšli iz Gorij čez Poljane in Kočno navzdol. Fantje so se med seboj potihoma pogovarjali po kateri poti bi najraje šli naprej na Jesenice. Mislil sem si pri sebi, da bi se še včerajšnji civilisti danes radi pokazali kot partizani na najbolj prometnih cestah. Osebo bi zaradi varnosti najraje šel po cesti v Podmežakli, vendar nisem rekel besede. Ustavil sem kolono in fante vprašal v kateri smeri bi bilo najbolje da gremo na Jesenice. Večina je bila za to, da krenemo skozi Javornik na Jesenice, torej po najbolj prometni cesti.

Morda bo tako tudi najbolje, sem si dejal, fantom pa ukazal, da bomo po glavni cesti šli mirnim korakom, da bomo še prisotnim Nemcem dokazali, da nismo banda, kakor so nas oni nazivali, temveč, da smo prava Titova vojska. Nadaljevali smo pot in že nad mostom čez Savo je bil s cvetjem, zelenjem in zastavicami okrašen slavalok z napisom ŽIVELI NAŠI OSVOBODITELJI. Takrat sem se počutil zelo bomega, kajti nas je bilo le sedemnajst. Trdno sem oprijel čez prsi obešeno brzostrelko in zakoračil na most in za menoj fantje, ki jih je ta prvi pozdrav še bolj podžgal. Onstran mostu so nas pričakale žene in dekleta in nas objemale, nam zatikale cvetje v gumbnico, za titovko in celo v naše orožje. V cavi brzostrelke sem imel veliko rdečo vrtnico. Skoraj do solz sem bil ganjen, kajti to je bil resnični izraz ljubezni do partizanske, Titove vojske.

Tako okrašeni s cvetjem smo izgledali kakor da gremo na kak partizanski miting, ne pa v nemško železo na Jesenice. Pred glavno cesto kolono zaustavim, uredim vrste in ukažem, da nadaljujemo pot z mirnim korakom. Na neki stavbi ob železnici je visela vsa prestreljena in razcefrana slovenska zastava. Nemci, ki so bili še na Jesenicah, so nas gledali, kakor da bi nas hoteli prestreliti z očmi. Zdaj, zdaj bo počilo, sem si mislil in trdno oprijel brzostrelko, zdaj, zdaj nas bodo pometli s ceste. Toda nič se ni zgodilo, nobena strela in srečno smo prišli dopoldan na železniško postajo.



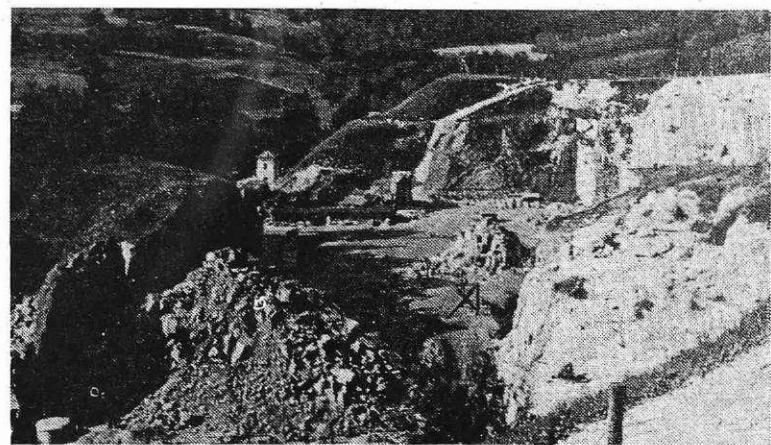
Janez Bugar-Slavko

Fantom sem naročil da me počakajo v zboru, sam pa sem odšel v pisarno do načelnika postaje. Ze tretji me je doletela čast, da sem se kot prvi partizan na postaji vpisal v knjigo. Načelniku postaje sem pojasnil naš prihod in ga prosil naj nam dodeli dve sobi, kamor bom razmestil svoje ljudi. Dodelil nam je eno večjo in eno manjšo sobo. Namestili smo se v večji sobi, manjšo pa smo namenili našim stražarjem, kajti takoj sem določil stražo pred našim novim domovanjem in pri železniškem skladišču.

Za našo prehrano sem se šel dogovarjati v Kazino, nasproti železarne. Od tu nam je odšel vsak dan trikrat vozil hrano s konjem tovarniški delavec Hanzl Kenig. Nemci so še isti dan popoldan »pobrli šila in kopita« in odšli z Jesenic. Za tola-

ča sem dobil starejšega človeka, ki je bil oficir v stari avstroogrski vojski in je znal zelo dobro nemški jezik. Jaz sem ga klical kar očka, kajti pri meni je bil noč in dan, ker sem ga tudi vsak čas potreboval.

Sedaj se je za mene začel šele najodgovornejši del naloge. Na postajo so namreč prihajali drug za drugim nemški transporti, polni vojaštva in različnega materiala. Naša naloga je bila — vse kompozicije zadržati na Jesenicah. Ko se je transport ustavil na postaji sva z očkom takoj odšla k vlaku in zahtevala komandanta transporta. Pogovor sem običajno začel takole: »Nemška vrhovna komanda je ob polnoči podpisala brezpogojno kapitulacijo in prenehanje vseh sovražnosti. Vaša naloga je, da brezpogojno odložite orožje v vagonih, osebne stvari pa lahko vzamete s seboj in odidete skozi predor v Avstrijo.« Očka je zelo avtoritativno prevajal. Le kratek čas je pretekel in vojaštvo je poskakalo iz vagonov



Kamnomol v katerem je izgubilo življenja na tisoče taboriščnikov

OBLETNICA OSVOBODITVE MAUTHAUSNA

Nemci so sredi praviljeno lepe pokrajine Zgornje Avstrije zgradili trdnjavo, v kateri so dobesedno uničevali ljudi. V vsakem delčku te trdnjave so vklesana življenja stotih, pa tudi tisočih taboriščnikov.

Začelo se je v letu 1938. Nacisti so pošiljali v Mauthausen svoje politične nasprotnike — komuniste in antifasiste, pa tudi delomrzneže, pozneje pa tudi domoljube iz vseh držav okupirane Evrope. Nacisti so tu uničevali ljudi z mrazom, lakoto, težkim prisilnim delom, bičanjem in ubijanjem samo zato, ker so si želeli svobode, neodvisnosti in zagotovilo osnovnih človeških pravic. Po nacistični evidenci je šlo skozi Mauthausen okoli 200.000 ljudi, od katerih jih je bilo uničenih 122.767 naslednjih narodnosti: Rusov 32.180, Poljakov 30.203, Madžarov 12.923, Jugoslovancev 12.890, Francozov 8.203, Špancev 6.502, Italijanov 5.700, Čehoslovakov 4.473, Grkov 3.700, nemških antifasistov 1.500, Belgijcev 742 in Avstrijcev 235. Ostali so bili še: Luxemburžani, Holandci, Angleži in Američani.

Ta statistika nam daje samo približno sliko te strahotne drame, v kateri je na tisoče »sužnjev« izginilo brez sledu, tako v Mauthausnu, kakor v njegovih podružnicah: Ebensee, Gusen I in II, Melk, Wiener Neustadt, Redl — Zipf, Ljubelj in Hartheim. V slednjem so delali na ljudeh različne poskuse in vrnitve med žive ni bilo več.

Kakor sem že omenil, so Nemci začeli z izgradnjo taborišča leta 1938. Prvi so prišli tja nemški antinacisti in delomrzneži. Pri izgradnji so potrebovali vedno več kamnitih blokov (kamen se je kral v gladkih ploskvah) in tako je bil kamnomol vsak dan večji. V njem je izgubilo življenje na tisoče taboriščnikov. Kako je delo potekalo, so si ogledali tudi najvišji predstavniki SS in gestapa: Himmler, Kaltenbrunner, gaulajter Linza Eigruber, komandant taborišča Ziereis in Bachmeier.

Kadar je prišel v taborišče večji transport, je bil zborni prostor pred garažami. Tam se je moral vsak taboriščnik sleči in čakati na nadaljnji postopek (kopanje, britje, dezinfekcija) tudi po ves dan, brez hrane in ne glede na vremenske nepravilnosti (dež, sneg, mraz, močno sonce). Interniranci iz manjših transportov, kamor štejem tudi te, ki so prišli iz Begunj (30–40 ljudi), pa smo bili postavljeni pred glavni vhod, kjer smo ravno tako nagi čakali nadaljnje usode. Tam je bil tudi vhod v kopalnico. Tudi komandant taborišča Ziereis je bil takšen prihod včasih ogledal. Njegov sin je po osvoboditvi dal naslednjo uradno izjavo: »Za moj rojstni dan je dal moj oče postrojiti 40 taboriščnikov.

in po progi odšlo svojo pot. Tako sem ponavljal pri vsakem transportu, noč in dan. Kaj več s tako majhnim moštvom ni bilo moč narediti, kakor da zadržimo vlakovne kompozicije v Sloveniji in da razorožimo posadke.

Naš strojevodja je kompozicije vozil pred skladišče, kjer so delavci raztovarjali različno blago in orožje, potem pa jih je postavil na slepi tir. Nekako po dveh dneh sem dobil ukaz, da vse Nemce iz transportov odpeljemo v barake, ki so jih zgradili Nemci sami, v Podmežakli. Dolge kolone zajetih nemških vojakov so potem moji fantje vozili v taborišče v Podmežakli.

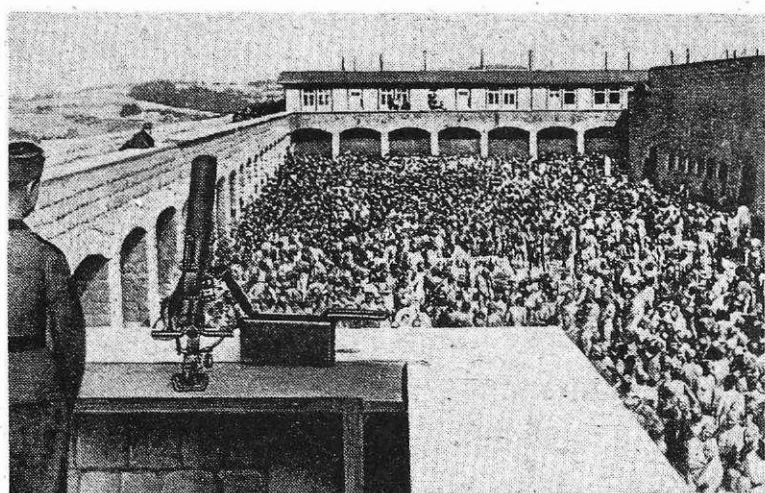
Vlakovnih kompozicij je bilo vedno več in tako smo jih morali odpošiljati na Javornik, Blejsko Dobravo in celo v Bohinjsko Bistrico. Odkar sem prišel z mojim fanti na Jesenice, ni skozi predor odpeljal noben vlak.

Dva dni po našem prihodu, 11. maja, je na Jesenice slavnostno z zastavo na čelu vkorakala komanda mesta s komandantom Ivanom Finžgarjem-Gorazdom in komisarjem Stanetom Grčarjem z borci. Še mesec dni po našem prihodu na Jesenice sem hodil po cestah z neko podzavestno previdnostjo, nisem mogel verjeti, da hodim po svobodnih železarskih Jesenicah.

Fante vodil in dogodek opisal Janez Bugar-Slavko, rezervni kapetan, Smlednik, Varburga šte. 21.



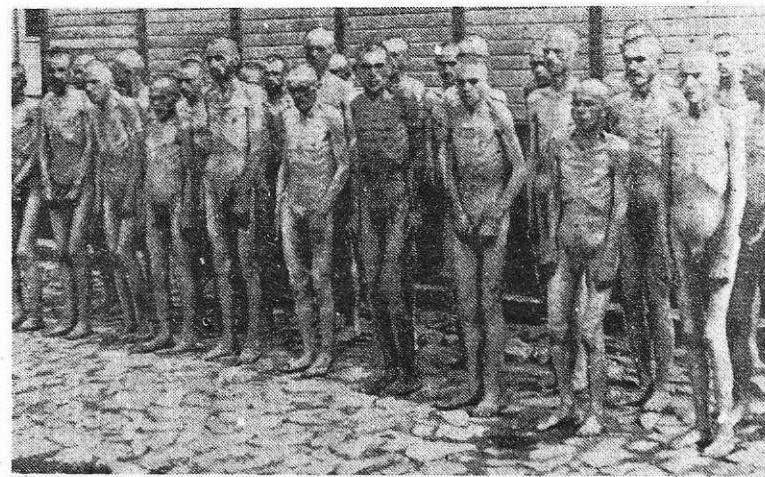
Partizanska enota 11. maja 1945 na Jesenicah



Na zbornem mestu po prihodu transporta



Najvišji predstavniki SS in gestapa pri nadzoru gradnje taborišča



Ruski vojni ujetniki stojijo pred svojim blokom pri — 10 stop. Celzija



Osvobojeni taboriščniki, na katerih so nacisti delali različne poizkuse

SEMENJ V BISTRICI

ODLOMKI IZ
DOKUMENTARNE KNJIGE,
KI BO KMALU IZŠLA PRI
ZALOŽBI BOREC

Trideset let po vojni nihče ni vedel, od kod je bil ta fant doma, potem pa je njegovo življenjsko pot razkril jesenjski prvoborec in vnet raziskovalec dogodkov NOB v jesenjski občini Ivan Vovk-Zivan.

Stanko Ivankovič se je rodil 27. septembra 1923 v vasi Pregradje v Hercegovskem primorju. Vas je približno na sredi med Mostarjem in Karadjevom, dobra dva kilometra zračne črte od morja. Letu 1938 se je prišel na Jesenice učiti krojaške obrti k Jožku Kaltnekariju. Po pogodbi bi moral vaješka doba trajati štiri leta, ker ga je mojster oskrboval s hrano, obleko in stanovanjem. Vaješka doba bi se mu iztekla septembra 1942, toda Nemci so ga 16. maja 1942 ustrelili v Begunjah.

Za jesenjski gestapo je bil hud udarec, ko je 17. aprila 1942 23-letni partizan Štepsel opoldne sredi Jesenic ubil nemškega župana Luckmanna in to na glavni cesti med tedanjo občino in izpostavo gestapa. Istega dne so partizani na Koroški Beli ubili nemčurja Andreja Jaklja. Atentator na Luckmanna je prišel iz taborišča Jeseniške čete, deset minut hoda zahodno od Valvasorjeve koče. Gestapovci, ki vse do konca vojne niso zvedeli, kdo je bil drzni atentator, so mogoče domnevali, da je prišel iz taborišča nad Hrušico. Morda je bil tak napačni sklep vzrok, da so začeli bolj nadzorovati gibanje in govorjenje Hrušičanov.

Priznati je treba, da se šef jesenjskega gestapa ni mnogo zmotil, ko je z biči in s strahovanjem ugotovil, da so skoraj vsi Hrušičani bolj ali manj povezani z OF.

V noči od 3. na 4. julij 1942 je skupina mladincev s Hrušice požgala več dreves, ki so padla na železniško progo med Hrušico in Doujim. Tej akciji sta sledili prvi aretaciji. Dopoldne so v železniški aretirali 30-letnega Antona Ješeta, premikača na prometnem oddelku, zvečer istega dne pa doma na Hrušici Vero Robič. Ješe, ki je bil še samski, je imel na vse strani razne zveze, zato je po njegovi aretaciji njegov sodelavec Jamšek zaskrbelno dejal ženi: »Če bo spregovoril, se bo odrgala veriga...«

Na Ješeta in Vero Robič se je med vojno in po njej zlilo precej jeze.

Po množičnih aretacijah na Hrušici julija 1942, ko so gestapovci zaprli tudi vse Ješetove (razen brata Stanka in sestre Marije, ki sta stanovala na Jesenicah), je Marija Ješe s svakinjo Vido šla peš na Hrušico, da bi si iz stanovanja vzela nekaj svojega perila. V Kopavniku, kakor pravijo domačini kraju pred vasjo, kjer stoji Ambrožičeva hiša, ju je dohitel gestapovski avtomobil. Na avtomobilski ropot sta se ozrli in zagledali brata oziroma svaka v avtomobilu. Iz ust mu je molal bel listek, da je bilo videti kot bi kadil cigareto. Toda Anton Ješe ni bil kadilec in je najbrž krvavel, pa so mu potisnili suitek gaze v usta. Gestapovcem je moral pokazati, kje je pri Jurčku na Hrušici. Posledice so znane: 50-letnega Valentina Puca, po domače

Jurčka, majhnega kmeta, so čez nekaj dni ustrelili na Belem polju, družino pa izgnali v taborišče (ženo Marijo, sina Franca in hčerki Marijo in Cilko).

»Brata Tončka sem še enkrat videla, mi je na Koroški Beli pripovedovala Marija Martinuš, sestra Antona Ješeta. Delala sem v laboratoriju železarne, v katerem je bila šefinja zelo odločna Nemka, ki je dokaj javno kazala, da ji nacistična politika ni všeč. Povedala sem ji, da sem šla domov na Hrušico po perilo, a nisem mogla vzeti ničesar, ker je bilo stanovanje zapečatenost. Prosila sem jo, naj bi šla z menoj na gestapo, da bi poprosili za ključ od stanovanja in za dovoljenje, da bi vzela svoje perilo in obleke.

Nemka je privolila in šla z menoj na gestapo. Potrkala je in hkrati odprla vrata, skozi-katera sem na nasprotni steni zagledala z zvezanimi rokami na hrbtu visečega brata. Prepognjen je bil tako, da je z glavo in nogami visel navzdol. Počasi je dvignil glavo in se ozrl proti vratom. Spogledala sva se, zbudila pa sem se na dnu stopnic, ko mi je Nemka z mokro brisačo brisala čelo in glavo. Tisti mučeniški obraz, pogled, ki ga ni mogoče pozabiti, neizrečena prošnja, beseda, vse to je bilo preveč za moje živce.

Zunaj mi je Nemka rekla, da Druschke ni hotel dati ključa in da mi ne dovoli iti domov v stanovanje. Mamo, sestro in očeta so izgnali v taborišče.

Kako je bilo s prvo aretiranko Vero Robič?

Pogovor z Vero je bil precej mučen. Po razbrazdanih licih so ji drsele solze in tiho, komaj slšno je zahtevala.

»Po vojni so s prstom kazali za menoj in šušljali, da sem vse izdala, da na gestapu nisem vzdržala mučenja. Vem, to so vam že povedali...«

S kar se da nežno pozornostjo sem jo prepričeval, da so govorice eno, resnica pa drugo. To sem ji dokazoval na raznih primerih. Ne zbiram podatkov, da bi javnosti »dokazale« njeno »krivdo«, želim le zapisati in objaviti spomine vseh prizadetih in znanecem ohraniti spomin na dneve groze, muk, trdoživosti in poguma tistih, ki so kljub strahotnemu nasilju vse do izгона okupatorja požrtvovalno delali za NOB, za svobodo.

Pokramljala sva o vsakdanjih zadevah in skrbih, pa o tem in onem. Sproščen pogovor je nanjo deloval kot zdravilo za pomiritev živcev. Čutil sem, da se je v mislih vrnila v svojo mladost, ki ji jo je vojna tako pošastno zmalčila.

Govorila je počasi, kot bi se želela prepričati, da je bilo tako in nič drugače.

»Aretirali so me doma. Proti večeru je bilo. Z avtomobilom so prišli do železniške postaje na Hrušici, od tam pa sta dva gestapovca prišla peš po mostu čez Savo do naše hiše na samotni pod Mežakljo. Aretirala sta me in gnala do avtomobila.

Na Jesenicah so me zaprli v kletne prostore Stanovnikove hiše. Naslednjega dne so me odpeljali v pisarno v zgornje prostore. Zaslisevala sta me Druschke in Zwick. Ho-

tela sta vedeti, kdo prihaja k nam, trdila, da pomagamo partizanom, spraševala, kdo je v vaši organiziran proti Nemcem. Kar naprej sta zatrjevala, da vse vesta o mojem delu za partizane in Osvobodilno fronto. Nič oprijemljivega nista vedela o mojem delu, zato sta postavljala splošna in ne določena vprašanja. Takrat sem bila stara 22 let. Pred aretacijo sem delala na Čufarjevi žagi na Jesenicah. Moj oče je bil železničar z Jesenic, moja mati Marija Robič pa Dolenjka. Rodila je osem otrok, toda trije so umrli v zgodnji mladosti. Ko smo bili še vsi majhni, je oče odšel v Celje in se ni več vrnil k družini. S seboj je vzel le sina, oziroma mojega brata Radeta. Mati je sama morala skrbeti za štiri otroke.

V našo hišo pod Mežakljo so res prihajali partizani. Več ranjenih borcev se je zdravilo pri nas. Vaški aktivisti so k nam za partizane prinašali zdravila in hrano.

Štiri dni za menoj so aretirali mojo mamo Marijo in sestro Marijo z možem Ernestom Ambrožičem, ki sta stanovala v naši hiši. Ernest je eden izmed štirih bratov Ambrožič, ki so bili ustreljeni na Belem polju.

Mamo so na jesenjskem gestapu in v Begunjah hudo mučili. Rane se ji dolgo, dolgo niso zacelile. Toda vzdržala je tri leta stradanja, trpljenja in zaničevanja v taborišču Ravensbrück; umrla je decembra 1946, stara šele 50 let.

Iz Stanovnikove hiše so me odgnali v zapor v Kovačovo hišo nasproti železarne. Tri dni in tri noči sem bila v samici z uklenjenimi rokami na hrbtu. Odklenili so mi jih samo, kadar sem šla na potrebo in kadar so delili hrano. Po treh dneh so me premestili v staro šolo in tam nadaljevali zaslisevanje in mučenje. Iz tega zapora so me čez teden dni še drugimi zapornicami prepeljali v begunske zapore, od tam pa 12. septembra 1942 s transportom v pekel, ki se imenuje Ravensbrück. Tam sem ostala do konca vojne. Na Hrušico sem se vrnila 6. junija 1945.

Jesenjski prvoborec Ciril Triller-Ciro se Robičevi družine spominja s hvaležnostjo. Junija 1942 je tri dni sam lačen taval po Mežaklji in iskal četo, ki se je medtem, ko je bil on s Cirilom Tavčarjem v patrulji, pred Nemci umaknila neznano kam. Blizu taborišča je Tavčar padel in tako je ostal sam.

»Hudo lačen sem se približal Robičevi hiši,« se spominja Ciril. »Pri njih sem bil že večkrat pred vojno in potem kot partizan. Iz previdnosti sem vedno ob robu gozda počakal, da je kdo prišel iz hiše, nato sem zažvižgal ali kako drugače dal znamenje. Če je bilo varno, so me povabili k hiši, sicer so se vedli, kot da me ne slišijo in so se hitro vrnili v hišo.

Tistega jutra je ven prišla Marija, žena Ernesta Ambrožiča. Povedala mi je, da imajo v hiši ranjenca Ivana Reuna-Jurja.

»Skril leži na senu,« mi je dejala. »Pripelji ga takoj dol! V hiši ne sme ostati. Kaj bo, če pridejo Nemci.

Robičevi so nama dali hrano, vodo in mleko. Šla sva na Mežakljo, kjer sva si iz smrekovih vej naredila zavetje. Zvečer sva se spustila po hribu navzdol in na dogovorjenem kraju ob robu gozda dobila večerjo, ki so jo nama prinesli Robičevi.

Nekoč smo prišli k Robičevim Karel Kozar-Romi, Franc Klinar-Petko, Franc Jerovšek-Vasja in jaz z ožuljenimi in krvavimi nagami.

(SE NADALJUJE)

Raztrgal mu je hlačnico, pogledal rano, ki je še krvavela. Nič drugega ni mogel napraviti, kot da jo je prevezal s trakom, ki ga je nosil v nahrbtniku.

Nanko je vedel, da se morata odpraviti naprej. Kam, ni vedel. Edino v kar je bil prepričan: čete kmalu ne bosta našla. Odločiti se bosta morala po lastnem preudarku.

Negotovost, ko sta obstala in Nanko ni vedel, kam bi zavila, je načenjala komisarjevo voljo, da se na vsak način rešita. Nse bolj zaskrbljeno je ogledoval zemljišče, po katerem sta se prebijala. Ni bilo velikega gozda. Pogosto sta se morala vračati, da sta našla bolj skrit prehod v naslednji gozdič. Pritajila sta se tudi dvema kmetoma. Streljanje je ponehalo in počutila sta se neobgljena v pokrajini brez ljudi. Potrebnovala sta jih, hkrati pa bi bilo srečanje lahko usodno. Koga bosta srečala?

Z vse daljšimi postanki sta nadaljevala pot, dokler ni Drzni zastokal:

»Ne morem več! Nanko. Če najdeš rešitev, ki ne bo zahtevala dolge hoje, poskusi. Drugače — ko se bo rana zastarala in bo hudo bolelo — ustrelil!«

Nanko je z grozo pogledal Drznega. Drzni je bil videti še priseben, le nekoliko bolj mrk in zamišljen. Groza pred možno najtežjo odločitvijo — ustreliti tovariša, je Nanka zbegala in presunila.

»Tovariš, komisar, to veš...«

»Napisal ti bom, da si to napravil po mojem ukazu! Povelje moraš izpolniti!« mu je ostro, nepopustljivo zabical Drzni.

Res moram, je presunjen preudarjal Nanko. Ne, pri zavesti naj se komisar sam ustrelil. Če pa bi grozila nevarnost, da ga Nemci ujamajo, takrat bi ga nemočnega tudi ustrelil. Kot bi želel, da njega ustrelijo tovariš. Nemcem živ ne bo padel v roke. Če bo imel najmanjšo možnost, da to prepreči. Ampak komisarja mora prej rešiti. Vse bo napravil, tvegal, da ga reši. Zavlekel ga je v visoko grmičje.

»Tovariš, komisar. Grem po hrano. Skušal bom dobiti žganje, pivo, da očistim in previjem rano. Šel bom zelo daleč, da ne bodo Nemci, če zvedo za mojo pot, zaslužili, kje se skrivam.«

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

7

UPORNIKI

Drzni se je boleče nasmehnil in obotavljivo kimnil, da se strinja. Šele zdaj je Nanko opazil čuden izraz oči, ki bi bil lahko — strah. Dospel tega pri komisarju ni opazil. Zaradi rane, je pomislil. Rana človeka močno spremeni. Predvsem ga — prestraši, ko začuti nemoč in zdvojni vase.

Previdno, kot prej z Drznim, je Nanko iskal najbolj skrito pot. Kadar se mu je zadelo, da ni nevarno, je stekel.

Ko je s hriba opazoval raztresene kmetije je zaslužil, da ne sme naprej. Čakala ga je najtežja naloga: uganiti, v kateri hiši ga bodo ljubeznivo sprejeli. Predvsem, da ne bodo obiska prijavili policiji. Hodil je ob robu gozda, gledal kmetije in preudarjal.

Tale, je pomislil, ko je zagledal kmetijo z velikimi gospodarskimi poslopji. Bogatija! Lahko bi dali! Vendar bodo morda prav bogati hoteli ohraniti posest in bodo v strahu njegov obisk prijavili? V drugič ga lahko pričakajo Nemci?

Sedel je na štor in premišljeval. Hiša je na samem. Prednost! Kmet lahko upa, da njegovega obiska sosed ni videl. Hrane ima dovolj, zanesljivo tudi žganja, ki ga krvavo potrebuje. Če mu bo kmet sumljiv, bo naslednjič obiskal drugo kmetijo. Od skrivališča pa je tudi dovolj daleč, da ga ne bodo odkrili, če preiščejo okolico kmetije.

Izbral si je najbolj prikrito pot in se začel spuščati proti kmetiji. Razločil je prva orodja in vtisu bogatije se je pridružil spoznanje, da je kmet zelo uspešen, napreden gospodar. Ob pasjem laježu je Nanko za hip zastal. Zagledal je mešanca, ovčjaka, kako je tekel proti njemu. S psi je znal ravnati. V koloniji so govorili, da njega noben pes ne bo ugriznil. Začel je klicati psu in se mu dobrikati. Zelo je pazil, da bi z giba kazal, kako se želi spoprijateljiti s psom. Z mehkim glasom mu je klical dobrikajoče besede. Pes je še renčal, vendar je obotavljivo prihajal bliže. Nanko se ni zganil, ko ga je pes vohal. Dolgo je miroval, potem je nežno pobožal psa po glavi, za uhljem. Pes je potisnil glavo ob njegova meča in se dvignil na zadnje noge.

Ko je Nanko hotel naprej, je med hišo in kozolcem zagledal postavnega, skoraj debelušnega kmeta. Stal je in gledal proti njemu. Nanko je pobožal psa, ki je razposajen, pripravljen za igro stopal ob njem in se mu dobrikal.

»Kdo ste vi?« je prestrašen nezaupljivo vprašal kmet.

»Partizan! Iz štajerskega bataljona. Zadržujemo se na tej strani,« je rekel Nanko in z roko pokazal v nasprotno smer. »Prišel sem poprositi za hrano. Lahko tudi plačam, z nemškimi markami. Če pa se bojite, grem naprej. Vas bi le poprosil: pozabite na moj obisk.«

Kmet je dolgo premišljeval. Medtem je natanko pregledal Nankov obraz, obleko, orožje, potem še psa, ki se ni premaknil od Nanka.

»Bojimo se toliko, kot se vsak človek. Ne silimo v nesrečo. Raje smo previdni kot zaletavi. Če pa je treba, smo pripravljeni tudi pomagati. Saj potrebujete pomoč?«

To področje Mingovih grobnic še ni raziskano. Graditi so jih začeli leta 1318. Videli smo samo velik portal, sveto cesto, ob cesti pa plastike raznih živali, rdeč portal in naprej cesto proti grobnicam.

Od pristanišča do mavzoleja dr. Ven Sana pelje šestnajst kilometrov dolga cesta imenovana SUN YAT SEN.

Mesto meji na severu na reko Yangtse, na zahodu na Kamengrad, na vzhodu so planine, na jugu pa je ravnina. Tam so zgradiли mestni zid, ki je star več kot šeststo let. Ima tri nadstropja, šestindvajset predorov za vojsko, v katerih se lahko skrije tri tisoč vojakov. Ima štiri vhode. Zid je debel okrog sedem metrov. Iz obzidja — trdnjave je lep razgled po starem delu mesta, kjer so male hišice. Ljudje perejo in kuhajo kar pred hišo, čeprav je temperatura precej pod ničlo. V daljavi se vidijo dimniki kot dokaz, da je tudi industrija dobro razvita. Ostanki carske palače so še vidni.

Peljali smo se po reki Yangtse, ki je dolga 5800 km in je najdaljša reka na Kitajskem. Izvira na pobočju gore Tängla v Tibetu, izliva pa se v Vzhodno kitajsko morje severno od Sanghaja. V spodnjem toku je reka plovna v dolžini 1.200 kilometrov. Reka rada poplavlja. V gornjem toku pri mestu Tschungking je bila leta 1931 velika poplava, v kateri je izgubilo življenje pol milijona ljudi.

Na ladji so nam postregli s sladkarijami in obvezno tudi z grenkim čajem. Na povratku smo si ogledali velik most čez reko Yangtse. Most povezuje jug in sever dežele. Po mostu sta speljani železniška proga in nad njo cesta za avtobuse in kamione. Preko mostu pelje dnevno več kot 160 vlakov. Železniški most je dolg 6.770 metrov, širok pa 14 metrov, cestni del pa je dolg 4.500 metrov, širok pa 19 metrov. Razlika v dolžini je nastala zaradi različne izpeljave dovozov na most. Ima trideset obokov — nosilci obokov so 30 metrov v vodi, nato pa še 35 metrov v zemlji. Most so gradili Kitajci sami od leta 1960 do 1968. Za izgradnjo tega mostu so porabili 100.000 ton jekla ter milijon ton cementa.

Nadaljevanje

ANICA AŽMAN

KAM, KITAJSKA

5

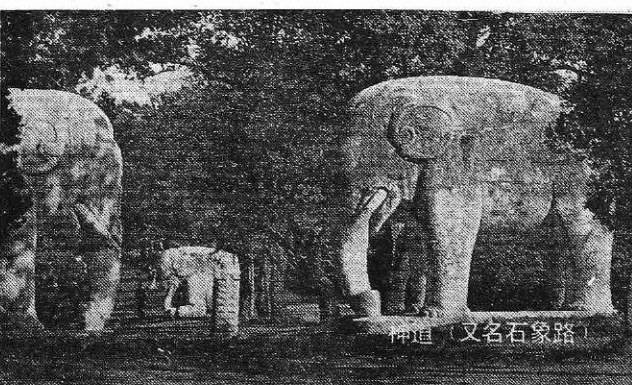
Posedli smo se ob okroglih mizah, kjer so se vrstile nove in nove jedi — vsakega po malo. Jedli smo s paticicami, če ni šlo smo si pomagali z vilicami, na krožnike pa so nam pomagali nalagati vodiči ali zastopniki. Jedli smo vsakega po malo: ribe, sladko meso, ananas, paprike, sojine lističe, rakce, omelete, na katere smo namazali tanko narezano rāco s čebulo, potem tanko narezano ovčjetino, zloženo v obliki ornamenta. Nazadnje pa še fandy, kuhano zelje, rezance iz sojine moke in žlikrofe. Po potrebi smo zalivali z vročo vodo in to je bila juha, ki se je šele na koncu.

Po eni uri in pol smo pristali v Nankingu. Avion kitajske letalske družbe CAAC je bil za okrog sto ljudi. Poleg naše grupe je bilo precej Kitajcev. Povsod je vladal red in mir. Vseh nas je 34. Vso pot pa sta nas poleg našega stalnega vodiča spremljala še dva kitajska vodiča Lju in Tai — Lev in Čaj.

Nanking pomeni v prevodu Južna prestolnica. Leži ob reki Yangtse. Nekajkrat je bil glavno mesto Kitajske, zadnjikrat pod narodno vlado Čankajška (1927—1949).

Tri milijone štiristo tisoč prebivalcev živi na površini 4.500 kvadratnih kilometrov. Je srednje veliko mesto na Kitajskem in je kulturni center province KIANGSI. Na tem mestu so živeli že pred 5.000 leti. Mesto je staro 2.700 let. Od tretjega stoletja dalje do dinastije Ming, se je razvilo osem dinastij. Ima šest mestnih občin in devet srezov. Mesto je polno zelenja, je kot en sam park. Na glavni, zelo široki cesti so štirje drevoredi francoskih platan. Od leta 1952 do 1980 so posadili 37 milijonov dreves. Za vsakega prebivalca deset. V mestu je tristošestdeset tisoč koles; vsak deseti prebivalec ima kolo. V Pekingu pa ima vsak tretji kolo. Vsa kolesa so registrirana in vsak ima svojo številko. Cena kolesa je od 120 do 190 juanov, odvisno od kvalitete. Privatnih avtomobilov ni. V mestu je precej trgovskih zgradb, razne delavnice in več višjih in visokih sol.

Tudi v Nankingu so Mingove grobnice, kjer je bila prestolnica carstva dinastije Ming v času od 1368. do 1421. leta.



神道 (又名石象路)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Štiridesetletnico stanovitve OF so v vseh krajih radovljske občine počastili s številnimi proslavami, kulturnimi, športnimi in drugimi prireditvami. Osrednja občinska proslava je bila v petek, 24. aprila, zvečer v festivalni dvorani na Bledu z bogatim kulturnim programom in podelitvijo občinskih priznanj s srebrnim znakom OF.

Izvršni svet OS Radovljica je na 140. seji, 21. aprila, ocenil uresničevanje dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka za 1980. leto in sprejel več pripomb na dopolnilo družbenega dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v SRS v 1981. letu. Obravnaval je predlog družbenega dogovora o načinu zagotavljanja in usmerjanja sredstev za nadomeščanje dela drobnoprodajnih cen osnovnih živil v 1981. letu, predlog sprememb in dopolnil družbenega dogovora o izgradnji in financiranju muzeja revolucije v Ljubljani. Na seji so sprejeli predlog plačilnih izjav za prodano sveže meso v januarju in februarju in pogodbo o obnovi katastrskih načrtov za geodetsko upravo SO Radovljica.

Na 14. seji komiteja OK ZK Radovljica so v navzočnosti sekretarja OO ZK Podnart, predstavnikov otroškega varstva, koordinacijskega odbora za izgradnjo vzgojnovrststvenih ustanov in šol ter upravnih organov obravnavali problematiko otroškega varstva v KS Podnart ter predlog za gradnjo vrtca v Ovsitah. Razpravljali so še o stališčih in pripombah komisije za družbenoekonomske odnose in sprejeli usmeritve družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1981–1985. Spregovorili pa so tudi o idejnopolitičnem usposabljanju komunistov in načinu kadrovanja v politične šole.

V Radovljici je bila 21. aprila volilna seja za volitve delegatov občine Radovljica za III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Uvodoma je predstavnik izvršnega sveta skupščine občine seznanil udeležence seje z uresničevanjem dogovora o družbeni usmeritvi dohodka v 1980. letu in oceno gospodarjenja po posameznih OZD ter skupne in splošne porabe. Po razpravi delegatov, ki so poročali o stanju v svojih OZD, o delovanju samoupravnih delovnih skupin ter o drugih vidikih samoupravljanja in informiranja, so opravili volitve. Na III. kongresu samoupravljalcev bodo delavci iz radovljske občine zastopali delegati: Milica Kunstelj iz Murke Lesce, Albin Mrak iz Sukna Zapuže in Marjan Bogovič iz hotelskega podjetja Bled.

16. in 17. aprila je bil na Bledu seminar za predsednike OK SZDL, občinski svetov ZSS, OK ZSMS, sekretarje občinskih komitejev ZK in predsednike medobčinskih DPO za Gorenjsko, dolensko in ljubljansko območje. Na programu so bile teme o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskega sistema, o družbeni lastnini in na njej temelječih samoupravnih produkcijskih odnosih v naši družbi, o nalogah ter o odnosih med našo družbo in rimskokatoliško cerkvijo.

Občinska priznanja s srebrnim znakom OF, ki ga podeljuje OK SZDL Radovljica za praznik ustanovitve OF slovenskega naroda so za 1981. leto na osrednji proslavi, 24. aprila na Bledu prejeli: Barbka Blaznik iz Kroppe, Miloš Kelih, Tomo Prpič in Mirko Zlatnar iz Lesc, Janez Mandelj iz Gorij, Jurij Petek iz Radovljice, Anton Potončnik iz Begunj, Pavel Tolar z Bleda, Ančka Vivoda iz Bohinja in okrogli odbor OF za jeseniško in radovljsko občino.

Izvršni svet OS Radovljica je v začetku aprila sprejel ponudbo Zavoda za urbanizem Bled za izdelavo predloga zazidalnega načrta za obrtno poslovno cono Lesce–Radovljica. Zavod bo izdelal projektno nalogo v 30 dneh, desetčlanski koordinacijski odbor predstavnikov leskih delovnih organizacij, obrtnikov, KS Lesce in Radovljica ter upravnih organov pa bo skupaj s projektantom določil planske elemente porabe prostora in uskladi različne interesne potrebe tega območja.

V okviru priprav za III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije v vseh krajevnih organizacijah SZDL radovljske občine obravnavajo razna tematska področja o delegatskem sistemu v krajevni samoupravi na osnovi katerih oblikujejo svoja stališča. Gradivo s teh razprav zbira občinski koordinacijski odbor za priprave na kongres samoupravljalcev, ki ga bo strnil v enotno gradivo skupaj z ocenami in ugotovitvami o samoupravljanju in delegatskih razmerjih v delovnih organizacijah.

V izobraževalnem centru republiškega sekretariata za ljudsko obrambo v Poljčah je bilo pred kratkim posvetovanje o obrambnem in samozastitnem usposabljanju mladine, ki ni vključena v srednje šole. Posvet je vodil republiški sekretar za ljudsko obrambo Martin Košir.

Iz poročila občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica, ki je v razpravi v vseh krajevnih organizacijah ZZZ NOV je razvidno, da je bilo lani v občini 168 vojaških vojnih invalidov in 236 družinskih invalidskih upravičencev do invalidnine, ki so znašale za osebe invalide od 301 do 10.249 din, odvisno od kategorije invalidnosti, oziroma 667 din za družinske upravičence. Priznavalnina v znesku od 3.448 do 4.300 din je prejemale 122 upravičencev, varstveni dodatek pa 46 borcev-kmetov.

Koordinacijski odbor za usmerjanje v vojaške poklice pri OK SZDL Radovljica se je na seji prejšnji teden podrobno seznanil s svojimi nalogami, ki jih je prejel od RK SZDL Slovenije. Na seji so obravnavali poročilo skupnosti za zaposlovanje in nabornega oddelka sekretariata za ljudsko obrambo o dosedanjih uspehih za pridobivanje in usmerjanje učencev radovljskih šol za vojaške in obrambne poklice. V tej zvezi so sprejeli program nadaljnjih nalog.

Delegati skupščine KS Radovljica so na aprilskem zasedanju ocenili delo sveta in drugih organov KS ter uresničitev nalog iz srednjeročnega plana za obdobje 1976–1980. Sprejeli so samoupravni sporazum o temeljih plana za obdobje 1981–1985, program dela in proračun KS za 1981. leto. Spregovorili so o prostorskih problemih osnovnega in usmerjenega izobraževanja ter otroškega varstva v KS, ki so spričo naglega naraščanja števila prebivalcev v novih stanovanjskih naseljih, še posebno zahtevni. Sprejeli so sklep o ustanovitvi komiteja za LO in družbeno samozastito ter spremembe in dopolnitve statuta KS Radovljica.

Krajevna organizacija ZB NOB Ribno, ki šteje 98 članov, je na letni skupščini prejšnjo nedeljo pregledala enoletno delo izvršnega odbora in finančno poslovanje. V živahni razpravi so člani obsodili zadnje sovražne demonstracije na Kosovem in kritično ocenili obnašanje in odgovornost nekaterih ljudi v stabilizacijskih prizadevanjih. Od vodstva Vibe filma, ki mu je svet KS Ribno že poslal pismo, so ponovno zahtevali odgovor kaj bo z dvema objektoma na Selu, ki sta bila zgrajena za snemanje filma o dražgoški bitki. Dogovorili so se tudi o akciji za zbiranje dokumentarnega gradiva iz NOB, o proslavah in borčevskih srečanjih v letošnjem jubilejnem letu.

Skupščina raziskovalne skupnosti Radovljica je na 3. seji prejšnji teden obravnavala in potrdila poročilo o delu in zaključni račun skupnosti za 1980. leto in programske naloge v 1981. letu. Delegati so v zvezi s spremembami o organiziranosti občinske raziskovalne skupnosti sprejeli statut in samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti ter samoupravni sporazum o združevanju sredstev za skupne raziskovalne naloge v SRS. Potrdili so tudi osnutka statuta in samoupravnega sporazuma delovne skupnosti skupnih služb SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica.

Po podatkih zdravstvene skupnosti Radovljica je do 31. marca podpisalo posebni samoupravni sporazum o prispevku za denarna nadomestila zaradičasne nezmožnosti za delo le 68 % TOZD in delovnih skupnosti v občini. Od 505 zasebnih obrtnikov je ta sporazum podpisalo le 109 zavezancev. Nadomestila za svoje delavce v primeru časne nezmožnosti za

delo bodo zaradi tega morale v celoti poravnati TOZD in delovne skupnosti iz lastnih sredstev.

Preskrba s pitno vodo že desetletje tare prebivalce naselja KS Gorje. Posebno pereče pa je nenehno pomanjkanje vode v zadnjih štirih letih, na kar že vseskozi opozarjajo na zborih občanov in konferencah SZDL. Predsedstvo KK SZDL Gorje je spričo stanja, ki ni navzlic vsem obljubam in že zagotavljenem denarju nič boljše, sklenilo, da bo zahtevalo od samoupravne interesne komunalne skupnosti Radovljica točne podatke o uresničevanju letnih načrtov izgradnje vodovodnega omrežja ter o porabi za KS Gorje predvidenega denarja.

Tovarno Elan Begunje je 20. aprila obiskalo 40 slovenskih mladincev in mladink iz Sentprimža v Podjuni na Koroškem. Mladi koroški Slovenci, ki so bili gostje OK SZDL Kranj, so se seznanili s proizvodnjo ter samoupravnimi in delegatskimi posebnostmi te delovne organizacije.

Turistično društvo Radovljica, ki šteje 45 rednih članov je imelo aprila letni občni zbor. Člani društva so v večini lastniki zasebnih turističnih sob, zato je na zboru veljala največja pozornost pomanjkljivosti s tega področja, predvsem pa stalnemu upadanju števila turističnih sob in postelj. V Radovljici za zdaj lahko ponudijo največ 200 postelj, kar je polovico manj kot pred desetimi leti. Med pomembnejše sklepe, ki so jih sprejeli na zboru sodijo večja prizadevanja za pridobivanje novih članov, povečanje števila sob in postelj ter večja skrb za ureditev kraja. Za predsednika društva so ponovno izvolili Zvonka Savnika.

Člani Foto kino kluba Radovljica so na občnem zboru 17. aprila v prostorih gostilne Kunstelj v Radovljici ocenili dveletno plodno delo in sprejeli program za 1981–1982. Klub šteje 103 člane, v tem obdobju pa je pristopilo še 30 novih, pretežno mlajših fotoamaterjev. Najpomembnejše akcije so bile usmerjene doslej v zbiranje in razstavljanje slikovnega gradiva o obisku tov. Tita v Bohinju, o spomenikih in obeležjih NOB ter o dogodkih pri akciji NNNP '79. Za novega predsednika so izvolili Jaka Gnilšaka.

Na sklepni prireditvi Naša beseda '81 na Gorenjskem so se na razstavi 16. aprila v avli skupščine občine Kranj predstavili učenci osnovne šole dr. Josipa Plemlja z Bleda pod mentorstvom Janeza Ravnika z deli pod naslovom »Črta kot izrazno sredstvo, fantazijska risba in pihanka« in učenci osnovne šole dr. Janez Mencinger Bohinjska Bistrica pod mentorstvom Egora Miheliča s fotografijami »Portreti in kovačija«. V Prešernovem gledališču v Kranju pa so 17. aprila mladi igralci DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno v režiji Radota Mužana uprizorili igrico Rdeče in modro v mavrici. Recitatorji Linhartovega odra mladih in osnovne šole iz Radovljice pod mentorstvom Alenke Bole-Vrabc so se predstavili v Čerkljah s pesmijo Stop za pesmico. V Kokrici je OO ZSMS Bled pripravila ustni časopis, folklorna skupina iz Ribnega pa v kulturnem domu Visoko večer slovenskih ljudskih pesmi in pesmi z naslovom »Pod lipo«.

Pred prvomajskimi prazniki je izšla 2. številka glasila DO Vezanine Bled »Naša veza«, ki izhaja že 13. leto. Uvodni članek izpod peresa glavnega direktorja je posvečen nalogam v poostreni skrbi za požarno varnost in čuvanju družbene imovine. Podrobno so zapisani sklepi samoupravnih organov, podatki o gospodarjenju in o nalogah v 1981. letu, modnih novostih, priprave na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, o delu občinske skupščine in ocenah delavnosti delavcev Vezenin v kulturnem društvu v Ribnem.

V počastitev jubileja OF so v Šivčevi hiši v Radovljici 24. aprila svečano odprli razstavo 18 oljnih slik arhitekta in akademskega slikarja Borisa Kobeta z naslovom »Kraji revolucije in NOB na Slovenskem«. Vsa dela je za razstavo iz svoje zbirke odstopilo ČP Komunist iz Ljubljane. Razstavljenega dela bodo na ogled do 5. maja.

TURISTIČNI RAZVOJ RADOVLJICE NA DOBRI POTI

Radovljica je bila zaradi svoje središčne lege pred vojno okrajno upravno središče zahodnega dela Gorenjske. To je vsekakor vplivalo, da so tu nastali uradi in institucije, kamor so po opravih prihajali prebivalci okoliških krajev. To je že takrat, bi lahko rekli, pogojevalo poslovni turizem.

Po vojni je Radovljica postala izhodiščna točka za izlete v lepo in privlačno okolico. Tu so uredili Čebelarški muzej in Linhartovo sobo, pod Golico so uredili lepo kopališče in ob njem prijazen kamp, pri Vinku Bercetu na Mlaki goje športne konje za jahanje, v hotelu Grajski dvor so kar naprej tečaji računalništva. Vse to, kakor tudi sedež občine, sodišča, šole in tako dalje, vpliva, da v Radovljico prihaja veliko ljudi zaradi opravkov ali zaradi različnih turističnih privlačnosti.

Že več let s prizadevanjem zavoda za spomeniško varstvo, kulturne skupnosti in skupščine občine ter turističnega društva obnavljajo staro mestno jedro na Loharčevem trgu. Doslej so obnovili pročelja, ponekod pa tudi notranost številnih starih hiš, ki so sedaj vsekakor zelo zanimive in za ogled privlačne. Restavrirali so jih tako, kot so izgledala takrat, ko so jih prvič postavili ali kasneje renovirali. Delo sicer napreduje, žal pa ne tako hitro kot bi želeli, ker tudi tu ni neomejenih sredstev.

In kaj bi lahko rekli o nadaljnjem razvoju turizma v Radovljici? Da ima vse pogoje za razvoj poslovnega turizma, zaradi kopališča, muzejev in drugih zanimivosti, jahalnega športa in podobno pa tudi za izletniški turizem. Za izlete izhodiščna

lega, mnogo sonca in razmeroma čist zrak, saj tu ni industrije, ki bi ga onesnaževala, privlači v kamp in

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE PROSTOVOLJCEM V MARIBORU

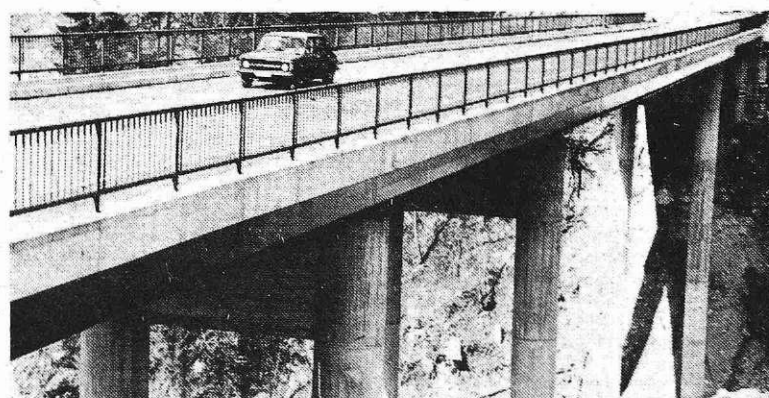
Odkritja reliefne skulpturne plošče prostovoljcem za severno mejo in generalu Rudolfu Maistru 22. aprila so se udeležili mnogi, sedaj že močno ostareli prostovoljci borci za severno mejo 1918/1919 z vseh strani naše ožje domovine, med njimi jih je bilo tudi enajst iz jeseniške občine.

Velika reliefna skulpturna plošča na novozgrajeni osnovni šoli v Pobrežju (predmestje Maribora), ki prikazuje prostovoljce z orožjem v roki in med njimi je legendarni general Rudolf Maister-Bojanov, je delo kiparke Zorko-Tihac, ki je vložila res veliko truda v to delo, ki ponazarja dogodek v Mariboru ob koncu prve svetovne vojne, ko se je odločala usoda Maribora in drugih krajev na Štajerskem in sploh usoda naše severne meje.

Veliki množici ljudi pred novo osnovno šolo sta spregovorila Vasja Lavrič – predsednik mestne konference SZDL Maribor in Branko Leskover – predsednik skupščine OIS Maribor. Oba sta poudarjala velike zasluge generala Rudolfa Maistra in dolgoletni trud, da bi se njemu in njegovim prostovoljcem primerno oddolžili.

Slavnostni govornik je bil Lojze Ude, predsednik republiškega odbora Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919. Obširno je spregovoril o časih, ki so že daleč za nami, o časih ko je bila velika nevarnost, da izgubimo Maribor z okolico in druge kraje na našem

tudi v tujske sobe v hotelu ter pri zasebnikih predvsem poleti precej gostov, ki tu ostajajo tudi po tri tedne. Zato bi se morali vsi, ki skrbijo za razvoj turizma v Radovljici, z velikim ljubiteljstvom zbrati v okviru turističnega društva in s sodelovanjem podpirati njegovo delovanje. B. B.



Nov most čez Savo Bohinjko na Obnrah

PREŠERNOVCEM

Na podlagi 36. člena statuta Zveze borcev narodnoosvobodilne vojske Slovenije vabi domicilni odbor brigade na srečanje skupnosti borcev VII. SNOUB Franceta PREŠERNA, ki bo 23. maja ob 10. uri v domu Jugoslovanske ljudske armade v Kranju, Nazorjeva 4.

Na zboru bomo sprejeli PRAVILNIK o nalogah, organiziranosti in poslovanju skupnosti borcev brigade, ki je usklajen s statutom ZZZ NOV Slovenije, statutarnim sklepom ZZZ NOV občine Kranj in ustreznimi skupščinskimi akti občine Kranj, v kateri ima enota skupnosti domicil.

V pravilniku so izčrpno zajeti smotri skupnosti in 17-članskega odbora skupnosti, ki ga bomo ta dan izvolili in ki ga bo predstavljalo 14 članov skupnosti in po en delegat JLA – enote, ki nadaljuje tradicije brigade, ZZZ NOV občine Kranj, kjer ima brigada domicil in delegat občinske konference ZSMS Kranj. V zvezi s tem pozivamo borce, da se z vsebino pravilnika, ki je na razpolago na občinskem ali krajevnem odboru ZZZ NOV seznanijo in eventualne spremembe in dopolnitve pravilnika izrazijo na zboru skupnosti.

Na seji domicilnega odbora brigade 22. aprila 1981 je bilo tudi dokončno odločeno, da bo srečanje borcev brigade letos 11. julija v Ribnem pri Bledu, dan pozneje pa bo ustanovitev brigade proslavljala enota JLA v Kranju, ki nadaljuje tradicije brigade.

Tudi na to proslavo so Prešernovci tovariško vabljeni. Roman Stana

VOLILNA KONFERENCA KO ZB NOV ŽIROVNICA

Borci in aktivisti NOV iz krajevne skupnosti Žirovnica so se preteklo soboto zbrali na volilni konferenci. Ocenili so svoje delo v letu 1980, sprejeli program dela za letošnje leto in izvolili novo vodstvo.

Kot je dejal dosedanjí predsednik krajevne organizacije ZB NOV Srečo Štern, zahteva politična situacija v svetu in doma povečano aktivnost borcev, ki s svojimi izkušnjami in znanjem morajo dajati ton družbenopolitičnemu dogajanju v sleherni sredini. Ocenil je, da to za člane borčevske organizacije v vseh pod Stolum v določeni meri drži, da pa se niso v zadostni meri vključevali v tvornejše delo delegacije in drugih oblik samoupravnega dogovarjanja v krajevni skupnosti. To je v določeni meri tudi posledica dosedanjega načina dela; večinoma je slonelo na nekaj posameznikov, ki ob množici zadolžitve niso zmogli vsega. Opozoril je, da se med prebivalci in tudi med borci razrašča inertnost, nezadostnost ob mnogih porajajočih se problemih našega vsakdana, zaplostarstvo in vrtičkarstvo, ki ne moreta kaj prida prispevati k hitrejšemu razvoju družbe v kateri živimo in za katero so mnogi darovali svoja življenja. Zato je potrebna takojšnja, odločna in stalna akcija tako borčevske organizacije kot vseh ostalih družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti, ki trenutno znotraj fronte SZDL niso povezane zadosti in temu ustrezno uspešne in močne.

V nadaljevanju poročila smo izvedeli, da so borci krajevne skupnosti Žirovnica lani izvedli vrsto akcij ali pa so se jih udeleževali. Skupaj z mladino so obiskali grobnico tovariša Tita v Beogradu, obnovili so nekaj spominskih obeležij, skupno z osnovnošolsko mladino izpeljali pohod Po poteh kokrškega odreda, udeležili so se več komemoracij in drugih prireditvev širom Slovenije in skrbeli za zdravstveno in socialno stanje članov krajevne organizacije. Okrepili so sodelovanje z mladinskimi organizacijama na soli in v krajevni skupnosti ter z večino društev; to je dokazovalo tudi število na konferenci prisotnih delegatov.

Krajevna organizacija ZB NOV Žirovnica, ki šteje skoraj 250 članov in je med najaktivnejšimi v občini, je na sobotni konferenci sprejela tudi program dela za novo obdobje.

Med najzanimivejše akcije sodijo poleg rednega izobraževanja še obnovitev nekaterih spominskih obeležij, med njimi Titove vasi, spominskega obeležja pri Smokuškem mostu v dolini Završnice, spominske plošče na železniškem mostu v Mostah in dveh novih obeležij padlim borcem v Zavrhu. Še naprej bodo skrbno prenašali revolucionarne tradicije in izročila na mlade, ki že prevzemajo skrb za izpeljavo nekaterih tovrstnih manifestacij. Nadalje bodo krepili vlogo borčevske organizacije v samoupravnem življenju krajevne skupnosti in aktivno pristopili k razreševanju vsakodnevnih krajevnih težav. Tudi skrb za zdravstveno in socialno stanje borcev NOV ostaja med najpomembnejšimi nalogami programa, vključevali pa se bodo tudi v vse akcije, ki jih načrtuje občinska organizacija ZZB NOV Jesenice.

Na koncu so izvolili nov odbor in ostale organe, pa tudi delegacije za občinsko konferenco in občinski odbor ZZB NOV.

Novi predsednik krajevne organizacije ZB NOV Žirovnica bo naslednji dve leti Franc Dolar-Zdeno iz Doslovč.

MS

OTVORITEV ORODIŠČA KOČNA GD BLEJSKA DOBRAVA

V petek, 24. aprila, je ob 17. uri ročna sirena naznanila domačinom Kočne nastop novo ustanovljene gasilske desetine Gasilskega društva Blejska Dobrava, sestavljene iz vaščanov Kočne, ki jo vodi Stanko Globelnik. Takoj po klicu sirene je bila nova gasilska desetina na mestu, istočasno pa so prispeli gasilski avtomobili gasilskih društev Blejska Dobrava, Jesenice-mesto in Koroška Bela. Vse enote so prešle takoj v dejavnost; začela se je gasilska vaja z gašenjem dveh koč, ki je uspela zelo dobro. Domača desetina je priključila svoje cevi na vaški vodovod, ostale enote gasilcev pa so uporabile in preskusile motorne črpalke.

Enota za prvo pomoč z Blejske Dobreve je izvedla vajo z dvema poškodovancema, od katerih je eden imel zlom, drugi pa je bil opečen. Enota civilne zaščite domačinov Kočne je med vajo urejala promet na vaški cesti.

Vaščani so se priključili vaji in slovesnosti z velikim zanimanjem in zadovoljstvom.

Po uspešni vaji so se zbrale vse enote pred orodiščem Kočne, kjer je predsednik GD Blejska Dobrava Tone Arh razložil pomen ustanovitve gasilske desetine in orodišča za vas Kočno. Predsednik krajevne

skupnosti Blejska Dobrava Bernard Jakopič je slovesno izročil ključ orodišča Kočna tovarišu Globelniku. S tem svečanim dejanjem je bilo orodišče predano desetini prostovoljnega gasilskega društva v oskrbo in uporabo.

Orodišče Kočna je bilo zgrajeno s pomočjo vaščanov pod vodstvom Stanka Globelnika. Hišica je bila zapuščena in brezpomembna. Lotili so se dela in jo v kratkem času obnovili v lično hišico z dvema prostoroma. Prostora sta namenjena za sestanke in shrambo orodja. V obnovo so vložili 3600 prostovoljnih ur dela in okoli 40.000,00 dinarjev v gotovini.

Prostovoljna gasilska desetina je opremljena z gasilskimi oblekami, hidrantsnimi priključki in cevmi z ustniki. Zelo pa si želijo motorno brizgalno.

Desetina je že uspela prodati vaščanom večje število gasilnih ročnih aparatov za zaščito domov.

Učinkovitost nove prostovoljne gasilske desetine se je že pokazala v javnosti s pripravljenostjo za zaščito domov pred požari, obenem pa vzbudila v vaščanih občutke večje varnosti.

Orodišče Kočna bo služilo tudi odboru rdečega križa za merjenje krvnega pritiska. Z merjenjem bodo pričeli 10. maja letos; drugič pa 20. maja, obakrat ob 17. uri. Merjenja bodo redno vsak deseti in dvajseti dan v mesecu ob 17. uri.

RAK



UPOKOJENCI NA IZLETU

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela je v soboto, 25. aprila, organiziralo izlet v Cerkno ob štiridesetletnici Osvobodilne fronte in prazniku dela - 1. maju. Z avtobusom smo se z Jesenic odpravili proti Škofji Loki, potem pa po Poljanski dolini do Čerknega. Po krajšem počitku smo si najprej ogledali bolnico Franjo, v kateri so sprejeli prve ranjence 23. decembra 1943. leta.

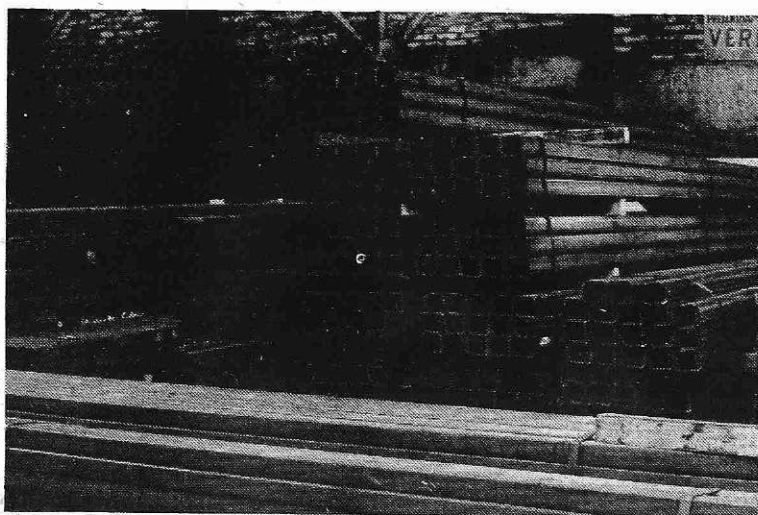
Bolnica je bila zgrajena v soteski Pasice pri Novakih za ranjence IX. korpusa, ki je vključeval sedem brigad z več odredi - 10.000 borcev. Bolnica je imela 12 barak s številnimi bunkerji za ranjence in obrambo v strmih stenah. V bolnici se je naenkrat lahko zdravilo 108 ranjencev, skupno pa se je v njej zdravilo več kot 500 težjih ranjencev. Januarja 1944. leta je upravo bolnice prevzela dr. Franja Bojc-Bidovec, po kateri se bolnica tudi imenuje. Bolnica je skrita v tako ozki soteski, da

je sovražnik ljub številnim napadom ni mogel uničiti.

Po ogledu bolnice smo se odpeljali proti Idriji, kjer je že več kot petsto let tretji največji rudnik živega srebra na svetu. V mestnem muzeju smo si najprej ogledali tako imenovano vidrijsko-kamšča, to je velikansko črpalko, ki je stoletja črpala vodo iz rudnika 270 m globoko. Ogledali smo si tudi čipkarski muzej. Idrijske čipke so zelo priznane doma in po svetu. Še sedaj se s klekljanjem v zimskem času ukvarja večina žensk okoliških krajev in škofjeloškega območja.

Izleta se je udeležilo preko štiri-deset upokojencev. Čeprav nas je v višjih legah presenetil sneg, smo bili z izletom vsi zadovoljni, saj ga je DU Javornik-Koroška Bela dobro organiziralo. Zahvalili bi se radi vodji izleta tov. Jesenku in šoferju avtobusa Francu Pogačniku za lepo in varno vožnjo.

Jože Mrovlje



Izdelki Profilarne

DRŽAVNA ODLIKOVANJA NAŠIM OBČANOM

Ob 40-letnici vstaje in Osvobodilne fronte ter 1. maju, prazniku dela, je v sredo, 29. aprila, Ivo Arzenšek, predsednik skupščine občine Jesenice, izročil 42 prebivalcem občine Jesenice državna odlikovanja, ki jih je za različne zasluge med vojno in po njej podelilo predsedstvo SFRJ. Cdlikovani so bili:

Z REDOM REPUBLIKE Z BRONASTIM VENCEM: 1. Antonija DIVJAK, 2. Janez KOZLEVČAR, 3. Teodor KREUZER, 4. Dušan STARE, 5. Jože VEHAR.

Z REDOM ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO: 1. Franjo ANTUNOVIČ, 2. Ljudmila BREŠAN, 3. Milka DROBNIC, 4. Janko HRIBAR, 5. Franc ISKRA, 6. Fani JASNIČ, 7. Srečko KRC, 8. Vinko PETERNEL, 9. Ivan SODJA, 10. Jaka SOKLIČ, 11. Vasilij STANA, 12. Bogdan STOCCA, 13. Bernard SVETLIN, 14. Marko TRKULJA.

Z REDOM DELA S SREBRNIM VENCEM: 1. Ivan ARNEŽ, 2. Rafael BIZJAK, 3. Albin BOŽIČ, 4. Janez FON, 5. Ljudmila LAKOTA, 6. Franc LANGUŠ, 7. Milan MEZNAREC, 8. Desimir MIJAJLOVIČ, 9. Dionizij MUROVEC, 10. Franc PIRC, 11. Franc POLDA, 12. Janko ROBIČ, 13. Janko SODJA, 14. Jože STARC, 15. Marija SIMON, 16. Slavko ŠOLAR, 17. Vinko TRDINA, 18. Emil ŽAGAR.

Z MEDALJO ZASLUG ZA NAROD: 1. Božo JOKOVIČ, 2. Marjan PAVLOVIČ, 3. Daniela UDIR, 4. Ivan VUCELA.

Z MEDALJO ZA VOJAŠKE ZASLUGE: 1. Jože NEUMAN.

B. B.



LETOŠNJI PREJEMNIKI PRIZNANJ OF IN SREBRNEGA ZNAKA SINDIKATOV

Priznanja OF so v občini Jesenice letos prejeli:

— nosilci spomenice 1941: Anton Može, Albin Polk, Ivan Vovk-Zivan, Miha Demšar, Stane Kersnik-Jelovčan, Tone Matoh-Stepsel, Mirko Frankič-Tilen, Ciril Curk in Lado Kersnik-Fifi.

— za dolgoletno družbenopolitično delo so prejeli priznanja: Zinka Bratuš, Janez Brojan, Ilika Šmid, Gizela Velikonja, Alojz Frelih, Aleksander Kovač, Miroslav Nikolič, Maks Dimnik, Karel Franceškin, Draga Ulčar, Valentin Podar, Janez Čop, Jaka Čop in Anton Koselj. Poleg njih pa še OK ZSMS Jesenice in DPD Franc Mencinger Javornik Koroška Bela.

Srebrni znak sindikatov so prejeli: Anton Resman, Ana Filipaj, Anton Horvat, Janko Jelovčan, Sašo Piber, Stefan Peterka, Anton Robnik, Miha Sajovic, Metka Urbanc, Ljuba Zupan, TOZD Strojne delavnice, TOZD Promet in transport (Zel. Jes.) Vatrostala Zenica - TOZD Jesenice, Planika Kranj - TOZD Breznica in TOZD Gorenjska oblačila Jesenice.



ZADNJE SLOVO OD BORCA ZA NAŠO SEVERNO MEJO

Naglo se redčijo vrste nekdanjih prostovoljcev - borcev za našo severno mejo v letih 1918/1919. Sicer je to nekako razumljivo sprito visoke starosti teh veteranov. Le še nekaj sto jih je pri življenju širom naše ožje domovine, v jese-niški občini le še 37. To so možje, ki so se pred dobrimi 62 leti kot prostovoljci borili za kraje na severu komaj rojene svobodne domovine, pa tudi za narodnostni obstoj Slovencev onstran Karavank.

Eden teh prostovoljcev, od katerega smo se za vedno poslovila 28. aprila, je bil tudi Matevž Kisovec, rojen 20. avgusta 1896 na Javorniku, kjer je prebil do bršen del svojega življenja. Njegova življenjska pot potrjuje, da je hodil po poti proletarca. Rodil se je v veliki družini in se je zato še zelo mlad srečal z borbo za vsakdanji kruh.

Že v začetku prve svetovne vojne, to je leta 1914, je

bil poklican kot vojak v avstroogrsko vojsko in kar štiri leta je prebil v strel-skih jarkih na raznih fron-tah. Ob razpadu stare avstroogrške monarhije se je vrnil domov in se že no-vembra 1918 pridružil na-rodni straži na Jesenicah. Izčrpan in utrujen ni po-mišljal, da bi ne prispeval svojega deleža za obrambo komaj rojene svobodne do-movine. Kmalu nato ga sre-čamo med skupino prostovol-jcev, večinoma Jeseničanov, ki so odšli z major-jem Lavričem čez Ljubelj na Koroško, kjer so dan za tem že zavzeli Borovlje. Bojeval se je z nasprotni-kom v Rožu, pri Podroščici in drugje, vse do konca zadnje ofenzive v začetku junija 1919, ko so naše čete zasedle vse kraje na Ko-roškem, kjer biva naš slo-venski rod.

Tudi po končanih bojih za severno mejo je pokojni Matevž ostal zvest svojim idealom. Zato je tudi on v času druge svetovne vojne okusil zločine okupatorja, saj je bil z vso svojo družino izseljen. Ni obupal, vrnil se je in krepko prijel za delo pri obnovi in izgradnji porušene domovine.

Več let je bil aktiven član odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919 na Jesenicah in vedno je bil pripravljen pri-spevati svoj delež tej or-ganizaciji, ki mu je mnogo pomenila.

Kako je bil priljubljen med znanci in prijatelji, je pokazala velika udeležba na pogrebu, kjer so se od njega poslovili zastopniki zveze prostovoljcev borcev za severno mejo, krajev-nega odbora ZZB NOV Ja-vornik-Koroška Bela in od-bora pregnancev in iz-seljencev.

PLANINA POD GOLICO POTREBUJE TURISTIČNO DRUŠTVO

Narcise, to čudo narave, so, ko maja cvetijo na poljanah pod Golico, velika vaba za številne izletnike in goste iz raznih krajev Slovenije, Jugoslavije in zamejstva. Narcise ne cvetijo vsako leto ob istem času, ampak je to odvisno od vremena. Če je toplo, je na sončnih legah že vse belo za 1. maj, če je pomlad hladna, pa pobelijo travnike in pašnike v Plavškem rovtu, Planini pod Golico in v Javorniškem rovtu šele po 15. maju. Ravno zaradi narcis so imeli v Planini pod Golico precej časa zelo delavno turistično društvo, ki je več let pripravljalo v času cvetenja narcis vrsto prireditvev: prikaz domačih običajev, izlet na Golico, najbolj obiskana pa je bila turistično zabavna prireditev, na kateri so volili »lepotico narcise«. Če je bilo vreme lepo, je prišlo tudi do deset tisoč obiskovalcev od blizu in daleč.

O prireditvi so nekateri imeli sicer tudi tehtne pripombe, toda žal so vplivale tako destruktivno, da so sodelavci turističnega društva, ki je bilo prireditelj, izgubili veselje in s prireditvijo prenehali, s tem pa je prenehalo tudi delovanje turističnega društva. Na tej prireditvi so namreč od vstopnine dobivali toliko, da so s tem lahko krili celoletno uspešno delovanje društva.

Kraj je sedaj brez turističnega društva in v turističnem pogledu životari. Imajo dom v Planini pod Golico, za katerega še kar v redu skrbi HTP Gorenjka in smučišča ter

ZAKAJ NE PLAČAM STANARINE

V 11. številki Železarja, 19. marca, je bilo v sestavku Problem neplačanih stanarin v občini Jesenice, med neplačniki objavljeno tudi moje ime. Želel bi, da Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje, ki je objavil seznam neplačnikov, obja-vi in pojasni, zakaj ne plačujem stanarine ob dejstvu da komunalne in druge da-jatve plačujem redno me-sečno in kaj so oni v mojem najemnem stanovanju dolž-ni popraviti že dve leti (sta-narine pa ne plačujem pol leta).

Taib Jakupović

S bodne razvij v dru mogo družin

Za prispev pridob naša n prosto vso sl ravno ki je e ima d stopnj stavb šole že nu. K vzdrže slopje, pouk, bilo p vanje rasti p gradnj slopja je bilo delom V tu bo šte Zaradi cev bo dvoizn ra pov ustrez higien uka. Sku šolske prsto poprera na pa se Veli meri 1 1980/ balne letu 1 kv. n učilni okna, tako Enaki majhji opren Pro no n novih stoječ in sta je pr

P vanje unive katov gram repul skih

Tal petek Gozd dagoš sicer: 1. l in žel 2. l nja v v kra 3. turne 4. kultu 5. kultu 6. kultu 7. obmo Mr bila s viran kaj c cev j stopa darst zarne maj in de ženci udele pa tu dovo in sr turni ni pri nični Skra ukva ki je brazl ljube Kl narji Pred dobn kultu 24. V tudi mem ljanj narji

GRADNJA IN ADAPTACIJA OŠ KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB NA KOROŠKI BELI

Smoter socialističnega izobraževalnega sistema je vzgojiti svobodnega človeka, samostojnega in kritičnega duha, ki bo nenehno razvijal vse notranje potenciale svoje osebnosti, ne le v lastne, tudi v družbenem interesu. Te smotre pri vzgoji mladega rodu je mogoče doseči le s skupnim usklajevanjem dela in nazorov šole, družine in vseh družbenopolitičnih organizacij.

Za nami je prvi občinski samopriskup, s katerim smo na Plavžu pridobili lepo novo šolo. S tem pa naša naloga še ni opravljena. Šolski prostor v naši občini še vedno terja vso skrb. Največje probleme ima ravno osnovna šola na Koroški Beli, ki je edina osnovna šola v občini, ki ima dvoizmenski pouk na razredni stopnji. Prostor in opremljenost stavb matične šole in podružnične šole že dolgo ne ustrezajo več namenu. Kljub sprotnim vlaganjem in vzdrževanju se pozna, da je bilo poslopje, v katerem poteka razredni pouk, zgrajeno leta 1903. V njem je bilo prvotno pet učilnic in stanovanje hišnika in ravnatelja. Zaradi rasti populacije se je začela leta 1939 gradnja drugega dela šolskega poslopja in stanovanjskega trakta, ki je bilo zaključeno s prostovoljnim delom po osvoboditvi.

V tem srednjeročnem obdobju se bo število učencev močno povečalo. Zaradi naraščajočega števila učencev bo šola morala v celoti preiti v dvoizmenski pouk. Utesnjenost ovi-
ra pouk, prostori so neustrezni in ne ustrezajo niti funkcionalnim, niti higienskimi pogojem sodobnega pouka.

Skupno ima šola 16 učilnic. V šolskem letu 1980/81 zajema šolski prostor 2.261 kv. m, kar znaša povprečno 3,85 kv. m šolskega prostora na enega učenca, v letu 1986/87 pa se zmanjša na 2,95 kv. metra.

Velik problem je telovadnica, ki meri 174 kv. m, kar je v šolskem letu 1980/81 povprečno 0,30 kv. m gibalnega prostora na enega učenca, v letu 1986/87 pa se zmanjša na 0,23 kv. m. Šola nima specializiranih učilnic, niti kabinetov. Dotrajana so okna, električna napeljava, prav tako podi, stropniki so še leseni. Enakb velja za kuhinjo, ki je majhna in v kletnih prostorih, oprema pa je dotrajana.

Prostorske probleme šole je možno reševati samo z dograditvijo novih prostorov in adaptacijo obstoječe zgradbe. Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice je pripravil investicijski program.

Dela bi potekala v dveh fazah:

— V prvi fazi bi bilo potrebno rušenje obstoječe telovadnice in hišnikovega stanovanja. Na tem mestu naj bi zgradili garderobe (dvonamensko — zaklonišče), v pritličju pa jedilnico s kuhinjo in stranskimi prostori. Severozahodno od povezovalnega objekta je predvidena telovadnica s sanitarijami in garderobami ter povezovalnimi hodniki. V severozahodnem traktu pridobimo še osem učilnic in devet kabinetov z vsemi stranskimi prostori.

— Po tej fazi izgradnje bi pričeli z adaptacijo novejšega dela šole in stanovanjskega-upravnega trakta.

Tako bi v prvi fazi z novogradnjo in adaptacijo šole dobili 20 učilnic in kabinete, ustrezne garderobe, sanitarije, upravne prostore, telovadnico, kuhinjo, jedilnico, čitalnico s knjižnico...

V končni fazi gradnje je predvideno rušenje starejšega dela šole. Ta del bi lahko pustili za dolgoročno obdobje.

88 DREVES ZA TITA V ŠOLSKEM VRTU OŠ 16. DECEMBER V MOJSTRANI

Turistični podmladek v osnovni šoli 16. december Mojstrana je zaključil prvi del svoje pomladanske akcije. Učenci smo uredili in zasadili zahodni del šolskega vrta, akcijo pa smo nadaljevali še z ureditvijo Titovega drevoreda.

V sredo, 22. aprila, so nas sončni žarki kar sami vabili na delo. Fantje so bili v šoli že ob 6. uri in tudi ostali učenci smo prišli v šolo zgodaj in z velikim pričakovanjem. Vsak razred je imel natančno določene naloge; nekateri so urejali zelenico, dovajali prst in pleli sadike; močnejši fantje so s hišnikom šole odšli po drevesa.

Vsi smo težko pričakovali slavnostni trenutek, ko bomo začeli saditi drevesa. Ob 11. uri se je iz zvočnikov oglasila glasba in po kratkem programu, ki smo ga zaključili s skupaj zapeto pesmijo Jugoslavija, smo se lotili dela. Tudi najmlajši so

Predračunska vrednost novogradnje in adaptacije na Koroški Beli znaša 105.900,00 din. Pri tem je upoštevana novogradnja po 25.000 din za kv. m, adaptacija pa 10.000 din za kv. m.

Na seji občinske konference SZDL 13. aprila so sklenili predlagati delovnim ljudem in občanom Jesenic, da se uvede enotni samopriskup za izgradnjo osnovnošolskega prostora na območju občine Jesenice. Prispevek naj bi znašal 1,5 % od neto osebnih dohodkov in drugih prejemkov občanov.

Z 1,5 % samopriskupom bi zbrali 125.900.000 din, kar je edina možnost, da lahko izvedemo adaptacijo in novogradnjo osnovne šole na Koroški Beli ter dograditev prostorov osnovne šole v Mojstrani.

V teh dneh potekajo v jeseniški občini javne razprave o drugem občinskem samopriskupu. V osnovni šoli Karavanški kurirji NOB so pripravili akcijski program za javno razpravo o drugem samopriskupu in se aktivno vključili v razprave v naseljih KS Javornik-Koroška Bela.

Učenci in kolektiv osnovne šole Karavanški kurirji NOB delajo v izredno slabih pogojih, zato pričakujejo, da bodo javne razprave osvetlile sedanje razmere in podprle upravičeno zbiranje sredstev s samopriskupom. Le v izenačenih pogojih dela bodo mladi generaciji dane možnosti, da si pridobi kar največ vzgoje, znanja in usposobljenosti za nadaljnje vključevanje v usmerjeno izobraževanje in delo.

zasadili svoja drevesca. Varovanci vrta so s svojimi vzgojiteljicami ponosno posadili svoje breze, ki bodo rasle v spomin Titu. Učenci prvega in drugega razreda so navdušeno tekmovali z večjimi in niso hoteli zaostajati. Končno so bila vsa drevesca posajena. Navdušeno smo si ogledovali nasad, vetrce je pripogibal nežne liste mladih brez, ki so tiho šelestele. Vsaka breza je govorila o naši ljubezni do Tita, vsaka je pomenila leto njegovega življenja in ga opevala.

Srečni smo bili, da smo opravili to akcijo Titu v spomin. Sklenili smo, da se bomo takih akcij vedno udeleževali in dokazovali privrženost Titu in domovini. Čez mnogo let, ko se bodo breze že ponosno dvigale kvišku, bomo s ponosom lahko rekli, da smo ta drevesa posadili iz velike ljubezni do Tita, do naše domovine.

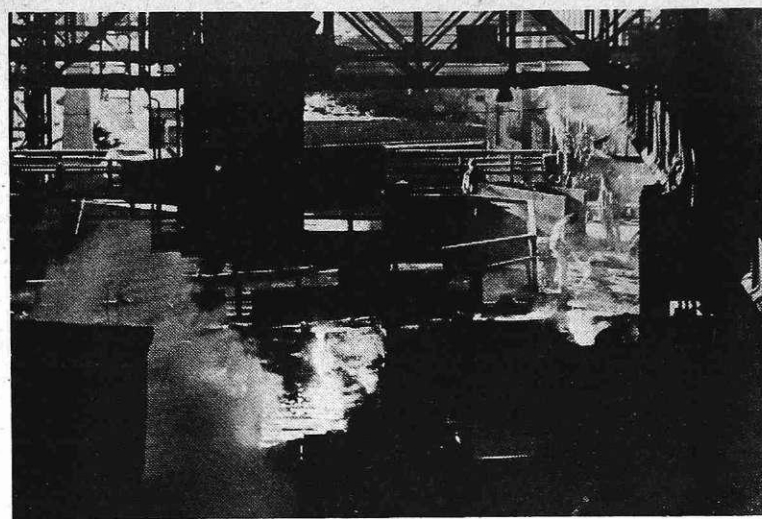
V četrtek smo svečano odprli nasad, povabili smo predstavnike delovnih organizacij v vasi in krajevne skupnosti ter Natašo Torkarjevo, ki je veliko pripomogla k uspešni izvedbi akcije. Predsednik sveta šole Marjan Knific pa je ob zaključku akcije posadil zadnje 88. drevo in nam zaželel še naprej uspešno delo.

Elī Šprager, 8. r. literarni krožek, OŠ 16. december Mojstrana

M.



Slovesno sajenje zadnjega drevesa v Mojstrani



Pri plavžih (Foto I. Kučina)

JESENIŠKI UPOKOJENCI SO PRAZNOVALI

Dolgi, toda ustvarjalni štiri-deset let je minilo od ustanovitve Osvobodilne fronte. Leta 1941 so se zavedni možje in žene odločili, da ne bodo klonili pod okupatorskim škornjem. Dvignili so se v boj, ki je terjal mnoge žrtve, veliko krvi je steklo po naši zemlji, a v ljudeh je živila vera, da vse to ni zaman. In njihovo zaupanje se je izpolnilo — po štirih letih trdih bojev je tudi našim narodom in narodnostim, teptanim in ponižanim že stoletja, zasijal nov dan. Tudi zanje je prišla pomlad, ki je to ime v resnici zaslužila. Tedaj pa se je začel nov boj — boj za obnovu in izgradnjo nove Jugoslavije. Zapeli so krampi, izmučene roke so z novo močjo poprijele za delo in vsak uspeh je dajal nov, še večji polet. In uspelo je — s ponosom se lahko ozremo na prehojeno pot izgradnje socialistične Jugoslavije.

Se vedno so živi tudi številni spomini na praznovanje 1. maja, praznika delavskega razreda. Velika je razlika med praznovanji pred štiri-desetimi in več leti in danes. Kljub preganjanju so zavedni v rdečimi nageljni in z zastavami v rokah korakali po ulicah in izražali mednarodno delavsko solidarnost in svoj odločen boj proti izkoriščanju in za boljše družbeno ureditev.

SPREJELI SMO KURIRČKOVO POŠTO

Letošnja kurirčkova pošta je obiskala Gorenjsko prav po prvomajskih praznikih. Učenci osnovne šole Karavanški kurirji s Koroške Bele smo jo v ponedeljek, 4. maja, sprejeli pri Milovanovičevem spomeniku v Završnici od žirovniških učencev. Varno smo je prinesli v šolo, kjer smo priredili miting s kulturnim programom. Nato smo jo še isti dan izročili vrstnikom — kurirjem v Kranjski gori.

Na dan, ko smo na šoli sprejeli kurirčkovo pošto, je minilo leto dni od smrti najplemenitejšega človeka, borca, revolucionarja, voditelja — našega Tita. Vsa Jugoslavija je v žalosti sklonila glavo in se poklonila njegovemu spomenu. Toda njegov odhod ni slovo, je le vstop v zgodovinsko delo.

Tako 40-letnico ustanovitve OF kot 1. maj — delavski praznik, so proslavili tudi jeseniški upokoјenci 25. aprila v svojem domu na Jesenicah. Pripravili so obsežen program. Moški pevski zbor društva pod vodstvom zborovodja Janeza Ponikvarja zbranim v domu zapel izbor borbenih, narodnih in ponaredelih pesmi. Z zanimanjem so prisotni prisluhnili kulturnemu programu in izvajalce nagradili z dolgimi aplavzom.

Obeh praznikih je v slavnostnem govoru spregovoril Franc Jelenc. Poudaril je tudi vlogo upokoјencev pri obnovi in izgradnji naše socialistične, samoupravne družbe, pa tudi danes, ko se še vedno aktivno vključujejo v politično in kulturno delovanje. Prispevek sedanjih upokoјencev je neprecenljiv, pa tudi danes s svojimi bogatimi izkušnjami mnogo pomagajo pri delu mlajšim, ki se šele vključujejo v razne dejavnosti.

Na koncu kulturnega programa se je vsem sodelujočim zahvalil predsednik društva Hanzi Verdnik in zaželel vsem veselo praznovanje in še veliko ustvarjalnega dela v naši — Titovi Jugoslaviji.

Breda Jelenc

vino. On živi v naših srcih. Mi smo in ostanemo Titovi Jugoslavlani, trdno odločeni stopati po njegovi poti in nadaljevati njegovo delo.

To smo povedali na spominski svečanosti ter spregovorili o življenju in delu tega velikega sina našega naroda.

O liku našega drugega Tita smo pisali tudi v posebni številki šolskega glasila Ježkov rod, ki smo ga izdali ob 40-letnici vstaje in 40-letnici ustanovitve OF. V glasilu so zbrana pričevanja naših borcev in karavanških kurirjev ter opisi dogodkov v našem kraju med NOB.

Irena Avenik, literarno-novinarski krožek OŠ Karavanški kurirji NOB Koroška Bela

USPEŠNA PAPIRNA AKCIJA V OSNOVNI ŠOLI P. VORANC

V jeseni, ko smo zaključili z akcijo zbiranja starega papirja, nismo prenehali z delom. Vse dolge zimske mesece smo mislili na to, da industriji primanjkuje surovin. Še vedno smo skrbno zbirali papir. Papirna akcija se je začela 13. aprila in je trajala do vključno 17. aprila. Vreme nam je bilo tokrat naklonjeno. Na sestanku smo sklenili, da bo vsak razred zbral tono papirja. Prvi dan so obljubo izpolnili učenci 4. a razreda, nato pa še 18 razrednih skupnosti od 24. Najboljši so bili: 3. c

razred 3.509 kg, 5. b razred 3061 kg in 4. a razred 2812 kg.

Največ papirja je pripeljala učenka 4. c razreda Sabina Berke. V izredno pomoč pri dežurstvu so bili sošolci iz 8. razredov.

To je bila ena izmed najuspešnejših akcij, saj smo zbrali 38.590 kg starega papirja.

Učenci novinarskega krožka 3. in 4. razredov COS Prežihov Voranc

TEKMOVANJE ZA BRALNO ZNAČKO NA CSŠ

Tudi v letošnjem šolskem letu 1980/81 so dijaki na centru srednjih šol tekmovali za Cankarjevo bralno značko (že šesto leto po vrsti). Tekmovanje je potekalo v dveh stopnjah.

Učenci prvih in drugih letnikov, ki tekmujejo za bronasto in srebrno značko, so imeli nekoliko lažje gradivo, usklajeno z njihovim učnim programom. Predelati so morali naslednja dela: socialno liriko Kri v plamenih (Župančič, Seliškar, Klopčič idr.); dva pripovedna teksta: Bevk — Kaplan M. Cedermač in Beno Župančič — Sedmina, in dve drami: B. Kreft — Velika puntarija in I. Cankar — Za narodov blagor.

Dijaki tretjih in četrtih letnikov pa so za bralno značko morali prebrati izbor Minattijevih, Menartovih in Župančičevih pesmi, dve drami, in sicer Alojza Kraigherja Školjka in Slavka Gruma Dogodek v mestu Gogi; roman Bena Župančiča

Sedmina in Adamičeve novele Orel in korenine. L. Adamiča smo vključili v program zato, ker je letos 30-letnica njegove smrti.

Na nižji stopnji se je tekmovalja udeležilo 119 dijakov, na višji 88, skupaj torej 207 dijakov.

Profesorice slovenskega jezika so pripravile test z vprašanji iz naštetih del in vsak dijak, ki je ta dela prebral, je znal nanje odgovoriti. Tako veliko število sodelujočih izpričuje, da se dijaki zanimajo za književnost. Večina učencev se ne zadovolji samo z znanjem, ki ga lahko dobijo pri pouku slovenskega jezika. Del svojega prostega časa posvetijo dobri knjigi in s tem spoznavajo našo in tujo književnost in se tako dodatno izobražujejo.

Jasmina Smole, 2. d

NAJBOLJŠE NALOGE S TEKMOVANJA ZA CANKARJEVO NAGRADO

ČAS JE DOLG IN SIV, SAMO TRENUTKI SO ZLATI (CIRIL KOSMAČ)

(RAZMIŠLJANJE O PESIMISTIČNO-OPTIMISTIČNEM ŽIVLJENJSKEM POGLEDU V KOSMAČEVEM DELU)

«... samo trenutki so zlati.» Trenutki česa so to? Trenutki v življenju človeka? Trenutki, v katerih najde človek resnico o samemu sebi? Trenutki... bridki, veseli, zmagovalni... Trenutki, ko je človek poln ustvarjalne moči... trenutki pred notranjim propadom? Trenutki, ko bridko doni trobenta, trenutki, ko po nebu plava bel oblak?

So to samo bežni trenutki, s katerimi se srečuje človek? Bežni trenutki, ki pa pomenijo trenutek večnosti v kratkem trenutku človeškega življenja.

Ko je Ciril Kosmač napisal te besede, je bil to tudi samo trenutek. A ta trenutek je nosil misel, ki ni samo trenutna.

Trenutki izoblikujejo človeka. Je res taka moč v teh bežnih trenutkih življenja?

Nenadoma je pred menoj zapor. Rešetke prekrivajo majhno odprtino. Na tleh stoji dvajsetletni Kosmač. Gleda proti drevesnemu listu, ki ga izpodjeda gosenica. Ustnice mirujejo, vendar se sliši glas njegovih misli: življenje je neresljiv voz in živeti se pravi živeti v tem vozlu.

Slika izgine, a tu je že nov prizor. Pred menoj stoji sedem let starejši Kosmač. Počasi premakne ustnice in reče: ali se mar v življenju ne srečamo s tisoč bridkostmi, ki so tako bridke, da kažemo svetu samo smeh in skrivamo solze, ki nam vro iz oči.

Ne slišim več besed, oddaljujejo se z neznansko naglico. Trenutek Kosmačevega življenja izgine.

Koliko je bilo takih trenutkov v njegovem življenju? Veliko. In iz vsakega je izšel bogatejši, močnejši. Niso bili vsi trenutki le zmagovalni, bili so tudi porazi. Toda s temi porazi ni izgubljal vere v ljudi. Ta večno optimistična vera v človeka ga je naredila za velikega človeka.

Vsak človek doživlja trenutke, ki so izpit njegove osebnosti. Usoda je sama po sebi slepa, a človek ji lahko s svojimi dejanji da smisel.

In naenkrat zagledam na prvi pogled neznanega človeka. Poteze se počasi jasno in že je tu izoblikovan Temnikarjev obraz. Skrit za skalo pričakuje belogardiste. Prihajajo... pade prvi, drugi, tretji, četrti... s petim Temnikarjem omahne v prepadi. In daleč spodaj v prepadu leži njegovo zlomljeno telo. A v njegovih sivih ugaslih očeh ni življenje več neresljiv voz. S svojim poslednjim dejanjem je presek voz svoje usode, ko jo je osmislil.

In tu je obešeni Črnlogar, viseč na hrastovi veji. In tu je tudi Temnikarica, v trenutku, ko ji domači izdajalec odseka glavo. In tu je Zmaga, v trenutku, ko ji belogardisti odrežejo jezik in na prsi vžeje petrokroko zvezdo.

In tu so vsi ljudje, v odločilnih trenutkih svoje usode.

In tu je tudi Kosmač s svojimi junaki in svojimi mislimi.

«Čas je dolg in siv, samo trenutki so zlati.»

T. Krevsel

ODLOMKI IZ NALOG

Neustavljivi je človek na lovu za srečo. Za njo stopa po hrupnih avenijah, vlemest; za njo stika po umazanih ulicah in zadimljenih pivnicah predmestij. Išče jo na stazah, kraj katerih v nenehni samoti cveto najlepše rože, na stazah, ki jih ne seka noben potok in neizbežno vodijo v življenje, v smrt.

Tisočletja že teka za zlatimi trenutki. Tisočletja sprejema poraze in zmaguje v najtežjih bitkah. Tisočletja ostaja človek v svoji globini nespremenjen — hoče biti Temnikar pa je le prestrašen Črnlogar.

Najčudovitejša pa je človekovo upanje. «Ja, pomladi bo prišla po Srečo,» je vsakemu odgovarjal starac v Kosmačevi noveli. In prišla je Tina po svojo Srečo (srečo), že davno izgubljeno srečo, jo stisnila na prsi in umrla z njo v naročju.

Zajemimo torej vetra v jadra za nov dan, za novo plovbo preko oceanov življenja. Nastavimo vetru obraz, da nas izklesje v sanje naših očetov, naše zemlje, našega Sonca, da bomo nekoč kot Temnikar mirno legli pod skale v Robeh.

Marija Markeš

V filozofiji se je nekoč pojavila misel, da živi človek samo za trenutek. Na videz je ta misel zelo absurdna, a če se pogledamo v njeno bistvo, spoznamo, da je to pravzaprav res. Spomine, ki nam toliko pomenijo, tvorijo le trenutki, bodisi prijetni ali pa tudi trpki, ki so v nas pustile svojo sled. In ko se znajdemo v težavah, nam pomenijo svetlo točko prav spomini, lepi trenutki naše preteklosti. Prav spomini nam vzbudijo občudovanje ali pa nam nudijo zadoščenje, da smo ravnali pravilno.

Tudi Kosmač se je tega zavedal. V vseh njegovih delih igra trenutek pravzaprav glavno vlogo. Trenutek, v katerem se je spomnil materine zgodbe o Tantarju, zgodbe, ki mu je prinesla dalen odmev otroštva. Spomin, ki v človeku prebudi otožnost, spomin na čas brez skrbi, čas

iger, radosti in smeja. Ta spomin razbije enoličnost duha, da čutimo, da smo nekaj že doživeli.

Tako lahko ugotovimo, da so Kosmačeve besede zelo resnične. Iz lastnih izkušenj vemo, da se človek dolgo časa peha za določen cilj, a v trenutku doseže njegovo izpolnitev ali pa v trenutku spozna, da je v svojem naporu propadel. Kosmač pojmuje kot zlate trenutke tako dobre kot slabe, čeprav bi morda menili, da so zlati trenutki samo trenutki sreče, veselja, zadovoljstva. Vendar menim, da je hotel Kosmač povedati nekaj drugega. «Zlati trenutki» razbijajo monotonijo vsakdana. Naj so dobri ali slabi, vseeno nam dajo občutek, da živimo, da se nekaj z nami dogaja, da nekaj delamo, da smo tudi že nekaj naredili. Zato menim, da živi človek dejansko le za trenutek, za tisti trenutek, ki mu pove, da je nekaj že dosegel, da je v nečem uspel, ali pa za trenutek, v katerem spozna, da je nekje naredil napako. In na napakah se učimo. Vsota trenutkov, v katerih smo nekaj dosegli, nam pove, koliko lahko pravzaprav naredimo, kakšne so naše sposobnosti, česa smo zmogni. Trenutki oblikujejo našo osebnost, krojijo naš pogled na svet. Prav ti trenutki so oblikovali tudi Kosmača in njihov odraz se kaže v njegovih delih.

Res, trenutki so zlati.

Snežana Kurilič



Dom učencev železarskega izobraževalnega centra (Foto I. Kučina)

TEKMOVANJE V ZNANJU MATERINŠČINE ZA CANKARJEVO NAGRADO

Jeseni je Slavistično društvo Slovenije poslalo na Center srednjih šol Jesenice razpis republiškega tekmovanja v znanju materinščine za Cankarjevo nagrado. Letošnje tekmovanje je vsebinsko povezano s Cirilom Kosmačem, ki je umrl lansko leto in z njegovim umetniškim in družbenim izročilom.

Dijaki, ki so se odločili, da bodo tekmovali, so morali predelati naslednje gradivo: Jože Toporišč SKJ 2.3.4 (poglavje o stilistiki in umetniškem jeziku); Jože Toporišč: Sl. slovnica 1976; C. Kosmač: Balada o trobenti in oblaku, Tantarj, Očka Orel, Iz moje doline, Pomladni dan in razprava Bojana Štiha in Helge Glušičeve o Kosmačevem delu.

Letos tekmovanje poteka na enotni stopnji za vse razrede srednje šole. Prejšnja leta so dijaki tekmovali v dveh stopnjah — v I. stopnjo sta spadala 1. in 2. letnik, v II. pa 3. in 4. letnik. Letošnji način tekmovanja je torej zahtevnejši za dijake 1. in 2. letnikov. Na CSS smo izvedli 26. marca interno šolsko tekmovanje. Trije najboljši so se 11. aprila udeležili področnega tekmovanja, ki je bilo v OŠ Tone Čufar na Jesenicah. Republiško tekmovanje pa bo 30. maja 1981 v Piranu.

Dijaki CSS se letos že petič udeležujejo tega tekmovanja. Dosegli so lepe uspehe, med drugim tudi eno prvo mesto na republiškem tekmovanju. Morda se bo kdo vprašal, v čem je smisel tega tekmovanja. Smisel je v tem, da se čimveč mladih seznanijo z lepoto slovenske besede, s kultiviranim umetniškim izrazom, naučijo se poglabljati v pisateljev umetniški svet. Ob tem pa spoznavajo tudi dogajanje v določenem obdobju naše zgodovine in se jih učijo vrednotiti.

Dijaki s tem tekmovanjem veliko pridobijo. Razširjajo si obzorja, da lahko z drugačnimi očmi zrejo na svet.

PODROČNO TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO NAGRADO

V soboto, 11. aprila, je bilo področno tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo nagrado. Tekmovanja smo se udeležili dijaki Ekonomske srednje šole Radovljica, Železarskega izobraževalnega centra Jesenice in dijaki Centra srednjih šol Jesenice.

Razporejen je bil prijetno, saj smo se večinoma poznali med seboj. Tako se je zopet potrdilo že nešteto dokazano dejstvo, da so po-

vsod aktivni večinoma le eni in isti dijaki. Kakega napetega tekmovalnega vzdušja torej ni bilo, saj ni nihče skušal dokazati, da je nekaj več od ostalih. Bili smo le prijatelji, ki smo se zbrali, da bi ugotovili, kdo je boljše spoznal Kosmača in dojel bistvo njegovega mišljenja in dela.

Najprej smo pisali test. Ta je bil enoten za vse tekmovalce v Sloveniji. Vprašanja niso bila vezana toliko na vsebino samo kot na idejno ozadje Kosmačevih del. Torej tekmovalci nismo bili postavljeni pred lahko nalogo. V testu je bilo tudi več stilističnih in slovničnih vprašanj.

Ko smo končali s testom, so nam dali nekaj minut odmora, da smo se pogovorili med sabo. Slišati je bilo sicer dosti smeja, a v tem smehu se je skrivalo tudi zatajevano samozatočanje. Marsikoga je grizla vest, ker ni vsega dovolj natančno preštudiral, saj je ob testu odkril luknje v svojem znanju. Vsak zase je sklenil, da mora dati v spisu vse od sebe.

Ko je tovarišica napisala naslov na tablo, smo se resno spogledali. Naslov se je glasil takole: Čas je dolg in siv, samo trenutki so zlati (C. Kosmač) s podnaslovom: Razmišljanje o pesimistično-optimističnem pogledu na svet v Kosmačevih delih.

Treba se je bilo zbrati in začeti pisati. Obrazi so se zresnili, pisala so zaškrebljala po papirju. Včasih si začutil na sebi kak pogled, kot da išče pomoči. Obraz je nemočno strmel v prazno. Nenadoma pa se je na licu pokazal nasmešek, glava se je sklonila in roka je zopet začela pisati.

Ko je bilo vsega konec, je bilo treba počakati na rezultate. Ugibali smo, kdo se bo 30. maja kopal v Piranu (tam je republiško tekmovanje). Končno so nam povedali, da so naloge popravljene in testi pregledani. Vsi udeleženci našega centra smo se odrezali zelo dobro in zato dobili priznanja.

Na najboljšem mestu pa se je uvrstil naš dijak Tomaž Krevsel. Želimo mu uspeha!

Snežana Kurilič, 4. A. CSS Jesenice

»LJUDSKA KNJIGA« ZBIRKA ROMANOV IZ SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI

Tudi v letu 1981 bodo naročniki Prešernove družbe v zbirki Ljudska knjiga prejeli šest mojstrsko napisanih, zanimivih, presrečnih, zabavnih in napetih romanov iz svetovne književnosti. Janosch: **HOLONEK ALI DOBRI BOG IZ GLINE**. Pripoved, polna zabavnih dogodivščin, ki se odigravajo v ozadju »velike nemške zgodovine.«

Philip Roth: **ZBOGOM COLUMBUS**. Prikupna ljubezenska zgodba o študentu Neilu in najstniški razvajenki iz bogate družine. Adil Jakubov: **ULUGBEGOVI ZAKLADI**. Zgodovinski roman iz časov, ko so v deželah okrog pravljice Samarkanda divjali hudi boji med potomci slovitega Timurlenka.

Kobo Abe: **ŽENSKA S PEŠČIN**. Zbiralec žuželk Džumpel Niki izgine in oblasti ga proglasijo za mrtvega. V resnici pa mož živi v majhnih obmorski vasi, ki jo nenehno ogroža povsod prodirajoči pesek. — Ta japonski roman je bil preveden v vse svetovne jezike: film, ki je bil posnet po njem, pa je prejel posebno priznanje na festivalu v Caunesu.

Leonard Kibera: **GLASOVI V TEMI**. Delo kenijskega avtorja sodi med najboljše stvaritve sodobne afriške literature. — Podobne bogatašev in revežev, črncev in belcev; v novi družbi ljudje ne tkejo več prijateljskih vezi kot v nekdanji vaški skupnosti.

Siegfried Lenz: **VZOR**. Zberejo se trije pedagogi, ki naj bi sestavili nekakšno čitanko in z njo pokazali mladini naše dobe vzor, po katerem bi se lahko zgledovala. Tedaj izvedo za mlado biologinjo, ki je odšla v Grčijo in se pridružila odporu zoper polkovniški režim...

Preko 1500 strani zanimivega branja. Najcenejša tovrstna zbirka na Slovenskem. Format 17 x 11,5 cm, tiskana na brezlesnem papirju, vezana v platno in opremljena z večbarvnim ščitnim ovitkom. Dve knjigi sta izšli aprila, dve izdeta junija in dve septembra. Vseh šest knjig dobite za 800,00 din. Odrežite spodnjo naročilnico in jo pošljite na naslov: **Prešernova družba, Borsetova 27, 61000 Ljubljana.**

NAROČILNICA

Naročam zbirko »Ljudska knjiga« 1981 (6 knjig). Naročnino 800 din bom poravnal:

- a) v celoti, takoj po prejemu prvih knjig
- b) v največ 4 zaporednih mesečnih obrokih

Ime in priimek:

Ulica in hišna številka:

Pošta in poštna številka:

Datum:

Podpis:



Letošnja prvomajska budnica (Foto I. Kokalj)

TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV TUDI NA JESENICAH

Zveza pihalnih orkestrov Slovenije in Zveza kulturnih organizacij občine Jesenice vabita vse ljubitelje glasbe na **ŠESTO TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENIJE — IZBIRNO TEKMOVANJE ZA GORENJSKO**, ki bo pod pokroviteljstvom sindikata Železarne v soboto, 9. maja, ob 16. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah z naslednjim programom:

TRETJA TEŽAVNOSTNA STOPNJA:

Pihalni orkester Gorje pri Bledu — Dirigent Lojze Velkavrh:
Drago Lorbek: Veseljaki — koračnica
Guido Učakar: Partizanka — uvertura
Hans Kolditz: Tam kjer teče Volga — splet ruskih pesmi
Pihalni orkester Vrhnika — dirigent Viktor Zadnik:
Vinko Štručl: Nauportus — koračnica
Drago Lorbek: Ples v ritmu mazurke
J. Panspirtel: Hella — uvertura

DRUGA TEŽAVNOSTNA STOPNJA:

Pihalni orkester Pošta Ljubljana — dirigent Viktor Kavalič:
Viktor Kavalič: Nanos — koračnica
Mirk-Dlesk: Vidojka — uvertura
Viktor Parma: Pozdrav z Gorenjske — venček slov. narodnih
Pihalni orkester Tržič — dirigent Andrej Puhar:
Jan Fučik: Florentinska koračnica
Simoniti-Herman: Potrkan ples
Gotovac-Herman: Ero z onega sveta — kolo

Godba na pihala DPD Svoboda Lesce — dirigent Branko Lacko:
Guido Učakar: Pozdrav iz Lesc — koračnica
Mirk-Dlesk: Vidojka
F. J. Gossec: Simfonija in e

PRVA TEŽAVNOSTNA STOPNJA:

Pihalni orkester Kranj — dirigent Branko Markič:
Antonin Dvorak: Slovanski ples št. 1
Kozina-Marković: Bela krajina
P. I. Čajkovski: Slovanska koračnica op. 31

Pihalni orkester Jeseniških železarjev — dirigent Ivan Knific:
Johann Krieger: Suita I. in V. stavek
Kozina-Marković: Bela krajina
Filip Bernard: Bilečanka

ŠESTO TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENIJE

Letošnje šesto tekmovanje pihalnih orkestrrov Slovenije v koncertnem programu je obsežno kot še nobeno doslej. Izmed 110 pihalnih orkestrrov v naši republiki se je nanj prijavilo 59. Od tega 16 v prvo težavnostno stopnjo, 26 v drugo in 17 v tretjo težavnostno stopnjo.

Zaradi resnično velikega števila prijavljenih orkestrrov je tekmovanje razdeljeno v dva dela: v področna tekmovanja, kjer si bodo najboljši orkestri priigrali pravico do tekmovanja v finalnem delu. Finale bo na Bledu 6. in 7. junija. Ker je finale v naši neposredni bližini, razen tega bo področno tekmovanje za Gorenjsko prvič na Jesenicah, in sicer v soboto, 9. maja, je prav, da obliko tekmovanja poglobimo predstavimo.

Področna tekmovanja potekajo v aprilu in maju širom Slovenije. Tako bodo vsako soboto in nedeljo tekmovanja v Preboldu, Lendavi, na Jesenicah, v Kočevju, v Radljah ob Dravi, v Novi Gorici, v Krškem in v Slovenskih Konjicah. 16 najboljših orkestrrov se bo med seboj pomerilo še v finalnem tekmovanju na Bledu.

Pihalni orkestri so na tekmovanju razvrščeni v tri težavnostne kategorije. Uvrstitev v posamezno kategorijo predlaga orkester v prijavi in to z izbiro ene od treh obveznih skladb:

za prvo kategorijo:

Marjan Kozina — Vilim Marković: Bela krajina — simfonični scherzo,

Stanislav Binički — Stjepan Dlesk: Iz moje domovine — uvertura,

Natko Devčić — Vilim Marković: Istrska suita — finale,

za drugo kategorijo:

Vasilij Mirk — Stjepan Dlesk: Vidojka — uvertura,

Stevan Hristić — Stjepan Dlesk: Grica — predigra iz baleta Ohridska legenda,

Rado Simoniti — Jožko Herman: Potkan ples,

za tretjo kategorijo:

Gvido Učakar: Partizanska — uvertura,

Janko Gregorc: Vaška suita — 1.

6. in 7. stavek,

Drago Lorbek: Ples v ritmu marzurke.

V tekmovalnem programu izvede vsak orkester po tri skladbe v predpisanim zaporedju, in sicer: skladbo za uigravanje, ki se ne ocenjuje, nato obvezno skladbo in skladbo po lastni izbiri.

Skladbe ocenjuje posebna žirija, ki jo določijo strokovni odbor. Za področna tekmovanja žirijo sestavljajo trije člani, na finalnem tekmovanju pa pet članov. Žirija ocenjuje sledeče elemente: intonacijo, kvaliteto zvoka, tehniko igre, tonsko artikulacijo, ritem, doslednost v tempu, dinamiko, fraziranje in splošno umetniški vtis.

Orkestri bodo na izbranih tekmovanjih lahko dosegli v vsaki kategoriji naslednja mesta:

— orkester, ki prejme več kot

90 % možnih točk, doseže I. mesto,

— orkester, ki prejme več kot

80 % možnih točk, doseže II. mesto,

— orkester, ki prejme več kot

70 % možnih točk doseže III. mesto.

V sklepih del tekmovanja bo uvrščenih 16 orkestrrov, ki bodo na izbranih tekmovanjih prejeli najvišje ocene. V vsakem primeru bosta v finalni del tekmovanja uvrščena po dva najboljše ocenjena orkestra iz posamezne kategorije. Na finalnem tekmovanju bodo orkestri ocenjevani po enakem kriteriju kot na področnem tekmovanju, le da bodo najboljši prejeli še zlato, srebrno in bronasto plaketo.

Iz tega je razvidno, da je tekmovanje izredno zahtevno, pogoj strog, tako da bo moral vsak orkester za dober rezultat pokazati veliko znanja, predvsem pa volje in zbranosti. Ta tekmovanja so organizirana po enakih kriterijih, kot so svetovna tekmovanja pihalnih orkestrrov v Holandiji.

Vsi orkestri širom Slovenije so se na te tekmovanje zelo vestno pripravljali. Blizu 3000 godbenikov iz naše domovine je žrtvovalo mnogo prostega časa za priprave. Koliko ur, koliko samoodpovedovanja? Kdo bi

to preštel. Vendar ne igrajo zato, da bi preštevali, igrajo zato, ker ljubijo glasbo, ker so se njej zapisali.

Tekmovanje je tekmovanje in posledica je vrstni red. Nekdo je prvi, nekdo v sredini, nekdo mora biti zadnji. Vendar cilj ni vrstni red, saj bi tudi brez njega dobro shajali, morda še bolje kot z njim. Namen je splošni dvig kvalitete naših orkestrrov, spoznanje nove literature in izmenjava izkušenj.

Nekateri trdijo, da so taka tekmovanja preživeta in da je vsaka revija že tekmovanje. To je sicer res, res pa

je tudi, da se prav ti »nekateri« za tekmovanje dosti temeljiteje pripravljajo kot za revijo.

V soboto bo na Jesenicah eno takih področnih tekmovanj in to prvič. Tako bodo imeli ljubitelji te zvrsti glasbe možnost sami oceniti vrednost posameznih orkestrrov z Gorenjske, najvnetejši pa si bodo ogledali tudi finale na Bledu, kjer bodo lahko primerjali najboljše orkestre Slovenije.

Povsem razumljivo je, da bo v soboto tekmoval tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev. Godbeniki so se zelo intenzivno pripravljali na tekmovanje. Delali so ure in ure, iz dneva v dan. Kakšen bo rezultat? To bo pokazala sobota. Vsekakor orkestru želimo uspeha, vendar tekmuje 59 orkestrrov in vsi si prav tako želijo uspeha. Vsaka napaka bo lahko usodna. Tako je pač tekmovanje.

M.S.

VOLILNO — PROGRAMSKA KONFERENCA DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN BREZNICA — ŽIROVNICA

V petek, 24. aprila, je bila v dvorani DPD Svoboda France Prešeren na Breznici volilno-programska konferenca društva. Dejstvo, da je od zadnjega podobnega zbora članov minilo kar pet let, je verjetno v precejšnji meri vzrok za pičlo udeležbo. Kljub temu pa znajo pomeniti poročila o delu, razprave nanje in programski sklepi za naprej neke vrste preokretnico v organizacijskem, programskem in kadrovskem razvoju društva.

Sedmega aprila letos je minilo 25 let, odkar se je kulturno društvo na Breznici preimenovalo v današnje delavsko prosvetno društvo Svoboda. Kronika teh let je bogata, pestra. Tako je v okviru Svobode dolga leta delovala pihalna godba — danes so njeni godbeniki aktivni v leski in jeseniški godbi, usoda vseh glasbil pa ni povsem znana. Pod okrilje društva je dolgo sodila ljudska knjižnica — danes dela v okviru občinske knjižnice, pred leti pa si je nadela ime po Matiji Čopu. Filmske sekcije se spominjajo le še redki, čeprav bi bila tudi danes nadvse potrebna in ob mnogih, ki jih foto-kinno dejavnost zanima ali jim je vedno resnejši hobi, tudi uspešna. Dejavnost nekdanje izobraževalne sekcije poteka sedaj v delavski univerzi na Jesenicah. Pevska sekcija je svojčas vključevala mešani, ženski in deklški zbor — od vseh že skoraj 20 let stalno poje le moški oktet. Dramska sekcija, ki jo vsa leta vodi Julka Dolžan, dela neprekinjeno vse od začetka.

Poročila so razkrila vrsto problemov, s katerimi se srečuje sedanje kulturno društvo v krajevni skupnosti Žirovnica. Pereč je predvsem kadrovski: prtok mladih članov je sorazmerno majhen, pesti pa jih tudi pomanjkanje strokovnih kadrov. Samokritično so ocenili način dela in občasno neresnost, ki se pojavlja v obeh dramskih skupinah. Ocenili so, da se že nekaj let ubadajo tudi z vprašanjem ustreznega repertoarja, kar se kaže tako v nezainteresiranosti igralcev kot tudi kvalitetni ravni, ki jo dosega v primerjavi z drugimi amaterskimi skupinami v regiji. Razpravljalci so ustvarjalno slikali vzroke za tako stanje, predlagali pa so tudi nove načine dela, ki se bodo morda kmalu obrestovali.

Edino rešitev vidijo v načrtovanem, poglobljenem delu z mladino. Zato bo potrebno razširiti stike s šolskim kulturnim društvom, ki že nekaj let uspešno dela na osnovni šoli Gorenjski odred. Ničve ni mogel obiti ugotovitve, da se v kulturnih dejavnostih na šoli oblikujejo mnogi pevci, likovniki, recitatorji, igralci, mladi literati, fotoamaterji in drugi, ki se po končani osemletki srečajo z obupno praznino na večini srednjih šol, žal pa tudi v krajevni skupnosti. Organiziranih prizadevanj za ustrežnejše preživljanje prostega časa mladih skorajda ni, zato ni čudno, da z njimi lahko marsikdo družbeno nezaželeno manipulira, oziroma da so vrste tako imenovane aktivne mladine vse redkejšje. Ob nekajletni uspešni dejavnosti mladinske orga-

nizacije v KS bo moč ta problem ustrezneje reševati, seveda ob večjem angažiranju vseh družbenopolitičnih organizacij. To velja za vse oblike interesnega združevanja mladih.

Veliko naporov bo treba vložiti v usposabljanje novih strokovnih moči. Društvo bo ponovno treba približati prebivalcem, ki zadnje čase skorajda ne obiskujejo predstav in drugih prireditve. Prisotni so vzroke videli tudi v neustreznih abonmajski oz. prireditveni politiki v jeseniški občini nasploh, saj so kvalitetne prireditve vezane običajno na dvorano gledališča Tone Čufar na Jesenicah, v druga kulturna središča v občini pa le poredko zaidejo. Zato predlagajo, da v občini čimprej oblikujemo abonma gledaliških in glasbenih prireditev, ki bo obogatil kulturno življenje posameznih krajev in okrepil zanimanje publike tudi za delo in življenje amaterskih skupin na njihovem področju. Uspešnih, potrebnih vzorov za to je po Sloveniji vedno več, verjetno pa bomo na ta način tudi ustrezneje obračali kulturni dinar, ki ga prispevamo vsi občani in bi torej vsi tudi smeli pričakovati nekoliko več od njega.

Ob tem so opozorili na nujnost vsebinske krepitve Poti kulturne dediščine; ta mora postati neke vrste kulturna institucija v krajevni skupnosti, saj le postavljeni smerniki in edinstvena aleja slavnih rojakov pred šolo ne bodo zagotavljali ustreznega kulturnega in turističnega razvoja vasi pod Stolom, še manj pa bodo upravičevali doslej vložene napore redkih entuziastov in šolske mladine, ki so prvo fazo Poti kulturne dediščine, to je njeno ureditev, uspešno privedli h koncu.

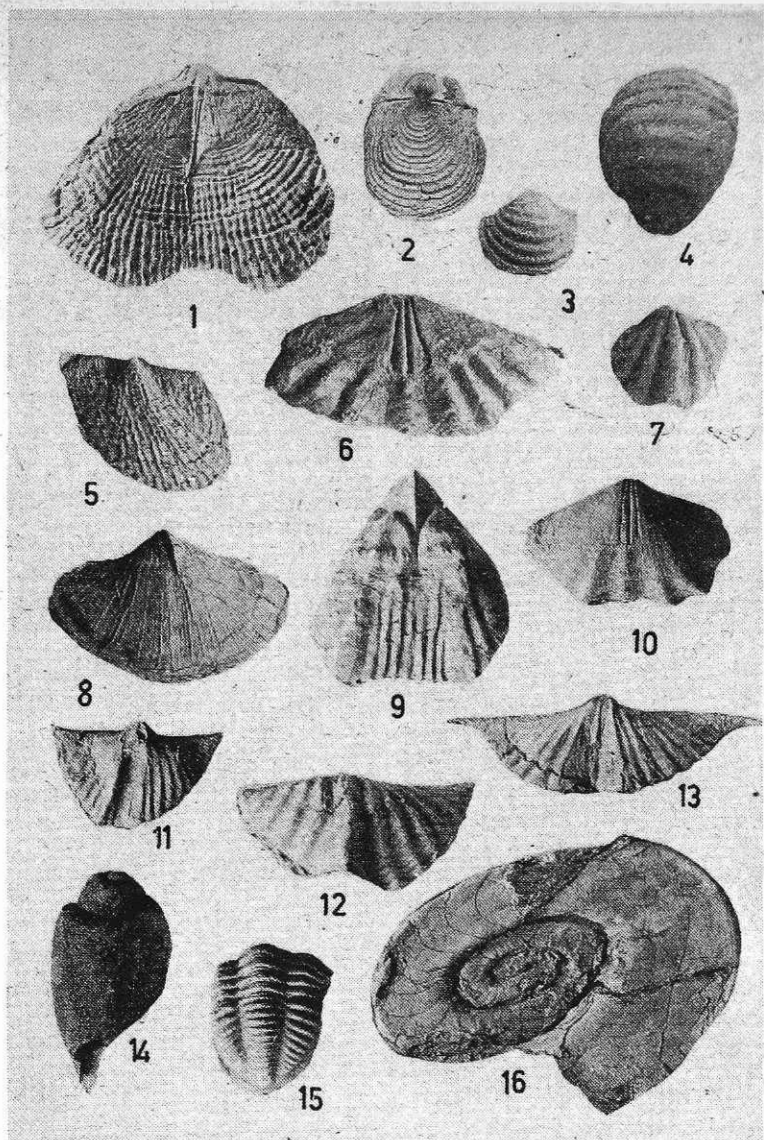
Poročila posameznih skupin so pokazala, da je društvo kljub navedenim težavam živelo. Clanska dramska skupina je vsako leto pripravila eno do dve premieri, prav tako tudi mladinska. Na brezniskem odru smo videli Domna, Razvalino življenja, Jaro meščanko, Zmešnjave in še vrsto drugih iger. Igralci so jih predstavili tudi gledalcem v raznih krajih jeseniške in radovljiške občine. Društvo pripravi programe za vrsto krajevnih proslav, na svojem odru pa občasno gosti tudi amaterske skupine iz drugih krajev. Pevski oktet, ki je pred štirimi leti prejel Čufarjevo plaketo, nastopa pravzaprav non-stop, saj beleži v lanskii kroniki čez 40 nastopov, med njimi tudi tri samostojne celovečerne koncerte. Poznajto ga tako v naši občini kot drugje, saj vsako leto nastopi na srečanju oktetov v Šentjerneju, gostoval je v Trbovljah, pa v Ukvah v Kanalski dolini ter na Obirskem.

Društvo je uspešno obnavljalo za starelo dvorano, kar omogoča drugačno, boljše delo.

Po volitvah novega izvršnega odbora, ki ga bo ponovno vodil prizadevni Peter Sitar, so sprejeli program društva za letošnje leto in srednjeročni program. Kaj je v teh programih? Prizadevanja za odpravljanje naštetih težav na prvem mestu, želje za dokončno ureditev dvorane na drugem, seveda pa ne moremo mimo programskih usmeritev posameznih skupin, ki obetajo nove, kvalitetnejše dosežke, pa tudi pestrejšo dejavnost.

Skratka dovolj, da smemo pričakovati v krajevni skupnosti Žirovnica zanimivejše, bogatejše kulturno življenje!

MS



Na sliki: 1—13 — zgornjekarbonski ramenonožci (2—4 nove oblike ramenonožca iz rodu Karavankina, 6 in 10 ramenonožca iz redkega rodu Meekelaj); 14 — zgornjekarbonski polž; 15 — zadek z oprsem trikrparja iz rodu Paladin (kaskia); 16 — glavonožec iz rodu Domatoceras; vse iz novoodkritega zgornjekarbonskega najdišča Hrušica — Na Visokih (Foto Jože Bedić)

9. MEDNARODNA RAZSTAVA MINERALOV IN FOSILOV V TRŽIČU

Spet prihajata dneva v začetku maja, ki vsako leto privabljata v šolo heroja Bračiča v Trziču prav neverjetno množico ljubiteljev mineralov in okamnini. Spet bomo tam lahko srečevali vso možno lestvico obiskovalcev: od vrhunskih strokovnjakov preko poznavalcev — ljubiteljev, pa vse do ljudi, ki jih osrečuje jeta že sama nenavadna lepota ter izjemnost razstavljenega.

Po resnično uspešni predstavitvi dela svetovno znane mineraloško-paleontološke zbirke tehničnega muzeja železarni Jesenice na lanskoletni razstavi v Trziču, je prireditelj izrazil željo, da bi postala naša udeležba na tej prireditvi stalna. Tako bo naša zbirka sedaj že tretjič predstavljena širši javnosti (drugič lani maja v prostorih Ljubljanske banke na Jesenicah).

Na dosedanjih razstavah smo okamnine sistematsko razporedili od najenostavnejših oblik — okamenelih ostankov enoceličarjev in alg, pa vse do ostankov višje razvitih rastlinskih ter živalskih vrst — ne glede na nahajališča. Upoštevali pa smo pri tem njihovo geološko starost. Letošnja postavitev se bo od te nekoliko razlikovala: okamnine bodo razstavljene v skupinah, ki predstavljajo posamezna pomembnejša nahajališča v jeseniškem prostoru. Seveda pa bo vsaka takšna skupina še posebej sistematsko urejena. Na panojih bodo razstavljene fotografske povečave nekaterih fosilov ter zemljevid Karavank z vrisanimi najdišči, na posebnih podestih pa nekaj rudnin (železova, svinčeva, manganova, arzenova) iz obzega jeseniškega območja. V posebni vitrini bo na ogled nekaj znanstvenih razprav domačin in tujih avtorjev o jeseniških okaminah; zaradi omejenega prostora sicer le delček vsega kar je bilo doslej objavljenega.

Prireditve v Trziču je bila prvotno zamišljena le kot sejem, kjer naj bi privatni zbiralci, trgovci ter ustanove v glavnem le zamenjavali in prodajali svoje minerale in fosile. Vendar se je vsako leto vključevalo vse več zaokrožnih razstav, tako, da imamo tu sedaj dve vrsti razstavljalcev; take, ki razstavljajo samo za ogled in take, ki tudi zamenjujejo in prodajajo.

Letos bodo zgolj razstavljali — poleg našega muzeja — še sledeče ustanove in podjetja: Institut za raziskavo Krasa pri SAZU iz Postojne, »Živi svet podzemlja«: »KORUND« Krušovo (»Obdelava dragih in poldragih kamnov«); Prirodoslovni muzej Beograd; Narodni muzej Zaječar in Muzej rudarstva in metalurgije iz Bora.

Posebna zanimivost bo razstava poštnih znamk z motivi mineralov in fosilov.

Poleg stalnih udeležencev iz Avstrije, Italije, Francije in Nemčije bodo minerale in fosile zamenjevali in prodajali še naslednji: Rudnik Mežica, zbiralci iz Bora, Trepče, Makedonije in ostalih rudonosnih področij Jugoslavije. Seveda pa bo poleg teh tudi kopica navdušenih zbiralcev iz Slovenije, v glavnem članov društva prijateljev mineralov in fosilov iz Trziča ter iz drugih republik.

Okrasne predmete iz mineralov (nakit) bodo razstavljali in prodajali: Zlatarna Celje, Zlatara Majdanpek, Filigran Prizren ter Ohridski biser iz Ohrida. Pokrovitelj razstave Kristal iz Zaječara bo razstavljal unikate ročno brušene kristalne stekla.

Ker bo na razstavi naprodaj toliko privlačnih in očarljivih stvari, katere pa prodajalci včasih ponujajo tudi po pretiranih cenah, svetujem vsem, ki bi si radi kupili kak dragocenejši spominček, naj se preje posvetujejo z domačimi strokovnjaki, ki jih bo v Trziču možno srečati na vsakem koraku.

Razstava bo odprta v soboto, 9. maja, od 8.50 do 19. ure in v nedeljo, 10. maja, od 8. do 18. ure.

JOŽE BEDIČ

AKTIVEN KROŽEK ROČNIH DEL

V okviru svobodnih aktivnosti v osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah zelo prizadevno deluje tudi krožek za ročna dela. Ima 65 članov, predvsem deklic. Vodi ga šest žensk, članic sekcije za družbenopolitično aktivnost žensk s Plavža, ki so mentorice. V krožku se učijo šivanja, kvačkanja, vezanja raznih motivov in to vsak torek in sredo od 15. ure do 16.30. Približno 160 izdelkov, izdelanih v tem šolskem letu, bodo za dan mladosti razstavili v prostorih osnovne šole Tone Čufar, kar bo v veliko spodbudo vsem učencem, izdelovalcem pa v priznanje za prizadevno delo.

Učence, ki natančno vodijo dnevnik svojega dela, so za material, ki ga potrebujejo za ročna dela, same zbrale potreben denar.

B.B.

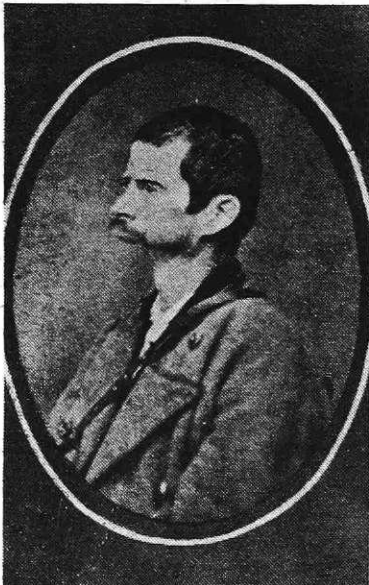


Delavski svet TOZD Hladna valjarna Bela se je sestal na zadnji seji v tem mandatnem obdobju (Foto S. Kokalj)

ANTON TOŽBAR - ŠPIK - MEDVED, NAJVEČJI REVEŽ V SIROMAŠNI TRENTI

PRED 110 LETI BOJ RANJENE IN RAZJARJENE ZVERINE Z RANJENIM LOVCEM V TRENTI

Brez dvoma je Trenta ena izmed naših najlepših in najbolj romantičnih alpskih dolin. Tega mnenja so bili in so najboljši poznavalci naših in tujih lepote, zanimivosti in znamenitosti alpskega sveta. Gorenja Trenta je stisnjena med gorami v obliki črke T. Lastili so si jo oglejaki patriarhi, furkanci samostani, goriški škofje in številni drugi močniki fevdalci. Naselili pa so jo skrivati, ubežniki, zeleni kadri in lovci že v zgodnjem XVI. stoletju. Po grebenih gora na levem in desnem bregu Soče so se po prepovedanih poteh, stezah in steti-nah neredko srečevali bohinjski, dolinski in trentarški pastirji in lovci.



Anton Tožbar - Špiš-Medved

Zanimanje za naravna bogastva Trente je bilo že v davnih letih izredno. Naš slavni zgodovinar Ivan Vajkard Valvasor (1641 do 1693) je Trento že zelo dobro poznal. Trenta in njene naravne lepote, zanimivosti in znamenitosti so redno obiskovali mnogi domači in svetovno znani razum-niki in raziskovalci. Leta 1884 sta Trento odkrivala in spoznavala slavna angleška popotnika in raziskovalca Gilbert in Chur-chil, takoj za njima pa je v Trento z izred-nim zanimanjem in navdušenjem prišel naš prvi planinec Ivan Tušek, ki je prvi opeval Trento. Leta 1868 obišče Trento Karel Dežman, ki na pobudo prof. Urbasa posreduje Rudolfu Baumbachu večno lepo alpsko pravljico o Zlatorogu. V naslednjih letih (1870) pride v Trento »nekronani kralj in poet Trente« Julius Kugy.

S temi zgodnjimi raziskovalci in še prav posebej z drznimi in neustrašnimi pastirji in zapriseženimi in divjimi lovci je Trenta

kmalu postala Meka svetovnega planin-stva. Navduševali so se nad Zadnjo in Gorenjo Trento, ki sta vodili v osrčje najlepših in najmočnejših gora.

V Trenti je tedaj rasel in dozoreval rod, ki je kazal mnogim strmo in nevarno pot proti težko dostopnim in v nebo segajočim skalnim vršcem.

Najstarejši med njimi je bil Anton Tožbar-Špiš, rojen 3. januarja 1835. Ob njem so rasli neuklonljivi viharniki: Andrej Komac-Mota (1853-1908), Kugy-jev najmlajši in najboljši gorski vodnik, Jože Komac-Pavr (1862-1939), ki je znal plezati preko najtežjih previsov, nad pre-padi, kot pred in za njim nihče, Ivan Ber-gine-Strukelj (1867-1926), ki je leta 1890 prvi ukrotil in premagal 1250 metrov visoko severno steno Triglava polnih 26 let prej, preden so jo preplezali plezalci novega vala leta 1906.

Prav ti trentarški gorski vodniki so bili glasniki izrednega preporeda našega planin-stva. S Hendrikom Tumom, Juliusom Kugyjem, Baumbachom, Zlatorogom, Josipom Abramom in drugimi so ponesli ime, lepoto in slavo Trente in naših gora daleč prek meja v širni svet.

Ko je bilo Antonu Tožbaru-Špišu komaj 36 let, se je leta 1871, pred 110 leti, priklatil s Pokljuke skozi dolino Vrat na Kriške pade tristo kg težak medved in kruto uničeval edino bogastvo Trentarjev - trope ovac. S Kriških padev se je mimo Šplevskega jezera namenil skozi Beli po-tok proti Trenti. Tožbar-Špiš je doživel in preživel številne silovite viharje v gorah. Zato se tudi ni ustrašil pogona in lova na medveda. Zbral je pogumne in neustrašne zaprisežene in divje lovce iz Trente in gorske vodnike. V Beli potok je šlo pet lovev. Razjarena in lačna zverina je zašla ravno pred Antona Tožbara-Špiša. Silovito ga napade, Špiš naglo pomeri in ustrel medveda na 80 korakov. Strel ni bil smrten in zverina se požene naravnost proti pogumnemu lovcu. Ranjeni medved se je lovcu približal na 20 metrov. V ozkem žlebu sredi Belega potoka sta si medved in lovec stala nasproti iz oči v oči. Vnel se je silovit boj za življenje in smrt. 24. aprila leta 1871 je pobesnel ranjen medved od-griznil Antonu Tožbaru-Špišu vso spod-njo čeljust z jezikom vred in mu zadal več manjših in hujših ran. Drugi lovci so pri-tekli Špišu na pomoč in dotokli rjovečo in hropečo zverino. Lovci in gonjači so vse-povsod zamažali iškali Tožbarjevo čeljust in jezik, tudi v medvedovem žlebcu je niso našli.

Anton Tožbar-Špiš je kljub strahu in krvavečim ranam kmalu okreval in dobil še drugo domačo ime: Medved, torej Anton Tožbar-Špiš-Medved. To je bil zadnji boj človeka s pobesnelim, ranjenim medvedom ne samo v Trenti, temveč sploh pri nas.

Anton Tožbar-Špiš-Medved pa je pred 110 leti postal največji, pomilovanja vreden revež v Trenti. Takrat je bil šele dve leti oženjen in je imel le enega potomca, pozneje se mu je v zakonu rodilo še pet naslednikov. Kljub velikim ranam je Špiš-Medved živel še dvajset let: 22. decembra 1891 leta ga je pri delu v gozdu ubila podrti smreka.

Tako so Trentarji umirali v plazovih, pri žetvi trave, visoko v robah, pod padajočim kamenjem in na divjem lovu. Največji siromak iz Trente pa je tragično preminil pri težkem delu v gozdu.

Žuro

JAKELJ CVETO PETDESETLETNIK



Rodil se je v enem najlepših delov naše domovine - v Kranjski gori, 27. aprila 1931. Že kot otroka so ga privlačile gore, vendar to ni bila njegova največja ljubezen. Še veliko raje je imel pse.

Leta 1947 je postal član Planinske zveze Slovenije, devet let pozneje pa pripravnik in nato član GRS Slo-venije. Svoji dve veliki ljubezni, gore in živali je povezal in jima dodal še ogromno požrtvovalnosti in pripravljenosti pomagati pone-srečenim in pomoči potrebnim v go-rah. Po svojih močeh je pomagal pri razvoju odseka za lavinske pse tako na Jesenicah kot tudi v Sloveniji nasploh. Že leta 1958 je prevzel vod-stvo odseka za lavinske pse pri po-staji GRS Jesenice, s tem pa tudi vodstvo te službe v Sloveniji. To svojo funkcijo je z nekaj preledki opravljal vse do leta 1979, skupaj celih 19 let.

Odkar se je zapisal gorski reše-valni službi in delu v odseku za la-vinske pse, skoraj ni minilo reše-vanje iz snežnih plazov, kjer ne bi sodeloval. Reševalnih akcij se je udeleževal vseh: od Kokrskega sedla, Belašnice, Prokletij pa do Slemen, Zelenice itn. Kot vodjo tečajev ga poznajo vsi vodniki lavinskih psov pri nas, veliko pri-jateljstev in tovarištev pa ima tudi v sosednjih deželah, v Avstriji, Italiji in tudi v Švici, saj si je pri svojem delu prizadeval ohranjati čimboljše stike z vsemi, ki so za delo s psi v GRS zainteresirani.

Za svoje vestno in požrtvovalno delo je dobil že več planinskih priznanj.

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo, da bi še veliko let aktivno deloval v naših vrstah.

Člani GRS Jesenice

IZLET TABORNIKOV NA OSANKARICO

V zgodnjih jutranjih urah smo se odpravili na Štajersko. Pot je bila dolga. Na Osankarici smo obiskali muzej, ki ohranja spomine na legendarno borbo Pohorskega bataljona v zimi leta 1942/43. Kupili smo razglednice in značke. V bližini restavraciji smo se okrepčali. Ustavili smo se ob spomeniku padlim borcem Pohorskega bataljona. Na granitnih spominskih kamnih smo prebrali napise.

Ob povratku smo se ustavili v Celju in si ogledali muzej revolucije in znane zapore v celjskem Starem piskru. Nekdanja mučil-nica je spremenjena v spominsko sobo.

Polni lepih vtisov smo se v večernih urah vrnili domov.

Rok Pančur,
OS Karavanskih kurirjev NOB,
Koroška Bela

BALINARSKI TURNIR ZA PRAZNIK

V nedeljo, 26. aprila, je balinarski klub Jesenice organiziral pod pokroviteljstvom družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti Plavž balinarski turnir v poča-stitev 40-letnice ustanovitve OF sloven-skega naroda.

Na razpis se je prijavilo 24 posamezni-kov - osem žensk in 16 moških, ki so bili z žrebom razvrščeni v šest ekip. Vsak pri-javljeni je tudi prispeval 30 din za kritje stroškov malice.

Tekmovanje je ob 8. uri otvoril pred-sednik BK Jesenice Bernard Svetlin, pred-stavnik družbenopolitičnih organizacij KS Plavž Alojz Frelj pa je spregovoril o pomenu velikega jubileja. Tekmovanje, ki je potekalo v najlepšem redu in sportnem vzdušju, je bilo zaključeno ob 15. uri.

REZULTATI:
Prvo mesto in prehodni pokal je osvojila ekipa v sestavi: Drago Dermota, Marija Svetlin, Stojan Štiligaj in Ferdo Lih-tin-eger. Sledijo: 2. ekipa Milan Rijavec, 3. ekipa Zlato Simonič, 4. ekipa Kristel Lih-tin-eger, 5. ekipa Ciril Uršič, 6. ekipa Vika Ambrožič.

Vodstvo balinarskega kluba in vsi na-stopajoči tekmovalci se zahvaljujemo družbenopolitičnim organizacijam KS Plavž za sodelovanje in podeljeni prehodni pokal z željo, da bi tudi v bodoče orga-nizirali podobna srečanja s še večjo ude-ležbo prebivalcev.

S. P.



AVSENIKI NA JESENICAH

Po nekaj letih bo znani ansambel bratov Avsenik 21. maja nastopil tudi na Jesenicah, kar bo za ljubitelje domačih viž in za-bave nedvomno prijeten dogodek.

Svetovno znanemu ansamblu je letošnje leto 28. leto obstoja in dela. Obdobje, obeleženo s številnimi uspehi in tudi priznanji. V začetku letošnjega leta so pri Helidonu izdali tudi novo gramo-fonsko ploščo - dvojni album z naslovom GLASBA NAJLEPSI SPOMIN, s katere bodo tudi na nastopu na Jesenicah predstavili nekaj novih viž. Sicer pa je njihov nastop prepleten s humorjem.

Koncert Avsenikov bo v dvorani v Podmežakliji, ki bo to pot dajala le nekoliko drugačen videz. Sportnemu društvu Jesenice kot organizatorju je namreč uspelo v sodelovanju z delovnimi orga-nizacijami jeseniške občine kupiti 1000 stolov, ki bodo tudi na prihod-njih kulturnih in družbenopolitičnih manifestacijah nudili več mož-nosti za kulturnejše spremljanje doganj. Dvorano bodo tudi sicer nekoliko oplešali, čeprav bi ta v prihodnje potrebovala še več del in dopolnitve. Že ob Avsenikovem koncertu pa naj bi dajala lepši videz.

Koncert Avsenikov bo v četrtek, 21. maja, ob 19.30. Vstopnice bodo v predprodaji pri Sportnem društvu Jesenice.

PRIPIS: Delavce TOZD in delovnih skupnosti opozarjamo, da bodo lahko vstopnice kupili tudi na sindikatu Železarne in bodo pri nakupu imeli 50 dinarjev popusta.

JAVNA LICITACIJA

SŽ - ŽELEZARNA JESENICE, o.s.o., JESENICE, Cesta železarjev 8

objavlja

JAVNO LICITACIJO

za prodajo naslednje računalniške opreme:

računalnik IBM 360-30 s 94 KB spomina, ki sestoji iz:

- centralna enota, tip 2030
- komandni pisalni stroj, tip 1051
- komandni pisalni stroj, tip 1052
- kontrolna enota diskov, tip 2841
- disk enote, tip 2311 z 32 disk-packi

7/1 761-99/40856

7/2 761-99/40859

7/3 761-99/40860

7/4 761-99/40861

- kontrolna enota magnetnih trakov, tip 2415

- printer, tip 1403

- 22 kosov disk-packov 2316

za izključno ceno: 3.620.000,00 din

IBM mešalni stroj, tip 0088

za izključno ceno: 30.000,00 din

IBM sortirni stroj, tip 0084

za izključno ceno: 25.000,00 din

Licitacija bo 15. maja ob 9. uri v prostorih ERC ŽELEZARNE JESENICE (stavba novega računalniškega centra).

Eventualne davščine niso vključene v prodajni ceni in jih kupec plača posebej.

Ogled opreme je mogoč dve uri pred pričetkom licitacije v sta-rem ERC.

Vse podrobnejše informacije o opremi daje ERC ŽELEZARNA JESENICE.

Vsak udeleženec licitacije mora pred pričetkom položiti varšči-no v višini 2 % od izključne cene na blagajni železarne Jesenice ali predložiti barirani ček komisiji pred pričetkom licitacije.

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE RAZPISUJE

vpis kandidatov za izobraževanje ob delu v šolskem letu 1981/82

A. PO STAREM PROGRAMU

1. DELOVODSKA ŠOLA METALURŠKE IN STROJNE SMERI

(za strojnike, za metalurge)

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana poklicna šola ustrezne smeri
- ustrezna zaposlitev v stroki

Šolanje traja 2 leti.

2. TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

(za strojnike, za metalurge)

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana osnovna šola
- ustrezna zaposlitev v stroki.

Šolanje traja 4 leta.

za strojnike

- uspešno dokončana poklicna šola kovinarske smeri
- ustrezna zaposlitev v stroki.

Šolanje: Kandidati se vpišejo v 3. letnik.

Kandidati za vpis izobraževanja ob delu morajo biti stari naj-manj 18 let.

Za sprejem je potrebno predložiti na upravo ŽIC:

- vlogo, kolkovano z državnim kolekom za 4 din
- zadnje šolsko spričevalo
- potrdilo o zaposlitvi
- izjavo oz. potrdilo delovne organizacije o plačevanju šolnine.

B. PO NOVEM PROGRAMU

(velja za sedanj 3-letno poklicno šolo in 4-letno tehniško šolo)

USMERJENO IZOBRAŽEVANJE ZA USMERITVE:

1. KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV

2. METALURŠKA USMERITEV

Pogoji za sprejem:

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana osnovna šola
- ustrezna zaposlitev v stroki.

Za sprejem je potrebno predložiti na upravo ŽIC:

- vlogo, kolkovano z državnim kolekom za 4 din
- zaključno spričevalo osnovne šole
- potrdilo o zaposlitvi
- izjavo oz. potrdilo delovne organizacije o plačevanju šol-nine.

Vpis za vse usmeritve je do 1. 9. 1981. Oddelki bodo odprti, če bo zadostno število prijavljenih.

Uprava ŽIC

DAN SLOVENSKE ŽENSKÉ KOŠARKE 1980-81

Železarske Jesenice, kjer je že pred 27 leti stekla ženska košarkarska zibelka, so ob zaključku tekmovalne sezone 1980/81 v republiki in zveznih ligah gostile nastopajoče ekipe, sodnike, trenerje in najuglednejše košarkarske strokovnjake iz naše republike.

V dopoldanskem programu so uradni del dopolnile štiri vrste kadetinj iz jeseniške občine, ki so se med seboj pomerile v počastitev in pozdrav štafeti mladosti.

REZULTATI:
Jesenice B : Mojstana 2:37 (2:19), OŠ Prežihov Voranc : Jesenice A 15:22 (7:14); Za tretje mesto: Jesenice B : Prežihov Voranc 8:31 (5:18);

Za prvo mesto: Jesenice A : Mojstana 35:24 (18:10);
Vratni red: 1. Jesenice A, 2. Mojstana, 3. OŠ Prežihov Voranc, 4. Jesenice B.
Hkrati se je v dopoldanskem času odvijal trenerjski seminar, na katerem je sodelovalo 40 slovenskih trenerjev. Seminar je bil pogoj za pridobitev dovoljenja za vodenje prvenstvenih tekem v prihodnji tekmovalni sezoni.

Po seminarju je bila okrogla miza o problematiki v slovenski ženski košarki. Ugotovljeno je bilo, kje so glavne pomanjkljivosti, ki zavirajo še uspešnejšo igranje v večji razmah. Predvsem po potrebo dekleta boljše telesno pripravit za oostrejšo borbo pod koši in povečati hitrost gibanja igralke.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da je ženska košarka pri svojem družbenem uveljavljanju napravila korak naprej, da pa še vedno ni enakopravna moški košarki. Na vsak način bo potrebno dati večji poudarek vlogi žensk spornice v razvoju naše družbe v enakopravnosti in emancipiranosti socialistično skupnosti, tudi na področju telesnokulturnega udejstvovanja.

Posebno kritično je bilo ocenjeno delo na principu selekcije, kjer kot vse kaže, prihaja ponovno do jačanja klubov.

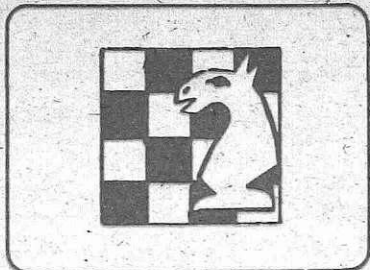
Popoldanski atraktivni del, ki se ga je poleg vidnih družbenopolitičnih in gospodarskih delavcev udeležilo tudi veliko občanov, je otvoril pokrovitelj predsednik skupščine občine Jesenice Ivo Arzenšek. Vse goste je pozdravil tudi predsednik organizacijskega odbora Vinko Rotar. Igralka Jesenic Katarina Slaninik je prebrala pozdravno pismo preko 120 udeleženk dneva slovenske ženske košarke štafeti mladosti. Predstavniki košarkarske zveze Slovenije so podelili praktična darila najboljšim igralkam pretekle sezone ter priznanje košarkarskemu klubu Jesenice za velike zasluge pri razvoju slovenske ženske košarke.

V tekmovalnem delu so bili doseženi rezultati:

Veteranke Jesenice : veteranke Ljubljana 43:59 (14:24);
Članice Jesenice : kadetska reprezentanca SRS 70:83 (40:34);
Članice Ježica : članice SRS 81:56 (52:30).

Zvečer po zaključku prireditve smo se ponovno v misli preselili v še ne tako davno preteklost, ko so Jeseničanke osmerkrat osvojile prvo mesto v Sloveniji pred Olimpijo, Mariborom, Slovanom, itd., da drugih in tretjih mest niti ne omenjamo. Sklenili smo, da ob velikem zanimanju za žensko košarko na Jesenicah skušamo ponovno organizirati kvalitetno vrsto, ki bo po ženski plati z uspehi dopolnjevala velike uspehe hokeja kot primarnega moškega kolektivnega športa. Seveda bomo zato potrebovali tudi široko družbeno podporo železarjev in vseh občanov Jesenic.

Ob koncu velja poudariti, da so vsi udeleženci izredno ugodno ocenili organizacijo prireditve, kakršne doslej še ni bilo. Zato je organizacijski odbor zahvaljuje vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali svoj delež k temu uspehu.



PIONIRSKO OBČINSKO MOŠTVENO PRVENSTVO

V osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu so ob pomoči sodnikov SD Jesenice izvedli občinsko moštveno prvenstvo pionirjev v šahu. Udeležba na prvenstvu je bila dober število, razen pri mlajših pionirjih, kjer sta nastopili le dve ekipi. Posebej pa moramo pohvaliti borbenost igralcev, saj se v vseh štirih konkurencah do zadnjega kola ni vedelo, katere ekipe se bodo uvrstile na gorenjsko prvenstvo. Posebej to velja za starejše pionirke, kjer so na koncu tri ekipe imele enako število točk, tako da je o uvrstitvi odločil boljši rezultat po deskah.

Na Gorenjsko prvenstvo so se uvrstile naslednje ekipe:

— starejši pionirji: OŠ Tone Čufar in OŠ Prežihov Voranc;
— starejše pionirke: OŠ Tone Čufar in OŠ Prežihov Voranc;
— mlajši pionirji: OŠ Kranjska gora in OŠ Tone Čufar;
— mlajše pionirke: OŠ Zirovnica in OŠ Kranjska gora.

M. Jan

HITROPOTEZNI TURNIR ZA MESEC APRIL

Na hitropoteznem turnirju za mesec april, ki šteje za hitropotezno prvenstvo Jesenic, je nastopalo 15 igralcev. Zaradi popravila šahovskega doma je bil turnir izjemoma 15. aprila in morda je tudi to vzrok za slabšo udeležbo igralcev. Na turnirju pa so vso vso nastopili vsi igralci, ki kandidirajo za visoko uvrstitev v skupnem seštevku.

Tokrat je odlično igral Krajnik, ki je osvojil prvo mesto. Od štirinajstih iger je kar dvanajstkrat zmagal, dvakrat pa je igral neodločeno. Drugi je bil Jan z dvanajstimi zmagami in dvema porazoma, tretji pa Ravnik, ki je dosegel deset zmag, dvakrat je igral neodločeno, dvakrat pa je moral priznati poraz. Na četrto mesto se je presenetljivo uvrstil Laharner, ki je zbral deset točk, samo pol točke za njim pa sta zastopala T. Krničar in mladinec Kokošar, ki sta s razdelila 5–6 mesto. Sedmi je bil z osmimi točkami Ivelja, osmi pa je bil Lužnik, ki je zbral 7 točk, 9–10 mesto sta s razdelila Sitnovski in Zajc, ki sta zbrala 5,5 točke.

Vsi tri igralci so osvojili točke v tekmovalstvu za hitropoteznega prvaka Jesenic.

M. Jan

VZDRŽEVALCI V ŠAHU IN STRELJANJU

V mesecu aprilu je komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževalci organizirala za delavce dve tekmovalni in to v šahu in streljanju. Devet šahistov se je zbralo v šahovskem domu in se pomerilo za prvaka za leto 1981. Tekmovalje je bilo razdeljeno v osem kol, čas tekmovalja pa je bil določen — za eno kolo deset minut. Zmagovalec je postal Krničar s 7 točkami, 2. Cvetkov 6, 3. Bec 6, 4. Hudolin 5 1/2, 5. Pazlar 5, 6. Pogačar 3 1/2, 7. Huremovič 2, 8. Petrič 1, 9. Košir 0.

Strelci so tekmovali z zračno puško v dvorani strelske družine Triglav Javornik-Koroška Bela. Tekmovalja se je udeležilo 37 moških ter tri ženske. Vsak tekmovalec je imel na voljo pet poizkusnih ter 20 strelcev za oceno.

REZULTATI:
Ženske: 1. Rožič 136 krogov, 2. Babič 102, 3. Kalan 89.
Moški: 1. Pirman 148, 2. Alt 147, 3. Šušteršič 141, 4. Grebenšek 128, 5. Kodrič 127, 6. Koblar 127, 7. Debevec 126, 8. Koprivec 126, 9. Nečemer 123, 10. Mikuž 120, 11. Razinger 117, 12. Ovsenik 115, 13. Komel 113, 14. Reven 112, 15. Stare 111, 16. Filipovič 108, 17. Šapek 106, 18. Oblak 106, 19. Dolžan 103, 20. Babič 102 itd.

Organizatorjema — šahovskemu društvu Jesenice in strelski družini Triglav Javornik-Koroška Bela ter vodjema tekmovalja Ravniku in Svetlinu gre vsa pohvala za dobro izvedeno tekmovalje.

M. I.

ZAČELI SO Z GRADNJO NOVIH SMUČIŠČ Z VITRANCA

Po predvidenem programu so ob koncu aprila pričeli povečevati smučarske zmogljivosti v Kranjski gori. Delavci komunalnega podjetja Kovinar z Jesenic vzejo nov parkirni prostor, in sicer ob vnozu novopredvidene spodnje postaje dvosedezne Velika Dolina. To je približno dvesto metrov zahodno od nekdanje železniške črtnice med Podkorenem in Ratečami. Tu bodo z manjšim posekom uredili smučišče, na katerem bo sedežnica dolga 1340 m.

Pričeli so že tudi s pripravljalnimi deli za zgraditev treh vlečnic »Bedance«, »Pehta« in »Kolostrati«, ki bodo dolge od 400 do 800 m. Celotna nalozba bo veljala približno 68 milijonov din. Od tega so zbrali Kompas 4 milijone, Lek 2 milijona, hotel Autokomerc en milijon, 13 milijonov pa TOZD Žilnica HTP Gorenjka. Približno 48 milijonov pa imajo odobrenega kredita.

Predvidevajo, da bodo smučišča ob štirih novih žičnicah naredili do sredine decembra. Ustrezala bodo začetnikom in srednje dobrim smučarjem, ker bodo speljana spodaj v glavnem po manj strmih travnikih, zgoraj pa po sredinjskih terenih. S temi smučišči, ki bodo med Podkorenem in Ratečami, se bodo zmogljivosti povečale za približno 3000 smučarjev na uro. To bo vsekakor ugodno vplivalo na skrajšanje vrst pred sedanjimi žičnicami v Kranjski gori.

To pa je šele začetek povečevanja smučarskih zmogljivosti na tem področju, kjer je doslej prihajalo do negodovanja zaradi predolgega čakanja v vrstah pred žičnicami. Predvidevajo, da bodo za tem nova smučišča uredili še z Vitrancem proti Planici, v Trebežu v Kranjski gori in s pod Kurjega vrha proti Logu in Gozdu.

B. B.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

V dneh od 11. do 16. maja bo v prostorih strelske družine Triglav Javornik-Koroška Bela (kulturni dom Javornik) potekalo tekmovalje v streljanju z zračno puško za prvenstvo Železarne za leto 1981.

Tekmuje se ekipno in posamezno — moška ekipa šteje pet strelcev, ženska tri strelke — število tekmovalcev pa je neomejeno. Vsak strellec strelja pet poskusnih strelcev in 20 strelcev za oceno.

Tekmovalje bo potekalo 11., 12., 13., 14., 15. maja popoldan od 15. do 19. ure in 12. 13. in 15. maja od 9. do 12. ure dopoldan.

Prijave sprejema vodja tekmovalja na strelšču.

OBČNI ZBOR PARTIZANA JESENICE

Člani Partizana Jesenice, društva za telesno vzgojo in športno rekreacijo, so se v četrtek, 23. aprila, zbrali v domu Staneta Bokala, da po štirih letih pregledajo svoje delo, si zadajo nove cilje in naloge in izvolijo novo vodstvo.

Partizan Jesenice ima več kot štiri sto aktivnih članov in to v judo in gimnastični sekciji, največ pa jih združuje splošno-rekreativna vadba — od najmlajšega štirlitnega do najstarejšega člana, ki ima sedemdeseto leto že za seboj.

Društvo, iz katerega so izšli številni reprezentantje in reprezentantke v gimnastiki in v judu, se je v zadnjih štirih letih spoprijemalo s številnimi težavami. Koncem leta 1977 je gradbena inspekcija zaradi dotrajanosti strehe in nevarnosti, da se podre, zaprla dom. Sledila je obnova doma, v tem času pa se je vsa dejavnost, čeprav okrnjena, izvajala v telovadnici ŽIC. Kljub vsem težavam je društvo v letu 1979 uspelo pripraviti telovadno akademijo v hali v Podmežaklju ob 75-letnici ustanovitve prvega telovadnega društva na Jesenicah. Istega leta je bila popravljena tudi telovadnica in delo se je nadaljevalo v obnovljenih prostorih. V lanskem letu so člani društva navezali stike s Partizanom Domžale in v novembru so se srečali na Jesenicah, da se pomerijo med seboj v vajah na orodju in športnih igrah, v panogah, v katerih niso važni rezultati, temveč medbojno spoznavanje in izmenjava izkušenj. Vsa ta dela pa društvo organizira dva ali tri izlete, pohode v bližnjo okolico, združene z raznimi igrami, krosom, pozimi pa s smučanjem in sankanjem.

Gimnastična sekcija se vsa ta leta bori za prostor. Telovadnica v društvu je premajhna, saj imajo vse dneve v tednu vadbo tudi oddelki splošne vadbe, pa vendar telovadke pod vodstvom Leona Mesariča vztrajajo. Vadijo in trudijo se, kolikor je v njihovi moči. Trikrat tedensko vadijo tudi v osnovni šoli Tone Čufar, kjer starejše telovadke poleg treninga vodijo še gimnastično sekcijo pri šolskem športnem društvu. Največ uspeha je imela Lea Mesarič, ki je 1978. leta na državnem prvenstvu v Pristini osvojila četrto mesto v mnogoboju, postala pa državna prvakinja na gredi. Naslednje leto v Subotici je Mesaričeva spet bila četrta v mnogoboju, druga na preskoku in v partnerju, tretja pa na bradli in gredi. Očitno je, da gimnastika nima pravega mesta v jeseniškem športnem življenju, čeprav bi ga morala imeti, če samo pomislimo, kakšen pomen ima za pravičen in skladen telesni razvoj otroka.

Judo, kot borilni šport, ki ima svoj pomen tudi v splošnem ljudskem odporu in družbeni samozastiti, je eden redkih, ki v jeseniškem športu že leta dosega vidne uspehe v slovenskem in jugoslovanskem merilu, pa vendar je tudi ena najbolj zastopanih športnih panog. Judo sekciji primanjkuje trenerjev in odin, ki vztraja, je Brane Dvoršak. V teh letih je v sekciji prišlo do menjave generacij, prišli so mladi in ti že žanjejo prve uspehe. Edini član, ki je ostal, Stanko Anderle, je bil olimpijski kandidat, nekajkrat je nastopil kot član državne reprezentance na raznih turnirjih, v letošnjem letu pa je odšel v Celje, kjer ima večje možnosti za nadaljnji razvoj in napredovanje, saj na Jesenicah za njegove želje nismo imeli posluha. Sekcija vzdržuje redne stike s klubom KYOTO JUDO KAI v Padovi (Italiji), sodeluje na vseh turnirjih in prvenstvih, obenem pa je tudi dober organizator.

Takšna je aktivnost Partizana. Veliko uspehov, pa tudi samoodpovedovanja. V 1977. letu so člani društva in učenci obeh jeseniških osnovnih šol zadnjič letovali v taboru v Baški na otoku Krku. Kljub naporom, da bi obdržali tabor, jim to ni uspelo. Naleteli so na gluha ušesa v Baški pa tudi pri drugih organih v naši sosednji republiki. Letovanje jeseniških otrok je še vedno pereč problem, saj vemo, da imajo težave tudi taborniki in zveza prijateljev mladine in skrajni čas bi že bil, da se skupno dogovorimo in rešimo ta pereč problem.

Malo pred občinim zborom je vse člane društva presenetila žalostna vest, da je za vedno odšel dolgoletni predsednik Metod Balderman. Zapustil je društvo sredi dela, ob novih idejah in nalogah in vrzel ob njegovi smrti bo težko zapolniti.

Naloga, ki čakajo Partizan Jesenice v tem in naslednjih letih, so predvsem: izboljševati delo pri splošni vadbi in v obeh sekcijah, tesneje sodelovati z vsemi društvi Partizan v občini pri skupnih akcijah in nalogah. Vključevati se v različna tekmovalja športno-rekreativnega značaja, judo in gimnastični sekciji pomagati k čim kvalitetnejšemu vzponu in jima omogočiti sodelovanje na različnih turnirjih in prvenstvih. Predvsem pa odpreti na široko vrata doma in omogočiti vsem in vsakomur športno udejstvovanje, naj bo to v rekreativnem ali tekmovalnem smislu.

Novi predsednik društva je Tone Varl, ob njem pa je še trinajstčlanski izvršni odbor. Vodja strokovnega odbora je Joža Zagar, vodja judo sekcije Miro Razman, gimnastične pa Leon Mesarič.

-tok



Dan slovenske ženske košarke (Foto F. Črv)

TEKMOVANJE V VELESLOALOMU ZA 9. MEMORIAL ZVONETA KOFLERJA

V nedeljo, 3. maja, je postaja gorske reševalne službe Mojstana na smučišču pod triglavsko severno steno v Vratih izvedla deveto tradicionalno smučarsko tekmovalje v veleslalomu v spomin na Zvoneta Koflerja, znanega alpinista in reševalca iz Mojstrane. Prav v severni triglavski steni je Zvone Kofler koval svoje sposobnosti in izkušnje za nadaljnje podvige v Centralnih Alpah in Himalaji. Svojo pot je usmeril v izredno lep, a hkrati zahteven šport. S soplezalci je premagal številne težke in zahtevne stene v naših gorah in v drugih pogorjih sveta. Skupaj s soplezalci je preplezal Walkerjev steber in Mrtvaški prt v Severni strani Grandes Jorasses, Bonattijevo smer v Grand Capucine, vse diristične v skupini Tri Cline, spoprijel se je s severno steno Eigerja in še bi lahko naštevali. S temi vzponi si je pridobil vozno karto za daljino Himalaj. Tudi v tamkajšnjem pogorju je bil kos preprekam, ki so bile na poti. Osvojil je čez 7500 metrov visok Isto-O-Nal. Ob povratku domov pa je umrl v prometni nesreči.

Letošnje tekmovalje v Vratih so gorski reševalci iz Mojstrane pripravili v zelo težkih razmerah. Ker je letos v spomladanskih mesecih zelo malo snega v planinah, so morali progo nekoliko prestaviti in tudi skrajšati. S sobote na nedeljo pa je zapadlo še okrog 30 centimetrov snega, zato so v nedeljo pred začetkom tekmovalja morali ponovno pripraviti progo.

Slabo vreme je bilo brez dvoma vzrok, da se je na štartu zbralo manj tekmovalcev, kot je bilo prijavljenih. Nastopili so najboljši smučarji postaj gorskih reševalnih služb iz Kranjske gore, Mojstrane, Kamnika, Celja in drugih, tekmovalja pa sta se udeležili tudi dve ekipi gorskih reševalcev iz sosednje Avstrije.

Po razglasitvi rezultatov pred Aljaževim domom v Vratih so zbrali tekmovalci in drugi planinci najprej počastili spomin na tovariša Tita ob prvi obletnici njegove

smrti in spomin na Zvoneta Koflerja, nato pa je delegacija gorskih reševalcev odnesla venec na Koflerjev grob na Dovjem.

Najboljšim posameznikom so podelili medalje, ekipam pa pokale, vsi tekmovalci pa so prejeli praktična darila. Ob tej priložnosti je predstavnik avstrijske ekipe, Katschach Mauten domačim reševalcem iz Mojstrane izročil spominsko darilo za uspešno skupno sodelovanje.

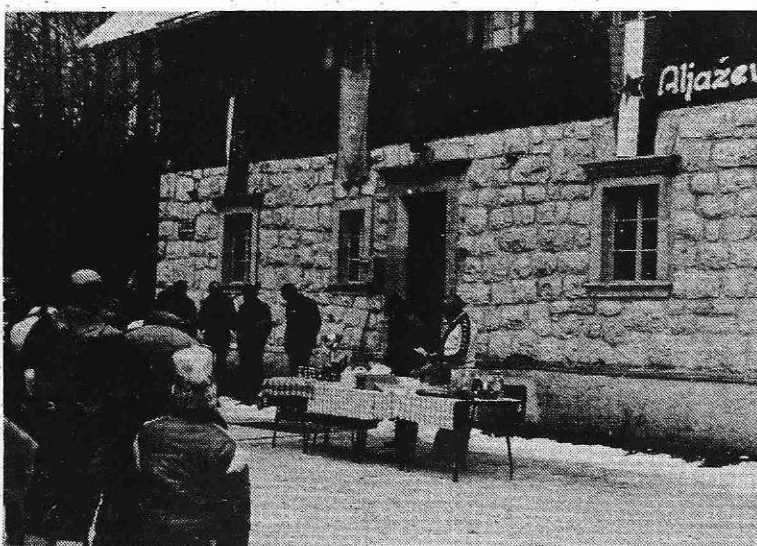
Člani postaje GRS Mojstana so vzorno izvedli tekmovalje, in sicer pod pokroviteljstvom Turističnega društva Mojstana, pomagale pa so jim tudi druge organizacije, ki so prispevale finančna sredstva in praktična darila.

REZULTATI:
POSAMEZNO: 1. Franc Rabič, 2. Jože Martinjak, 3. Izidor Kofler (vsi GRS Mojstrana), 4. Andrej Kolenc (Kranjska gora), 5. Zoran Matič, 6. Janez Brojan, 7. Stane Šmid (vsi GRS Mojstrana), 8. Vasa Jerovšek (Kranjska gora), 9. Jernej Brežan, 10. Miro Smodiš (oba GRS Mojstrana), 11. Rado Florjan (Kranjska gora), 12. Toni Urbas, 13. Brane Pečar (oba GRS Mojstrana), 14. Michael Lamprecht (Katschach Mauten), 15. Janez Azman (Kamnik).

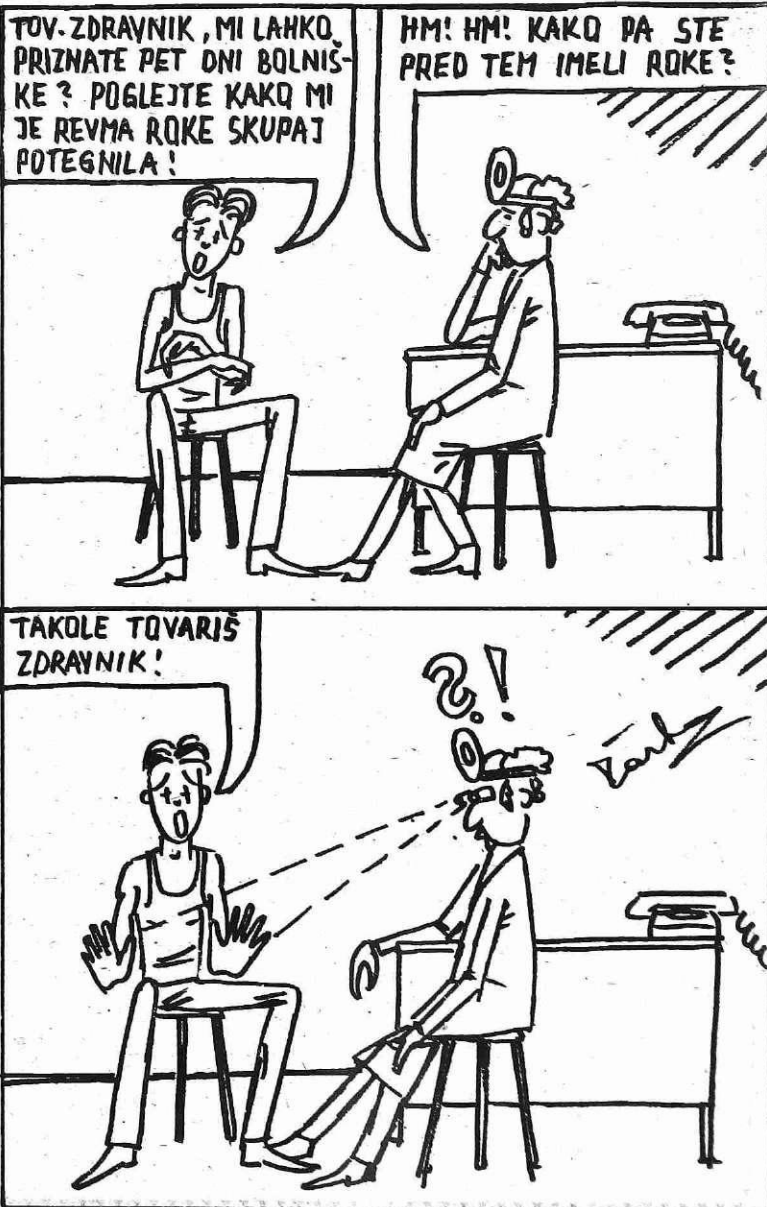
EKIPNO: 1. GRS Mojstana I. ekipa (Franc Rabič, Jože Martinjak, Izidor Kofler), 2. GRS Mojstana II. ekipa (Zoran Matič, Janez Brojan, Stane Šmid), 3. GRS Kranjska gora (Andrej Kolenc, Vasa Jerovšek, Rado Florjan), 4. GRS Mojstana III. (Jernej Brežan, Miro Smodiš in Toni Urbas), 5. GRS KATSCHACH MAUTEN (Michael Lamprecht, Karl Lamprecht, Josef Brandstätter).

Zmagovalna ekipa GRS Mojstana je osvojila tudi prehodni pokal. Prihodnje leto bo to spominsko tekmovalje se bolj slovesno, saj bo deseto — jubilejno tekmovalje, razen tega pa bo prihodnje leto tudi 70-letni jubilej naše gorske reševalne službe.

J. Rabič



Podeljevanje priznanj najboljšim na Koflerjevem spominskem veleslalomu (Foto J. Rabič)



**SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SKUPNIH OSNOVAH
IN MERILIH ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE
DOHODKE IN DEL SKLADA SKUPNE PORABE
V DELOVNI ORGANIZACIJI ŽELEZARNA JESENICE**

OSNUTEK

PRILOGA ŽELEZARJA 17/XXX Z DNE 7. MAJA 1981

2

15

Na podlagi 128. in 463. člena zakona o združenem delu, 105. člena zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS št. 24/77), družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo železarna Jesenice, samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo so delavci vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti združenega dela v sestavi delovne organizacije železarna Jesenice po predhodnih javnih razpravah na zborih samoupravnih delovnih skupin z referendumski sprejeli naslednji

**SAMOUPRAVNI SPORAZUM
O SKUPNIH OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV
SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN DELA SKLADA
SKUPNE PORABE V DELOVNI ORGANIZACIJI
ŽELEZARNA JESENICE**

1. TEMELJNA NAČELA

Člen 1

S tem sporazumom delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti združeni v delovno organizacijo Železarna Jesenice določajo skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in tistega dela sklada skupne porabe, ki se uporablja za osebna izplačila, z namenom:

— da zagotovijo samoupravno urejanje odnosov pri delitvi sredstev za osebne dohodke ter dela sklada skupne porabe z upoštevanjem družbenih dogovorov o skupnih osnovah samoupravnega določanja osnov o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke v občini in SR Sloveniji in samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v železarni Jesenice;

— da zagotavljajo delitev po delu in rezultatih dela ter pri tem uresničujejo načela enakopravnosti, vzajemnosti in solidarnosti ter zagotavljajo materialno in socialno varnost vseh delavcev v delovni organizaciji Železarna Jesenice.

Člen 2

Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo so tisti del čistega dohodka, ki ga delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti skladno z določili letnega plana in samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka namenijo za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb v odvisnosti od rezultatov gospodarjenja in upravljanja z družbenimi sredstvi.

Pri tem so delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sporazumni, da bodo v osebnem in skupnem družbenem interesu oblikovali sredstva za osebne dohodke in del sklada skupne porabe le na osnovi rezultatov dela ter zagotavljali njihovo rast predvsem s povečanjem produktivnosti svojega dela in dela delavcev drugih temeljnih organizacij, s katerimi so združili delo in sredstva.

Člen 3

S tem sporazumom se določajo takšne skupne osnove in merila delitve sredstev za osebne dohodke, ki delavcem omogočajo enako-pravno pridobivanje osebnih dohodkov na podlagi prispevka k rezultatom živega in minulega dela ter jih vzpodbujajo za izboljševanje pogojev dela in povečanje gospodarnosti dela.

Pri delitvi sredstev dela sklada skupne porabe se s tem sporazumom določajo skupne osnove in enotna merila, ki temeljijo na načelu solidarnosti tako, da se s sredstvi dela skupne porabe prispeva k izboljšanju materialnega in socialnega položaja delavcev in njihovih družinskih članov.

Člen 4

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da bodo sredstva za osebne dohodke oblikovali v taki višini, kot jo določajo samoupravni letni plani temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ob tromesečnih in ob zaključnih računih pa bodo upoštevali poslovno uspešnost temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Usklajenost oblikovanih sredstev za osebne dohodke s tekočimi družbenimi usmeritvami se zaradi uresničevanja skupnih interesov neposredno ugotavlja na ravni delovne organizacije.

Člen 5

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da po enakih načelih in metodi oblikujejo in uporabljajo enotni sistem oblikovanja osebnih dohodkov na osnovi:

- živega dela,
- z metodologijo ugotavljanja zahtevnosti delovnih nalog,
- s sistemom merjenja uspešnosti pri izvajanju delovnih nalog,
- minulega dela s sistemom meril,
- inovacijskega prispevka,
- dogovorjene solidarnosti,
- enotnega sistema povračil in nadomestil.

Člen 6

Vsak delavec, ki sodeluje pri ustvarjanju rezultatov gospodarjenja in poslovanja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, je upravičen, da je udeležen pri delitvi ustvarjenih sredstev za osebne dohodke na podlagi osnov in meril, po katerih mu pripada osebni dohodek.

2. OSNOVE IN MERILA ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV NA OSNOVI ŽIVEGA DELA

Člen 7

Na osnovi živega dela pridobivajo delavci osebni dohodek po naslednjih osnovah:

- zahtevnosti delovnih nalog,
- učinkovitosti izvajanja delovnih nalog,
- dodatkov za posebne pogoje dela,
- poslovne uspešnosti.

2.1. Zahtevnost del oziroma nalog

Člen 8

Delavci vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da bodo ugotavljali zahtevnost del oziroma nalog po enotni metodologiji.

Člen 9

S psihofizičnimi lastnostmi in izobrazbenim profilom so v razvidu del oz. nalog opredeljene lastnosti delavca, ki jih mora imeti, da delo oziroma nalogo lahko uspešno izvaja. Te zahteve izhajajo iz narave delovne naloge.

Člen 10

Časovni normativ je sestavni del delovne naloge in je opredeljen z normalnim obsegom dela, izvršenega v normalnem delovnem času in normalnih okoliščinah.

V materialni proizvodnji se izraža z izvršeno proizvodnjo v časovni enoti, v storitvenih aktivnostih z izvršeno storitvijo v normalnem času, pri projektnih nalogah pa z izpolnjenimi cilji v opredeljenem času.

Člen 11

Zahtevnost del oz. nalog je opredeljena z razvidom del oziroma nalog. Razvid del oz. nalog je organizacijsko-kadrovski akt, ki vsebuje sistematično urejen popis vseh del in nalog v skladu z delitvijo dela znotraj delovnih procesov.

Člen 12

Zahtevnost del oz. nalog se ugotavlja z naslednjimi kriteriji:

- | | | |
|-------------------|--------------------------------|------------------------|
| — znanje: | • sestavljenost delovne naloge | • izobrazbeni profil |
| | • spretnost | • čas usposabljanja |
| — delovni napor: | • umski napor | • znanje tujih jezikov |
| | • fizični napor | • dodatna znanja |
| | • napor čutil in živcev | • pri delu s podatki |
| — odgovornost: | • za lastno delo | • pri delu z ljudmi |
| | • za delo sodelavcev | • pri delu s stvarmi |
| — delovni pogoji: | • temperatura okolja | • za delovna sredstva |
| | • sevanje | • za delovni postopek |
| | • vlaga | • za varnost drugih |
| | • olje, maščobe, umazanija | |
| | • prah | |
| | • plini, pare, kemične snovi | |
| | • hrup | |
| | • vibracije | |
| | • svetloba | |
| | • nevarnost prehlada | |
| | • posebna zaščitna oprema | |
| | • lastna ogroženost | |

Člen 13

Zahtevnost del oz. nalog se določa s stopnjevanjem danih kriterijev. Uvrščanje del oz. nalog v stopnje zahtevnosti se izvaja deloma z matematično opredeljenimi modeli, deloma pa s primerjalno metodo. Pri primerjanju se uporablja priročnik za razvrščanje del in nalog v stopnje po posameznih kriterijih.

Zaradi možnosti različne ostrine opredeljevanja zahtevnosti del in nalog po teh kriterijih, temeljne organizacije in delovne skupnosti oblikujejo komisijo, ki usklajuje stopnjevanje zahtevnosti del in nalog. Delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti v okviru ugotovitev strokovne komisije sprejme ustrezne sklepe.

Člen 14

Stopnji zahtevnosti v vsaki značilnosti delovne naloge ustreza vrednost izražena v točkah. Vsota vseh točk po opredeljenih kriterijih predstavlja vrednost dela oz. naloge. Teža vpliva vsakega kriterija v skupni vrednosti delovne naloge je samoupravno enotno dogovorjena za vse temeljne organizacije in delovne skupnosti.

Člen 15

Pri vrednotenju del in nalog poslovnih delavcev je potrebno upoštevati prispevek k uspešnosti delovne organizacije. Poleg skupne metodologije vrednotenja del in nalog se uporabljajo tudi

osnove iz družbenega dogovora v skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupne porabe. Te osnove upoštevajo: položaj temeljne in delovne organizacije v skupni materialni reprodukciji; obseg poslovanja temeljne organizacije, sektorja, delovne organizacije; položaj in vključenost na trgu in v ekonomskih odnosih s tujino; zahtevnost proizvodnega programa; stopnja delitve dela v organizacijski strukturi; stopnja opremljenosti dela z zahtevnostjo tehnologije in zahtevnost uporabe znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov v proizvodnji in poslovanju.

Te osnove se uporabljajo za vrednotenje del in nalog poslovnih odbora, vodij temeljnih organizacij ter vodij sektorjev v skupnih službah.

Člen 16

Vrednost točke zahtevnosti del in nalog se oblikuje na osnovi planiranega obsega sredstev za osebne dohodke in planiranega obsega del in nalog, ob tromesečnih obračunih pa se vrednost točke usklajuje z gibanjem produktivnosti in poslovne uspešnosti delovne organizacije. Opredeljuje se enotno za vse temeljne organizacije in delovne skupnosti.

Vrednost točke potrjujejo delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

2.2. Merila učinkovitosti izvajanja delovnih nalog

Člen 17

Učinkovitost izvajanja delovnih nalog se ugotavlja z:

- neposrednim ali posrednim ugotavljanjem delovnih rezultatov delavca ali skupine delavcev
- doseganjem produktivnosti dela
- doseganjem v dodatnih merilih uspešnosti.

2.2.1. Ugotavljanje delovnih rezultatov delavca ali skupine delavcev.

Člen 18

Merila učinkovitosti izvajanja delovnih nalog se oblikujejo za vsa dela in naloge v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ne glede na to, ali so rezultati dela ugotovljivi individualno ali skupinsko, neposredno ali posredno. Vsak delavec mora biti seznanjen z osnovami, po katerih se ugotavlja njegova učinkovitost.

Člen 19

Če v treh zaporednih mesecih ugotavljamo doseganje osnovnega merila učinkovitosti za več kot 10 odstotnih točk nad povprečjem temeljne organizacije ali delovne skupnosti, ali če ugotavljamo nedoseganje povprečja za več kot 6 odstotnih točk, je dolžna pristojna služba analizirati vzroke takih doseganj. O spremembi osnovnega merila učinkovitosti izvajanja del oziroma nalog odloča odbor za gospodarstvo temeljne organizacije ali delovne skupnosti na podlagi rezultatov analize odstopanja od povprečja.

Člen 20

Če delavec dosega nadpovprečne rezultate, se odbor za gospodarstvo odloča za spremembo osnovnega merila učinkovitosti v primerih, ko gre za pomanjkljivo oblikovan normativ, spremenjene pogoje dela, menjavo tehnične opremljenosti ter druge objektivne vplive na spremembo delovnega postopka. Če je preseganje posledica izjemne sposobnosti in prizadevanja delavca, se osnovna merila učinkovitosti ne spremenijo.

Člen 21

V primeru podpovprečne učinkovitosti delavca se odbor za gospodarstvo na podlagi analize odloča za enega od ukrepov:

- potrdi veljavni normativ ali znižanje normativa,
- zahteva spremembo organizacije dela,
- da pobudo za ugotovitev strokovne usposobljenosti delavca,
- da pobudo za izvedbo disciplinskega postopka.

V spornih primerih iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena odloča delavski svet. V kolikor prizadeti z odločitvijo delavskega sveta ne soglašajo, se sporni primer da v presojo samoupravnemu razsodišču, ki ga sestavljajo:

- član delavskega sveta, ki zastopa samoupravno delovno skupino (iz katere je delavec) v delavskem svetu,
- delegat sindikalne skupine, ki zastopa sindikalno skupino v osnovni organizaciji sindikata,
- izvedenec, ki strokovno obvlada področje delovnega procesa, kjer je nastopil sporni primer.

Odločitev samoupravnega razsodišča je dokončna.

Člen 22

Delovni rezultati delavca ali skupine delavcev se odražajo v odvisnosti od značaja dela in nalog. V tej odvisnosti ločimo:

- dela in naloge, pri katerih se delovni rezultati izražajo fizično v količini proizvodov ali storitev,
- strokovno-ustvarjalna ter vodstvena dela in naloge,
- administrativno-tehnična dela in naloge,
- dela in naloge poslovnih delavcev.

Učinkovitost delavca ugotavljamo po osnovah in merilih, ki izhaja iz del in nalog, ki jih delavec v pretežni meri opravlja.

Člen 148

Z dnem uveljavitve tega sporazuma preneha veljati samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarne Jesenice z dne 31. 1. 1978, razen tistih določb, ki se smiselno uporabljajo v skladu s členom 144.

Člen 149

Delavski svet Železarne potrdi sprejem samoupravnega sporazuma s posebnim ugotovitvenim sklepom, da je bil sporazum sprejet v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti.

Sporazum začne veljati osmi dan po objavi, uporablja pa se od 1. 1. 1982 dalje.

Sklep o objavi:

Delavski svet Železarne Jesenice je na seji dne ... na osnovi podanega poročila komisije za izvedbo referenduma o sprejetju tega sporazuma ugotovil, da je sporazum sprejet z večino glasov vseh delavcev v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti.

Člen 131
Če delavec ugotovi, da mu je bilo zaradi napake izplačano preveč osebnega dohodka, je to dolžan javiti oddelku za obračun osebnega dohodka, ki določi način vračila ali likvidacije preveč izplačanega zneska. Če delavec napake ni opazil ali napake ni prijavil in jo ugotovi naknadno oddelku za obračun osebnega dohodka ali drug kontrolni organ, se preveč izplačani znesek odtegne pri prvem naslednjem obračunu. Delavec mora biti o tem predhodno obveščen.

Člen 132
Če ugovor ni upravičen, se delavcu poda pojasnilo. Če delavec z njim ni zadovoljen in meni, da je bil oškodovan, ima pravico do pismenega prigovora na delavski svet temeljne organizacije, ali delovne skupnosti, ki mora delavcu v roku 30 dni podati pisni odgovor.

Člen 133
Dokončen obračun osebnega dohodka za vsakega delavca v temeljni organizaciji se napravi ob zaključnem računu temeljne organizacije.

Dokončen obračun osebnega dohodka za vsakega delavca se napravi ne glede na to, koliko časa je med letom prebil na delu v temeljni organizaciji.

Člen 134
Vsakemu delavcu se mora v pisni obliki vročiti končni obračun njegovega osebnega dohodka, ki vsebuje:

- znesek osebnega dohodka, izkazan po osnovah in merilih, po katerih so se delila sredstva za osebne dohodke,
- znesek sredstev, ki so bila iz njegovega osebnega dohodka združena za zadovoljevanje skupnih potreb, izkazan po njihovem namenu,
- znesek sredstev, ki so bila iz njegovega osebnega dohodka izločena za splošne družbene potrebe,
- znesek sredstev, ki jih je delavec prejel iz sklada skupne porabe,
- znesek čistega osebnega dohodka.

8. POSEBNE DOLOČBE

Člen 135
Vsi delavci, vsi samoupravni organi in drugi organi v temeljnih organizacijah, delovnih skupnostih in delovni organizaciji so odgovorni za izvajanje tega sporazuma in drugih samoupravnih sporazumov in splošnih aktov o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo kot tudi nadomestila iz materialnih stroškov.

Vsak delavec je odgovoren za izvajanje samoupravnih splošnih aktov iz prvega odstavka tega člena v mejah svojega področja dela in pravic ter obveznosti in danih pooblastil.

Člen 136
Vsak delavec ima pravico, da zahteva varstvo pravic zoper vsako odločitev v roku 30 dni od dneva sprejetja odločitve o njegovih pravicah, obveznostih in odgovornostih iz tega sporazuma. V kolikor se zahtevi za varstvo pravic ne ugotovi, lahko delavec zahteva varstvo svojih pravic pred sodiščem združenega dela.

Člen 137
Za razlago in izvajanje določil tega samoupravnega sporazuma je pristojen delavski svet Železarn.

Morebitne spore z izvajanjem tega sporazuma bodo temeljne organizacije in delovne skupnosti reševale prek notranje arbitraže.

Člen 138
Sindikalna organizacija sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju samoupravnih splošnih aktov, s katerimi se določajo osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Ta sporazum podpiše pooblaščen predstavnik sindikata, ki ga določi izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata železarn Jesenice.

Člen 139
Če sindikat sporazumov iz predhodnega člena ne podpiše, se sporazumi v temeljni organizaciji in delovni skupnosti uporabljajo, medtem ko ima sindikat pravico, da sproži spor pred sodiščem združenega dela ali ustavnim sodiščem.

9. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen 140
Ta sporazum sprejmejo delavci vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in je sklenjen, ko ga sprejme večina delavcev vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti na referendumu.

Člen 141
Pobudo za spremembe in dopolnitve lahko podajo:

- vsak delavec temeljne organizacije ali delovne skupnosti preko delovne skupine,
- zbori delavcev temeljne organizacije in delovne skupnosti,
- organi upravljanja in organi delavske kontrole v temeljni organizaciji, delovni skupnosti ali delovni organizaciji,
- sindikat v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti ali železarni Jesenice.

Pobuda za spremembo mora biti konkretna in obrazložena. O pobudi odloča delavski svet delovne organizacije.

Člen 142
Vse spremembe in dopolnitve tega sporazuma se sprejmejo na isti način in po istem postopku, kot se sprejme sam sporazum.

Člen 143
Enak postopek kot za sprejem sporazuma velja tudi za sprejem pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, ki so jih delavci dolžni vskladiti s tem sporazumom v roku šestih mesecev od dneva uveljavitve tega sporazuma.

Člen 144
V šestih mesecih od sprejetja sporazuma je treba uskladiti samoupravne splošne akte temeljnih organizacij in delovnih skupnosti s tem sporazumom.

Do uvedbe novih metod iz tega sporazuma se bodo upoštevale dosedanje izkušnje in rešitve s področja delitve osebnih dohodkov, ki prenehajo veljati z uvedbo novih.

Člen 145
Do uvedbe razvida del oz. nalog in analitičnega vrednotenja se bo uporabljala primerjalna metoda vrednotenja delovnih nalog - kategorizacija. Kategorizacija delovnih nalog je izvedena s primerjalno metodo, pri kateri se zahtevnost dane delovne naloge primerja z eno ali več drugimi delovnimi nalogami. Vrednost delovne naloge se lahko spremeni po predpisanem postopku, če se z analizo po enotni metodologiji ugotovi, da ima nepravilno vrednost, ali pa se je bistveno spremenila zahtevnost delovne naloge. Na osnovi analize odloča o spremembi vrednosti delavski svet temeljne organizacije ali delovne skupnosti.

Vrednosti delovnih nalog so razvrščene v 28 kategorij v naslednjih indeksnih razmerjih:

1	1,00	15	2,12
2	1,07	16	2,22
3	1,14	17	2,36
4	1,21	18	2,50
5	1,28	19	2,64
6	1,36	20	2,79
7	1,43	21	2,93
8	1,50	22	3,07
9	1,57	23	3,21
10	1,65	24	3,36
11	1,74	25	3,50
12	1,82	26	3,64
13	1,92	27	3,86
14	2,02	28	4,58

Na osnovi analize trimesečnih obračunov lahko delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejmejo enoten sklep o povečanju vrednosti kategorij v danih indeksnih razmerjih.

Člen 146
Delavci, ki delajo v skupinski normi imajo pravico do nadomestila za povečan napor zaradi izostanka manjkajočega delavca.

Ure za manjkajoče se lahko pripisujejo delavcem v delovnem procesu, tako da se prizna posameznemu delavcu največ 3 ure na izmeno, v delovni skupini pa največ 6 ur za manjkajočega delavca pri predpostavki, da je delovna naloga normirana. Ure, priznane za manjkajoče, se obračunavajo v doseganju časovnih normativov.

To merilo se uporablja do uvedbe merjenja rezultatov dela po izmenah.

Člen 147
Pri delitvi sredstev za minulo delo se bodo oblikovala merila in osnove v času izvajanja srednjeročnega načrta in morajo biti oblikovana najkasneje do preteka te dobe.

V prehodnem obdobju se uporabljajo vsa merila določena v tem sporazumu.

Člen 23
Merila ugotavljanja delovnih rezultatov posameznika ali skupine delavcev se oblikujejo tako, da imajo vsi delavci enakovredno izhodišče za doseganje učinka. Ugotavljanje učinka s posrednimi merili se s faktorjem izravnave prilagaja normalni produktivnosti, ki se odraža v doseganju časovnih normativov. Ta faktor izravnave je enak za vso delovno organizacijo, njegovo spreminjanje pa je povezano z ažuriranjem osnov izračuna učinka.

Člen 24
Da bi spodbujali doseganje nadpovprečnih rezultatov delavca ali skupine delavcev, se učinek ugotavlja v dveh stopnjah. Prva stopnja predstavlja doseganje po osnovnem merilu, ki je pogojen z višino dogovorjene produktivnosti, druga stopnja pa pri boljših rezultatih omogoča povečanje osnovnega učinka od 0 do 25 odstotnih točk.

2.2.1.1. Ugotavljanje učinkovitosti izvajanja del in nalog, pri katerih se delovni rezultati neposredno odražajo v količini izdelkov in storitev

Člen 25
Pri delovnih nalogah, kjer se lahko neposredno ugotavljajo rezultati dela, se ti merijo z doseganjem individualnih ali skupinskih časovnih normativov. Časovni normativi so obvezni, kjer se lahko merijo delovni rezultati natančno in sproti.

Metode določanja in standardi so opredeljeni v katalogih normativov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Vse spremembe normativov se sproti vnašajo v katalog.

Člen 26
V obračun doseganja časovnega normativa se upošteva samo proizvodnja, ki ustreza predpisanim standardom.

Pri drugorazredni proizvodnji in izmečku, ki sta nastala po krivdi predhodne temeljne organizacije, se od porabljenega časa odšteva normalni čas preračunan na to proizvodnjo. Ta proizvodnja bremeni povzročitelja v smislu 1. odstavka tega člena. Sporne probleme razrešuje oddelk tehnične kontrole.

Člen 27
Pri zastojih, ki so krajši od ene ure se delovni učinek delavca ali skupine za čas zastoja obračunava v poprečju učinka za učinkoviti delovni čas. Pri daljših zastojih se delovni učinek delavca ali skupine za čas zastoja obračunava v višini 80 % poprečnega učinka za učinkoviti delovni čas.

Člen 28
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da se nadpovprečni rezultati v doseganju časovnih normativov dodatno spodbujajo. Povečanje osnovnega izračuna učinkovitosti delavca je odvisno od doseganja časovnih normativov. Glede na odklon od dogovorjene ravni poprečnega učinka, se osnovni izračun učinka delavca ali skupine poveča v naslednji odvisnosti:

Odklon doseženega učinka v % na osnovo	povečanje osnovnega učinka (%)	Odklon doseženega učinka v % na osnovo	povečanje osnovnega učinka (%)
10 % in manj	0	4,1 do 4,5	13
9,9 do 8,0	1	4,6 do 5,0	14
7,9 do 6,0	2	5,1 do 6,0	15
5,9 do 4,0	3	6,1 do 7,0	16
3,9 do 2,0	4	7,1 do 8,0	17
1,9 do 0,0	5	8,1 do 9,0	18
0,1 do 1,0	6	9,1 do 10,0	19
1,1 do 1,5	7	10,1 do 11,0	20
1,6 do 2,0	8	11,1 do 12,0	21
2,1 do 2,5	9	12,1 do 13,0	22
2,6 do 3,0	10	13,1 do 14,0	23
3,1 do 3,5	11	14,1 do 15,0	24
3,6 do 4,0	12	15,1 in več	25

Člen 29
Povečanje učinka po merilih iz predhodnega člena se obračunava sproti na dejansko dosežene mesečne rezultate posameznika ali skupine delavcev.

2.2.1.2. Ugotavljanje učinkovitosti delavcev, ki opravljajo strokovno-ustvarjalna ter vodstvena dela in naloge

Člen 30
Učinkovitost delavcev, ki opravljajo strokovno-ustvarjalna ali vodstvena dela in naloge, se ugotavlja s posrednimi merili. Osnove in merila so zasnovane na doseganju tistih kazalcev, na katere lahko vpliva delavec ali skupina delavcev.

Člen 31
V temeljnih organizacijah materialne proizvodnje uporabljajo predvsem naslednje osnove posrednega ugotavljanja delavčeve uspešnosti. Pri izvajanju strokovno-ustvarjalnih in vodstvenih del in nalog se:

- razmerje med doseženo in normalno proizvodnjo za skupino, oddelk ali temeljno organizacijo
- razmerje med normalno in doseženo porabo vseh izdelanih ur
- razmerje med plansko in doseženo lastno ceno proizvodov
- razmerje med planirano in dejansko porabo ključne surovine ali energije.

Člen 32
Normalna produktivnost se redno opredeljuje enkrat letno na osnovi predvidene ravni produktivnosti in analize dosežene produktivnosti v predhodnem letu. Izjemoma se normalna produktivnost menja tudi med letom, če gre za večje spremembe v organizaciji dela, delovnem procesu ali stopnji tehnične opremljenosti.

Člen 33
V temeljnih organizacijah storitvenih dejavnosti so posredna merila učinkovitosti dela strokovno-ustvarjalnih in vodstvenih delavcev osnovana na doseženi učinkovitosti v temeljnih organizacijah materialne proizvodnje.

Člen 34
V delovni skupnosti skupnih služb so posredna merila učinkovitosti dela strokovno-ustvarjalnih in vodstvenih delavcev oblikovana glede na vpliv posameznika ali skupine delavcev na dosežene rezultate v posameznih temeljnih organizacijah ali delovni organizaciji kot celoti. Merila se oblikujejo zlasti na naslednjih osnovah:

- prihodek, ustvarjen s prodajo izdelkov in storitev
- produktivnost
- skupna proizvodnja
- skupni stroški
- stroški energije
- vezava sredstev v zalogah R3
- opravljene storitve, izražene s številom točk
- razmerje med plačano in fakturirano realizacijo
- prodajna cena
- izvrševanje programa prodaje po količini in kvaliteti.

Člen 35
K vsakemu od osnovnih meril učinkovitosti delavcev, ki opravljajo strokovno-ustvarjalna in vodstvena dela v temeljnih organizacijah ali delovnih skupnostih, se oblikujejo dodatna merila učinkovitosti, s katerimi se ugotavlja izvrševanje programov dela.

Vodje organizacijskih enot so dolžni, da na osnovi letnih programov dela pripravijo takšne mesečne programe dela, ki bodo realna osnova za ugotavljanje obsega in kvalitete izvršenih del oziroma nalog posameznika.

Obseg del se ugotavlja z deležem izvršenih del glede na postavljeni program. Obseg del je večji od 100 %, če delavec izvrši več nalog, kot jih je vseboval program in v programu ni bil predviden čas za izvajanje izjemnih del. Če časovna razporeditev del in nalog posameznika ne presega 80 % rednega delovnega časa (odsotnost ne vpliva na izračun uspešnosti izvrševanja programa) delež učinka po količini ne more presegati 5 odstotnih točk.

Člen 36
Za izvrševanje programa del po obsegu se za strokovno-ustvarjalne in vodstvene delavce postavljajo naslednja merila:

izvrševanje postavljenega mesečnega programa

povečanje učinka v odstotnih točkah

do 80 %	0
80,1 - 84 %	1
84,1 - 88 %	2
88,1 - 92 %	3
92,1 - 96 %	4
96,1 - 100 %	5
100,1 - 102 %	6
102,1 - 104 %	7
104,2 - 106 %	8
106,1 - 108 %	9
nad 108 %	10

Člen 37
Pri izvrševanju programa del po kvaliteti se ugotavlja predvsem kvaliteta raven izvršenih nalog in usklajenost rokov izvedbe posameznih del oziroma nalog s programiranimi roki. Doseganje dodatnega učinka je v naslednji povezavi s kvaliteto dela.

Kvaliteta izdelka	%	doseganje rokov	%
nezadovoljiva	0	kasnitev nad 10 %	0
		kasnitev od 5-10 %	1
komaj zadovoljiva	1	kasnitev od 1-5 %	2
popravki so pogosti	3	kasnitev do 1 %	3
zadovoljiva			
povprečna	5	vse naloge opravljene v roku	4
nadpovprečna	7		
izjemna presega		naloge opravljene v roku	5
zadovoljive delavca	10	nekatero celo pred rokom	

Pri izračunavanju učinka delavca se doseganje po obeh delnih merilih kvalitete dela sešteva.

Člen 38

Količino in kvaliteto dela strokovnih delavcev ugotavljajo vodje organizacijskih enot na osnovi meril iz členov 36 in 37.

Člen 39

Količino in kvaliteto dela vodij organizacijskih enot ugotavljajo poslovodni delavci na osnovi izpolnjevanja programov dela organizacijskih enot. Količina in kvaliteta dela za organizacijsko enoto se ugotavlja po istih merilih kot za strokovne delavce.

Člen 40

Obračun deleža učinka za količino in kvaliteto opravljenih del strokovno-ustvarjalnih in vodstvenih delavcev se vrši v rednem mesečnem obračunu, tako da se k doseganju po posrednem merilu učinkovitosti prišteje še delež učinkovitosti iz izpolnjevanja programov dela po količini in kvaliteti.

2.2.1.3 Ugotavljanje učinkovitosti delavcev, ki opravljajo administrativno-tehnična dela in naloge

Člen 41

Administrativno-tehnična dela in naloge so vsa tista dela in naloge, ki se v določenih časovnih razdobjih ponavljajo in je postopek za njihovo izvajanje predpisan.

Člen 42

Od pravočasnosti izvedbe administrativno-tehničnih del in nalog je odvisna učinkovitost pomembnih odločitev, zato se kot osnova ugotavljanja delovne učinkovitosti teh delavcev uveljavlja ista posredna merila kot za strokovno-ustvarjalna in vodstvena dela in naloge.

Člen 43

Enotno oblikovani normativi porabe časa so dodatna osnova za ugotavljanje delovnega prispevka delavcev, ki opravljajo administrativno-tehnična dela in naloge. Dodatno merilo učinkovitosti se odraža v razmerju med dejansko porabo časa in porabo časa po normativu:

odklon dejanske porabe časa od normativa (%)	povečanje učinka v odstot. točkah	odklon	povečanje
-10 in manj	0	4,1 do 4,5	13
-9,9 do 8,0	1	4,6 do 5,0	14
-7,9 do 6,0	2	5,1 do 6,0	15
-5,9 do 4,0	3	6,1 do 7,0	16
-3,9 do 2,0	4	7,1 do 8,0	17
-1,9 do 0,0	5	8,1 do 9,0	18
0,1 do 1,0	6	9,1 do 10,0	19
1,1 do 1,5	7	10,1 do 11,0	20
1,6 do 2,0	8	11,1 do 12,0	21
2,1 do 2,5	9	12,1 do 13,0	22
2,6 do 3,0	10	13,1 do 14,0	23
3,1 do 3,5	11	14,1 do 15,0	24
3,6 do 4,0	12	15,1 in več	25

2.2.1.4. Ugotavljanje učinkovitosti delavcev, ki opravljajo poslovodna dela

Člen 44

Učinkovitost izvajanja del in nalog poslovodnih delavcev se ugotavlja na osnovi rezultatov dela temeljne organizacije, sektorja, delovne skupnosti ali delovne organizacije, ki se odražajo v izbranih ključnih kazalcih uspešnosti.

Člen 45

Učinkovitost izvajanja del in nalog poslovodnih delavcev se ugotavlja s primerjanjem rezultatov in postavljenih ciljev. Pomembnejši cilji imajo večjo težo pri ugotavljanju učinkovitosti dela poslovodnih delavcev.

Člen 46

Za delavce v poslovodnem organu delovne organizacije se primerjajo doseženi rezultati in cilji za celotno delovno organizacijo. Na osnovi doseganja teh meril se oblikuje kriterij učinka. Obračun doseganja se vrši mesečno s tem, da se kazalci iz periodičnih, oziroma zaključnega računa ugotavljajo tromesečno.

Člen 47

Za vodje temeljnih organizacij in sektorjev se primerjajo doseženi rezultati in cilji za temeljno organizacijo ali sektor.

Člen 48

Dodatni kriterij učinka je enoten za vse poslovodne delavce. Da bi vzpodbujali usklajevanje interesov posameznih temeljnih organizacij s skupnimi interesi je osnova za povečanje učinka doseganje ciljev delovne organizacije.

Člen 49

Učinek po dodatnem merilu se za poslovodne delavce oblikuje po naslednjih kriterijih:

doseganje ciljev del. organizacije	povečanje učinka v odstot. točkah	doseganje ciljev del. organizacije	povečanje uč. v odstot. toč.
10 % in manj	0	4,1 do 4,5	13
9,9 do 8,0	1	4,6 do 5,0	14
7,9 do 6,0	2	5,1 do 6,0	15
5,9 do 4,0	3	6,1 do 7,0	16
3,9 do 2,0	4	7,1 do 8,0	17
1,9 do 0,0	5	8,1 do 9,0	18
0,1 do 1,0	6	9,1 do 10,0	19
1,1 do 1,5	7	10,1 do 11,0	20
1,6 do 2,0	8	11,1 do 12,0	21
2,1 do 2,5	9	12,1 do 13,0	22
2,6 do 3,0	10	13,1 do 14,0	23
3,1 do 3,5	11	14,1 do 15,0	24
3,6 do 4,0	12	15,1 in več	25

2.2.2 Stimulacija za rast produktivnosti

Člen 50

Z namenom, da se vzpodbuja naraščanje dohodka oziroma proizvodnje z optimalno porabo delovnega časa in poudari skupni interes vseh delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih za čim boljše rezultate dela, se del osebnega dohodka deli v tej odvisnosti.

Člen 51

Stimulacija za rast produktivnosti se ugotavlja na osnovi razmerja med doseženo produktivnostjo danega meseca in povprečjem preteklega leta. Produktivnost je opredeljena z razmerjem med doseženo programirano proizvodnjo in porabo časa v učinkovitih izdelavnih urah.

Stimulacija za rast produktivnosti se izplačuje po tabeli:

dosežena produktivnost (%)	stimulacija (%)
do 100	0
100,1 - 101	1
101,1 - 102	2
102,1 - 103	3
103,1 - 104	4
104,1 - 105	5
105,1 - 106	6
106,1 - 107	7
107,1 - 108	8
108,1 - 109	9
109,1 - 110	10
110,1 - 111	11
111,1 - 112	12
112,1 - 113	13
113,1 - 114	14
114,1 in več	15

Člen 52

Za temeljne organizacije materialne proizvodnje se stimulacija ugotavlja na osnovi lastne proizvodnje in števila učinkovitih izdelavnih ur.

Za storitvene temeljne organizacije in delovne skupnosti se stimulacija ugotavlja na osnovi skupne proizvodnje vseh temeljnih organizacij materialne proizvodnje in delovnih ur, ki so bile opravljene v lastni temeljni organizaciji ali delovni skupnosti.

Člen 113

Delavcem, ki so na poklicni rehabilitaciji na podlagi pogodbe med Železarno Jesenice in SIS pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pripada 10 % dodatek k oskrbnini, določeni v odločbi. Poleg tega dodatka se delavcem, ki uspešno izvajajo program medicinske oz. poklicne rehabilitacije, prizna delna ali celotna razlika med oskrbnino in osebnim dohodkom delavca, ki redno opravlja enake ali podobne naloge. Višino razlike določi odbor za delovna razmerja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

Člen 114

Za čas letnega dopusta, izredno plačanega dopusta in za dneve državnih in republiških praznikov pripada delavcu nadomestilo poprečnega osebnega dohodka, ki ga je prejemal za redno delo v zadnjih treh mesecih pred odsotnostjo. Enako nadomestilo pripada delavcu za čas udeležbe na vojaški vzgoji oz. pouku, na vajah protipožarne zaščite in za čas udeležbe na mladinskih delovnih akcijah, če je udeležba organizirana in predhodno odobrena.

Člen 115

Delavcu pripada nadomestilo osebnega dohodka v isti višini kot za redno delo v tekočem mesecu:

- za čas dogovorjenega odmora med delom,
- za čas, ko zaradi višje sile ni možno opravljati rednega dela,
- za čas odsotnosti zaradi zamude javnih prometnih sredstev, s katerimi delavec prihaja na delo,
- za čas opravljanja samoupravnih in javnih funkcij, če sovpada odsotnost s časom rednega dela delavca,
- za čas odsotnosti na službenih potovanjih in seminarjih.

Člen 116

Delavec, ki je v priporu, preiskovalnem zaporu ali če je odstranjen iz temeljne organizacije ali delovne skupnosti, (suspens) ima pravico do nadomestila osebnega dohodka, ki znaša eno tretjino, če preživlja družino, pa polovico osebnega dohodka, izračunanega na podlagi poprečnega mesečnega osebnega dohodka za redno delo delavca v zadnjih treh mesecih pred nastopom pripora, preiskovalnega zapora ali odstranitvijo delavca.

Člen 117

Če je zoper delavca s pravnomočno sodbo kazenski postopek ustavljen, ali če je oproščen obtožbe, oz. je obtožba zavrnjena s pravnomočno odločbo, ima delavec pravico do razlike med izplačanim nadomestilom osebnega dohodka in poprečnim osebnim dohodkom delavca zadnjih treh mesecev, ko je bil na delu.

Člen 118

Delavcu, ki je z ustrezno odločbo odstranjen z dela in mu s pravnomočno odločbo ni bil izrečen ukrep prenehanja delovnega razmerja, je temeljna organizacija oz. delovna skupnost dolžna izplačati osebni dohodek, ki bi mu pripadal za redno delo v času odsotnosti.

Izplačila iz členov 116, 117 in 118 se izvršijo v breme odredbodajalca.

6.6. Regresi iz sklada skupne porabe

Člen 120

V delitvi sklada skupne porabe se enkrat letno enotno opredeljuje višina regresa za:

- letni dopust kot osebni prejemek za delavca in vzdrževane člane njegove družine,
- regres za prehrano med delom.

Člen 121

Do regresa za letni dopust so upravičeni aktivni delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki izpolnjujejo pogoje za koriščenje letnega dopusta.

Pravico do regresa za letni dopust imajo tudi nezaposleni družinski člani delavca, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka. Višina regresa za otroke do 10 let znaša najmanj 20 % višine regresa aktivnega delavca temeljne organizacije ali delovne skupnosti Železarne.

Višina regresa za ostale nezaposlene družinske člane znaša najmanj 25 % višine regresa za aktivnega delavca temeljne organizacije ali delovne skupnosti Železarne.

Višina regresa za letni dopust se oblikuje na osnovi razpoložljivih sredstev sklada skupne porabe iz predhodnega leta, izjemoma pa se lahko sredstva oblikujejo iz pridobljenih sredstev v tekočem letu. O višini regresov odločajo delavci na zborih delavcev, pri tem pa sredstva, namenjena za regresiranje letnega dopusta ne smejo presegati določil družbenega dogovora.

Člen 122

Dejavnost temeljne organizacije družbene prehrane se regresira za:

- dejavnost počitniških domov last železarne Jesenice,
- stanarine v samskih domovih,
- prehrano novosprejetih delavcev.

6.7. Izplačila v breme materialnih stroškov

Člen 123

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so spora-zumni, da bodo v pravilniku o nadomestilih stroškov določili enotna načela in merila o urejanju nadomestil stroškov za službena potovanja, selitvene stroške, dodatek za ločeno življenje, stroške prevoza na delo, terenske dodatke, sejnine za udeležbo delegatov na sejah samoupravnih organov v prostem času, pogoje uporabe osebnih motornih vozil in druga nadomestila, ki bremenijo materialne stroške.

Člen 124

Kadar delavec opravlja dela na podlagi pogodbe o delu v skladu s samoupravnim splošnim aktom o delovnih razmerjih, se mu določi vrednost teh del po istih osnovah in merilih, kot veljajo za redna dela.

7. OBRAČUN IN IZPLAČILO OSEBNIH DOHODKOV.

Člen 125

Akontacije osebnih dohodkov, priznane po merilih tega spora-zuma in drugih samoupravnih aktov, se obračunavajo mesečno na osnovi podatkov podanih v dninskem listu, poračunavajo pa se z osebnim dohodkom, ki izhaja za posameznika iz razporeditve po zaključnem računu.

Člen 126

Pri delitvi sredstev za osebne dohodke ter pri ugotavljanju in obračunavanju osebnih dohodkov ima delavec pravico:

- da je vnaprej seznanjen z osnovami in merili, po katerih se ugotavlja in obračunava osebni dohodek,
- do udeležbe na osebnem dohodku po vseh merilih, ki so jih delavci temeljne organizacije ali delovne skupnosti sprejeli s pravilnikom,
- do pismenega obračuna osebnega dohodka,
- do obrazložitve vseh okoliščin, ki so vplivale na višino obračunskega osebnega dohodka, vključno s preizkusom obračuna ob njegovi navzočnosti,
- do vpogleda obračuna osebnih dohodkov vseh delavcev v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti.

Člen 127

Osnovni podatki, ki služijo za obračun osebnih dohodkov, morajo biti zbrani in izkazani v dninskem listu posameznika. Poleg osebnih podatkov morajo biti izkazani tudi:

- čas prisotnosti na delu izkazan po dnevih,
- čas in vrsta plačane in neplačane odsotnosti,
- označba del, ki jih je delavec opravil na posameznih stroškovnih mestih,
- vsja merila in drugi podatki, po katerih se še odmerjajo akontacije.

Člen 128

Akontacije osebnega dohodka po vseh merilih o nagrajevanju se obračunavajo po zaključku vsakega meseca v roku, ki omogoča, da se do 15. v mesecu akontacija osebnega dohodka za pretekli mesec tudi izplača. Če pade 15. v mesecu na dela prost dan in ni mogoče zagotoviti izplačila osebnih dohodkov dan ali več prej, se izplačilo prenese na 16. v mesecu.

Izplačilo osebnih dohodkov je lahko gotovinsko ali brezgotovinsko s prenosom na hranilno knjižico, tekoči račun pri banki ali kombinirano.

Člen 129

Obračun osebnega dohodka mora biti vsakemu delavcu izkazan pisno. V njem mora biti razvidno:

- iz česa je sestavljen obračun akontacije v tekočem mesecu z navedbo delovnega časa in časa upravičene odsotnosti z dela,
- znesek prispevkov predpisanih z zakoni, odloki občinskih skupščin ali dogovorjenih s samoupravnimi sporazumi, ki jih delavci temeljne organizacije in delovne skupnosti sklenejo s SIS,
- višina in vrsta osebnih obveznosti (posojila, terjatve, osebno zavarovanje itd.),
- znesek izplačil, kot so otroški dodatki, povračila za vožnjo itd., čisti znesek izplačila.

Člen 130

Če delavec meni, da mu je bila akontacija nepravilno obračunana, poda ugovor pri odgovornem delavcu v temeljni organizaciji ali na oddelku za obračun osebnega dohodka. Če je reklamacija upravičena in vpliva na izplačilo za manj kot 200 din, se upošteva v obračunu naslednjega meseca. Če je razlika večja, lahko delavec zahteva izplačilo izredne akontacije. V obeh primerih se poda obračun pri obračunu akontacije za naslednji mesec.

njenih za izvajanje solidarnostne pomoči delavcem, ki se izplača predvsem v naslednjih primerih:

- ob smrti v ožji družini, če je s tem prizadet socialni položaj delavca,
- pomoč ob daljši ali večkratni ponavljajoči bolezni delavca, če ogroža socialni položaj družine,
- pomoč ob elementarnih nesrečah ali požarih, ki so prizadele delavca in njegovo družino,
- enkratna pomoč ob nastanku težje invalidnosti,
- drugih primerih, kadar okoliščine opravčujejo podelitev solidarnostne pomoči.

Člen 96

Sredstva, namenjena za izvajanje solidarnostne pomoči, se združujejo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne. Združujejo se v višini dogovorjenega procentualnega prispevka od sredstev bruto osebnega dohodka.

Člen 97

Če se delavec pri delu smrtno ponesreči, se svojem umrlega povrnejo stroški prevoza krste, stroški krste z vencem po predloženih računih ter stroški uradnega spremstva pri pogrebu.

6. POSEBNA IZPLAČILA

Člen 98

Delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti pripadajo po tem sporazumu nadomestila osebnih dohodkov za čas upravičene odsotnosti ter drugi dodatki in nadomestila, ki niso vezani na učinek — rezultat dela in se izplačujejo iz sredstev za osebne dohodke, dela sklada skupne porabe in materialnih stroškov.

6.1. Deficitarnost poklica

Člen 99

Dodatek za deficitarnost se priznava na osnovi analize takrat, kadar ni mogoče pridobiti za izvajanje določenih nalog ustreznih delavcev. Višina dodatka je odvisna od stopnje deficitarnosti strokovnega profila in sestavljenosti delovnih nalog in znaša lahko največ 20 % na vrednotenje zahtevnosti del in nalog delavca, ki te naloge opravlja. Višino dodatka potrjuje delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

Člen 100

Deficitarnost se ugotavlja po metodologiji, ki vrednoti stopnjo fluktuacije, pomanjkanje kadrov v določenem profilu in vzroke neuspešnosti razpisov. Zaradi spremenljivosti teh pogojev dodatek za deficitarnost ni stalen.

6.2. Zbiranje odpadnih surovin

Člen 101

Z namenom, da se odpadne surovine ponovno vračajo v predelavo ali izloča njihov škodljiv vpliv na tehnološki proces in okolje, se delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sporazumejo za spodbujanje zbiranja odpadnih surovin.

Zbiranje, sortiranje in oddajanje odpadnih surovin se opravlja tako, da ni moteno izvrševanje rednih delovnih nalog ali oviran tehnološki proces.

Za odpadne surovine se štejejo barvne kovine, staro železo, ostružki, olja in drugi materiali.

Člen 102

Stimulacija za zbiranje je sorazmerna vloženemu delu in lahko znaša največ 20 % tržne vrednosti odpadnih surovin.

Delavci temeljne organizacije oz. delovne skupnosti odločajo, če se stimulacija razdeli med zbiralce ali pa se nameni za delo sindikalne organizacije.

V samoupravnem splošnem aktu temeljne organizacije oz. delovne skupnosti se določi vrsta, način in pogoji zbiranja ter izplačila stimulacije.

6.3. Izobraževanje in usposabljanje

Člen 103

Pripravniki prejemajo med pripravniškim stažem osebni dohodek, odvisen od časa dela, višine izplačanih akontacij v Železarni in stopnje dokončane šole. Za posamezno izobraževalno raven se pripravnikom izplačuje osebni dohodek:

— srednja šola	70 % OD Železarne
— višja šola	90 % OD Železarne
— visoka šola	100 % OD Železarne

Člen 104

Osnova za izračun osebnega dohodka za vse pripravnike, ne glede na to, v kateri temeljni organizaciji ali delovni skupnosti opravljajo pripravništvo, je povprečni osebni dohodek na uro v Železarni v preteklem mesecu.

Člen 105

Študentom in dijakom, ki opravljajo počitniško prakso v skladu s šolskim programom, se za enomesečno opravljanje prakse izplača nagrada, ki je odvisna od stopnje in letnika šole, ki jo posameznik obiskuje; višino nagrade pa za vsako gospodarsko leto določi delavski svet Železarne.

Člen 106

Če opravlja počitniško prakso študent katerekoli temeljne organizacije iz delovne organizacije Železarna Jesenice, izplačana nagrada ne vpliva na prejetje odobrene štipendije. Če je počitniška praksa krajša od enega meseca, se višina nagrade obračuna skladno s časom dejanskega opravljanja prakse.

Člen 107

Delavcem, ki uspešno usposobijo novosprejele delavce, učence v usmerjenem izobraževanju in pripravnike, ali usposobijo delavce za izvajanje drugih delovnih nalog, pripada nagrada, določena v samoupravnem splošnem aktu. Višina nagrade se določa skladno z vrednotenjem zahtevnosti programov usposabljanja in se letno usklajuje z rastjo osebnih dohodkov.

Delavec pridobi pravico do nagrade, če je preizkus usposobljenosti kandidata uspešen.

Člen 108

Delavcu, ki je odsoten iz dela zaradi strokovnega izpopolnjevanja ali rednega šolanja in mu delovno razmerje skladno s pravilnikom o delovnih razmerjih ne preneha, pripada osebni dohodek izračunan na osnovi tromesečnega povprečja, in sicer v višini 100 % za strokovno izpopolnjevanje na seminarjih in delovni praksi in 90 % za redno šolanje.

6.4. Dežurstvo in pripravljenost za posebne naloge

Člen 109

Delavcu, ki mu je po razporedu odrejeno dežurstvo v temeljni organizaciji ali delovni organizaciji Železarna Jesenice med njegovim prostim časom za eno ali več področij dejavnosti, pripada nadomestilo v višini, ki je določena v samoupravnem splošnem aktu temeljne ali delovne organizacije, ki je organizator dežurstva. Dežurstvo traja največ 12 ur na dan. Če bi moral delavec po dežurnju začeti redno delo, ima po dežurstvu plačan prost dan.

Člen 110

Delavcu, ki mu je po razporedu odredjena pripravljenost na domu med njegovim prostim časom, pripada nadomestilo za pripravljenost v višini, ki je določena v samoupravnem splošnem aktu temeljne organizacije, ki je organizator pripravljenosti na domu. Delavec, ki mu je odredjena pripravljenost na domu, je na poziv dolžan priti na delo. Za tako delo mu pripada osebni dohodek za delo v podaljšanem času po vseh merilih živega dela in se mu v čas dela priznavata tudi prihod in odhod z dela.

6.5. Nadomestilo osebnih dohodkov za čas upravičene odsotnosti

Člen 111

Delavcem, ki združujejo delo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih železarne Jesenice, pripada za čas upravičene odsotnosti z dela nadomestilo osebnega dohodka za primere in v mejah, ki so določeni s pravilnikom o delovnih razmerjih.

Nadomestilo v nobenem primeru ne more biti višje od osebnega dohodka, ki bi ga delavec prejel za redno delo.

Člen 112

Nadomestilo za bolezensko odsotnost do 30 dni znaša 90 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka delavca v preteklem letu.

Nadomestilo za bolezensko odsotnost do 30 dni, ki je posledica nesreče pri delu, na poti na delo ali z dela ter borcem NOB, znaša 100 % od iste osnove, kot je opredeljena v prvem odstavku.

Nadomestilo za bolezensko odsotnost nad 30 dni, ki ga v imenu skupnosti zdravstvenega zavarovanja izplačujejo temeljne organizacije in delovne skupnosti, se izplača po predpisih te skupnosti.

Če delavec nima predhodne zavarovalne dobe, ki bi omogočila ugotovitev osnove iz preteklega leta, se za osnovo nadomestila vzame povprečni osebni dohodek delavcev na enakih ali sorodnih delovnih nalogah.

2.2.3. Dodatna merila ugotavljanja učinkovitosti

Člen 53

Z namenom, da se vzpodbuja odvisnost osebnih dohodkov od rezultatov dela, se lahko k osnovnim merilom uspešnosti dograjujejo dodatna merila, s katerimi se ugotavljajo rezultati dela po doseganju v tehnoloških terminskih in kvalitativnih kazalcih. Ta dodatna merila vplivajo na doseganje učinka v obeh smereh (+). V vsakem dodatnem merilu je opredeljena ničelna točka vpliva, strmina krivulje stimulacije in penala ter zgornja in spodnja omejitev.

Dodatna merila ne smejo biti po smislu v nasprotju s pridobivanjem dohodka in racionalnosti delovnega postopka.

2.2.4. Poslovna uspešnost

Člen 54

Poslovna uspešnost temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije se ugotavlja s trimesečnimi in letnim zaključnim računom. Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da bodo višino izplačanih sredstev osebnega dohodka usklajevali z ugotovljeno poslovno uspešnostjo. Višina sredstev osebnega dohodka za te namene se usklajuje na ravni delovne organizacije z določili samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in širšimi družbenimi usmeritvami. Če se na ravni delovne organizacije ugotavlja kršitev gornjih določil, oziroma usmeritev, nima nobena temeljna organizacija ali delovna skupnost pravice izplačati poravnave.

Pri določanju višine tromesečne poravnave osebnega dohodka na osnovi poslovne uspešnosti moramo poleg trenutnega rezultata upoštevati tudi predvidene poslovne rezultate za celo leto.

Člen 55

Osebni dohodek na osnovi ugotovljene poslovne uspešnosti se v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih deli na podlagi skupnih osnov in notnih meril.

Del poravnave se deli v enkratnem znesku, del poravnave pa se prenese na enotno povečanje vrednosti točke. Razmerje med enkratnim zneskom in deležem osebnega dohodka za povečanje vrednosti točke je naslednje:

80 %	— prvo tromesečje: enkratna poravnava 20 % vrednost točke
50 %	— drugo tromesečje: enkratna poravnava 50 % vrednost točke
20 %	— tretje tromesečje: enkratna poravnava 80 % vrednost točke

Letna poravnava se izplača v celoti v enkratnem znesku.

Člen 56

Glede na uspešnost so temeljne organizacije upravičene do različne udeležbe v enkratnem izplačilu. Razlika med najuspešnejšo in najmanj uspešno temeljno organizacijo materialne proizvodnje znaša najmanj $\pm 20\%$ povprečnega deleža enkratne poravnave na ravni Železarne.

Razlikovanje v udeležbi poravnave se ugotavlja po naslednjih merilih:

vrsta merila	teža merila
dohodek na delavca	35 %
rast produktivnosti na delavca	35 %
znižanje-zvišanje stroškov	30 %

Člen 57

Dejanska višina poravnave za delavce temeljnih organizacij materialne proizvodnje se ugotovi na osnovi primerjave doseganja meril s povprečnim doseganjem za delovno organizacijo.

Če je temeljna organizacija zaradi sprotne prilagajanja interesa ostalih temeljnih organizacij dosegla manjši dohodek in bi zaradi tega temeljna organizacija bila udeležena na podpoprečni poravnavi v enkratnem znesku, se višina poravnave tej temeljni organizaciji poveča za delež, ki izhaja iz razlike v doseganju dohodka, vendar največ do povprečnega deleža poravnave za delovno organizacijo.

Pri nizki rasti produktivnosti na delavca se delež poravnave ne menja.

Člen 58

Delavci temeljnih organizacij storitvenih dejavnosti in delavci delovnih skupnosti so upravičeni do povprečnega deleža poravnave osebnega dohodka temeljnih organizacij materialne proizvodnje.

Člen 59

Višina poravnave se ugotovi za delavca na osnovi ugotovljene ravni poravnave za temeljne organizacije ali delovno skupnost in na osnovi delovnega prispevka delavca, ki se izkazuje v prejetih akontacijah osebnega dohodka.

Člen 60

Višina poravnave po predhodnem členu se zmanjša, če je bila v času, za katerega se poravnava izplačuje ugotovljena neupravičena odsotnost z dela:

delež neupravičene ods. v plač. času (%)	višina (%) poravnave
0,60 — 0,8	95
0,81 — 1,0	90
1,01 — 1,2	85
1,21 — 1,4	80
1,41 — 1,6	75
1,61 — 1,8	70
1,81 — 2,0	65
2,01 — 2,2	60
2,21 — 2,4	55
2,41 — 2,6	50
2,61 — 2,8	45
2,81 — 3,0	40
3,01 — 3,2	35
3,21 — 3,4	30
3,41 — 3,6	25
3,61 — 3,8	20
3,81 — 4,0	15
4,01 — 4,2	10
4,21 — 4,4	5
4,41 in več	0

2.3. Dodatki za posebne pogoje dela

Člen 61

Med posebne pogoje se šteje delo opravljeno izven rednega dopoldanskega časa, delo opravljeno v neobičajno otežkojenih pogojih delovnega okolja in pri posebni odgovornosti za varnost drugih.

2.3.1. Dodatki za delo izven rednega dopoldanskega delovnega časa

Člen 62

Za delo izven rednega dopoldanskega časa se šteje delo v popoldanskem in nočnem času, delo v prostih dnevih (nedelje, prazniki, prosti delovni dnevi), delo v podaljšanem delovnem času in deljenem delovnem času. Prosti delovni dnevi so proste sobote v sistemu 5 + 2 in prosti delavniki v sistemu 4 + 1 in 6 + 2.

Člen 63

Za delo ob tem teh časovnih pogojih se sporazumevajo delavci vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za dodatke, ki se za posamezne vrste časovnih pogojev določajo v odstotkih na povprečno vrednotenje zahtevnosti del in nalog v Železarni. Dodatki se odražajo v številu točk na uro, ki se za posamezne vrste časovnih pogojev dela določajo v naslednjih odstotkih na povprečno vrednotenje zahtevnosti del in nalog:

Vrsta časovnega pogoja	dodatek (%)
1. delo v nočnem času od 22. — 6 ure	54
2. redno delo v popoldanskem času od 14. — 22. ure	20
3. redno delo na proste sobote	27
4. nedeljsko delo	68
5. delo na državni praznik	100
6. delo prek polnega delovnega časa	68
7. dodatek za predpisan deljen delovni čas se odraža v številu točk, ki ustreza 0,70 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka preteklega leta v gospodarstvu SRS. Ta višina se obračuna za vsak dan dela v deljenem delovnem času, če prekinitve znaša dve uri in več.	

Člen 64

Če je državni ali republiški praznik na soboto ali nedeljo, izključuje dodatek na praznik sobotni oziroma nedeljski dodatek.

Dodatek za delo prek polnega delovnega časa izključuje dodatek za delo v popoldanskem času in sobotni dodatek.

Dodatek za delo prek polnega delovnega časa se priznava delavcem ki presežejo število predpisanih ur (42 ur na teden) v obračunskem mesecu.

Dodatek za deljen delovni čas izključuje dodatek za delo v popoldanskem času.

2.3.2. Dodatki za otežkočene pogoje dela

Člen 65

Za delovne naloge, ki se občasno izvajajo z večjim naporom zaradi otežkočenih pogojev dela in stopnja tega napora ni zajeta v opisu in v vrednotenju delovnih nalog, se priznava dodatek za otežkočene pogoje dela.

Člen 66

Povečana zahtevnost pogojev dela se ugotavlja po metodologiji razvida del in nalog. Višina dodatka je opredeljena s številom točk vrednotenja zahtevnosti posameznih pogojev. Kot dodatek se obračunava razlika v vrednotenju izvajanja del in nalog v normalnih pogojih in izvajanja istih del in nalog v težjih pogojih.

Seznam otežkočenih del je opredeljen v pravilnikih o osnovah in merilih delitve osebnega dohodka v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Člen 67

Dodatek se obračunava samo za efektivni čas izvajanja dane delovne naloge. Nadzor nad izvajanjem naloge se ne šteje v otežkočene pogoje dela.

2.3.4. Dodatek za znižanje nezgod pri delu

Člen 68

Da se poveča interes za organiziranje varnega dela skladno s predpisi o varstvu pri delu in da se zmanjša število poškodb pri delu in odsotnost z dela zaradi teh poškodb, se neposrednim vodjem fizičnega dela prizna 5 % dodatka na vrednost delovne naloge, če število nezgod in število izpadnih dni zaradi poškodb v obračunskem mesecu ne presega poprečja preteklih treh mesecev.

Člen 69

Osnove za ugotavljanje dodatka se določajo tako, da se na delovnem področju posameznega neposrednega vodje fizičnega dela ugotavlja in sporoča mesečno stanje s trimesečnim poprečjem števila nezgod pri delu ter števila dni odsotnosti zaradi poškodb. Neposredni vodja dela je upravičen do dodatka, če sta izpolnjena oba pogoja.

Člen 70

Seznam neposrednih vodij, ki jim pripada dodatek za znižanje nezgod, je opredeljen v pravilnikih temeljnih organizacij.

2.4. Nagrada za izjemne dosežke pri delu

Člen 71

Za izjemne dosežke pri delu, ki se odražajo v večji proizvodnji, znižanju stroškov, preprečevanju škode ali nesreče, uspešnem izvajanju projektnih in drugih izjemnih nalog, se delavcu ali delovni skupini, ki je takšno nalogo opravila, lahko prizna enkratna nagrada. Višina nagrade se določi v odvisnosti od obsega in kvalitete rezultatov izvršenega dela ali izjemnosti dejanja. Nagrada nima značaja osebnega dohodka in je za isto delo enkratna.

O podelitvi in višini enkratne nagrade odločajo:

- delavski svet Železarn do dvakratne višine poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Železarni v predhodnem letu,
- delavski svet temeljne organizacije ali delovne skupnosti do 100 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Železarni v predhodnem letu,
- odbor za gospodarstvo temeljne organizacije ali delovne skupnosti do 30 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Železarni v predhodnem letu.

Člen 72

Samoupravni organi, navedeni v predhodnem členu, lahko nagradijo za izjemne dosežke tudi več delavcev hkrati, pri čemer smejo za nagraditev uporabiti največ desetkratni znesek, ki je dopusten za posameznika. Delavski svet Železarn lahko prizna za izjemne dosežke enkratno nagrado tudi večji organizacijski enoti (temeljni organizaciji, delovni skupnosti, sektorju, oddelku), če ta s kolektivnim delom doseže takšne uspehe, ki so pomembni za celotno delovno organizacijo in so delavci predhodno za ta namen združili sredstva v skladu skupne porabe, s katerim razpolaga delavski svet Železarn. Vrednost priznanih nagrad s strani delavskih svetov ali odborov za gospodarstvo ne sme presegati v letnem obračunu višine 0,60 % sredstev namenjenih za osebne dohodke v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti. Vrednost nagrad, ki jih priznava delavski svet Železarn, ni omejena z določili tega sporazuma, ampak je odvisna od višine združenih sredstev.

Člen 73

Nagrade se lahko priznavajo izključno na osnovi pisnih predlogov, ki jih samoupravnim organom posreduje vodja temeljne organizacije, za delovne skupnosti pa vodje sektorjev. Nagrade, o katerih odloča delavski svet delovne organizacije, predlaga poslovodni odbor. Pobudo za nagrade lahko poda: samoupravna skupina, organi samoupravljanja, družbenopolitične organizacije, vodje temeljnih organizacij, sektorjev in poslovodni odbor.

3. OSNOVE IN MERILA ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV IN SREDSTEV SKUPNE PORABE NA OSNOVI MINULEGA DELA

Člen 74

Minulo delo predstavljajo opredmetena sredstva in vrednosti, ki so se v preteklosti ustvarila iz deleža živega dela.

Opredmeteno minulo delo je sestavljeno iz:

- vlaganj sredstev v povečano materialno osnovo dela lastne temeljne organizacije,
- vlaganj sredstev v povečano materialno osnovo dela temeljnih organizacij — delovnih skupnosti Železarn, SOZD Slovenske železarn in poslovne skupnosti,
- vročanje denarnih sredstev v bankah z namenom združevanja sredstev za večje investicijske naložbe,
- naložbe v SIS v gospodarske dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Člen 75

Pri vsaki novi naložbi se predvidi, koliko se bo z izvedbo naložbe povečal dohodek temeljne organizacije in izboljšali pogoji za delo ter varstvo okolja.

Predvidijo se pogoji osnov in meril vračanja anuitet ter delež dohodka iz minulega dela z začetkom in zaključkom pravic na vračanje.

Člen 76

Delež osebnega dohodka in druge prejemke iz minulega dela pridobivajo delavci po naslednjih osnovah in merilih:

- za dobo združevanja dela v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v Železarni Jesenice in v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarn
- za dobo združevanja dela v katerikoli organizaciji združenega dela
- z delovnim prispevkom iz uspešnosti upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi na podlagi naložb v preteklosti.
- osebnih prejemkov iz naslova delitve vsakoletnih nagrad ob podeljevanju jubilejnih priznanj
- osebnih prejemkov ob priznanju za delo pri upokojitvi
- izplačila svojca kot priznanje za minulo delo pokojnega delavca.

Sredstva za priznavanje osebnega dohodka iz minulega dela bodo določena po enotnih kriterijih v letnem gospodarskem načrtu, in sicer pod točko 1, 2 in 3 iz opredeljenih sredstev delitve po minulemu delu, pod točko 4, 5 in 6 pa iz dela sklada skupne porabe.

Člen 77

Kot del priznanja za minulo delo in pridobljene izkušnje pri opravljanju dela ter da bi se zmanjšala fluktuacija, imajo vsi delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti pravico do deleža iz minulega dela opredeljenega za dobo združevanja dela v delovni organizaciji Železarna Jesenice oziroma delovnih organizacij SOZD Slovenske železarn.

Člen 78

Za združevanje dela pripada delavcu del osebnega dohodka iz minulega dela odvisen od skupne delovne dobe v združenem delu, povečan za delovno dobo v Železarni v % na vrednost delovnih nalog in se ugotavlja po naslednji tabeli:

Delovna doba	delež na skupno del. dobo (%)	dodatni delež na delovno dobo v SZ (%)
1-3	1	1
3-6	2	2
6-9	3	3
9-12	4	4
12-15	5	5
15-18	6	6
18-21	7	7
21-24	8	8
24-27	9	9
27-30	10	10
nad 30	11	11

Člen 79

Čas združevanja dela se ugotavlja mesečno. Pravico do spremembe dodatka pridobi delavec naslednji mesec, ko izpolni pogoj za višji dodatek.

Člen 80

Delovni prispevek delavca iz uspešnosti upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi na podlagi naložb v preteklosti se opredeljuje po merilu revaloriziranih vlaganj in deli glede na dobo združevanja dela v Železarni in glede na poprečno vrednost delovnih nalog delavca.

Člen 81

Jubilejna priznanja imajo značaj osebnih prejemkov za minulo delo.

Višina sredstev za jubilejna priznanja se ugotavlja na osnovi zaključnega računa kot delež sklada skupne porabe, o njej se razpravlja na zborih delavcev, ugotovitveni sklep pa sprejme delavski svet železarn Jesenice.

Višina priznanj delavcem je sestavljena iz dogovorjenega osnovnega zneska, povečan za dogovorjen znesek za vsako leto delovne dobe v Železarni.

obr pre dol A Ka tre bo ele nji P niži obr vse obr veži tal mi obr zar v i pre / Re no izd

Do jubilejnega priznanja os upravičeni delavci, ki imajo na dan 31. 12. preteklega leta najmanj enoletni delovni staž v Železarni in so na dan izplačila jubilejnih nagrad še v delovnem razmerju v Železarni;

- delavci, ki jim pravice iz delovnega razmerja mirujejo,
- delavci, ki so bili upokojeni od 1. 1. do dneva izplačila v tekočem letu.

Člen 82

Osební prejemek kot priznanje na minulo delo ob upokojitvi se izplačuje glede na skupno dobo združevanja dela in je:

- do 20 let — 2,0 poprečna mesečna osebna dohodka v SRS v preteklem letu
- do 30 let — 2,5 poprečna mesečna osebna dohodka v SRS v preteklem letu
- nad 30 let — 3,0 poprečni mesečni osebni dohodki v SRS v preteklem letu

To priznanje se izplačuje enkrat.

Člen 83

Če delavec umre zaradi posledic nezgod pri delu v Železarni, se izplača svojem umrlega znesek v višini treh poprečnih mesečnih osebnih dohodkov v SRS v preteklem letu ne glede na dobo združevanja dela umrlega.

Če smrt delavca ni posledica nezgode pri delu, se svojem umrlega izplača znesek v odvisnosti od dobe združevanja dela po merilih iz predhodnega člena.

4. OSNOVE IN MERILA DELITVE PO INOVACIJSKEM PRISPEVKU

Člen 84

Zato, da se vzpodbuja ustvarjalnost pri delu (z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami ustvarjalnosti), pripada delavcem, ki na ta način prispevajo k povečanju dohodka v temeljni organizaciji in delovni skupnosti, posebno nadomestilo.

Kadar je predlog vrednoten na osnovi doseženih prihrankov, je višina nadomestila opredeljena z enkratnim ali večkratnim nadomestilom osebnega dohodka s časovno omejitvijo.

Člen 85

Posebno nadomestilo določamo po tabeli v odvisnosti od doseženih koristi oz. prihrankov. Posebno nadomestilo, določeno pa tabeli, je treba pomnožiti še s faktorjem, ki upošteva stopnjo ustvaritvene sposobnosti. Za koristne predloge so odmeri samo enkratno posebno nadomestilo.

Letni čisti prihranek (čisti doh.)	Višina poseb. nadomestila
do 5.000 din	16 % (najmanj 300 din)
5.000	20.000 din
20.000	50.000 din
50.000	100.000 din
100.000	200.000 din
200.000	300.000 din
300.000	500.000 din
500.000	700.000 din
700.000	1.000.000 din
1.000.000	5.000.000 din
5.000.000	10.000.000 din
nad 10.000.000 din	196.750 + 0,5 % od vred. nad 10.000.000 din

FAKTORJI USTVARITVENE SPOSOBNOSTI

Odmik področja izboljš. od ožjega del. območja predlagatelja	Stopnja novosti	Že znano	Izbol. z rešitva.	Izbol. z izvr. pop. rešit.	nov
		1	2	3	4
Ožje strok. področ. predlagat.		0,1	0,4	0,7	1,0
Širše strok. področ. predlagat.		0,2	0,5	0,8	1,1
Izboljšava izven strok. podr. predlag.		0,3	0,6	0,9	1,2

Člen 86

Kadar se predlog nanaša na izboljšanje okolja, racionalnejšo organizacijo dela in podobno in ni zanj mogoče ugotoviti neposrednega prihranka, se določi enkratno nadomestilo v višini, ki je odvisna od vloženega dela inovatorja ter od pomembnosti problemov, ki jih predlog rešuje.

Člen 87

Dohodek ustvarjen z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami ustvarjalnosti, se razporeja na sredstva za osebne dohodke v istem razmerju kot dohodek, ki je rezultat živega dela. Ta del osebnega dohodka se delavcem v letnem obračunu osebnega dohodka posebej izkazuje.

5. OSEBNI DOHODKI IN DRUGI PREJEMKI IZ SREDSTEV SOLIDARNOSTI

Člen 88

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so sporazumni, da bodo solidarnostno združevali sredstva za izplačevanje naslednjih osebnih dohodkov in prejemkov:

- zajamčeni osebni dohodek,
- osebni dohodek delavcev pri razporeditvi na druge delovne naloge,
- solidarnostna pomoč

5.1. Zajamčeni osebni dohodek

Člen 89

Zajamčeni osebni dohodek po tem sporazumu znaša 85 % planiranih sredstev za osebne dohodke. Temeljna organizacija ali delovna skupnost, ki ne ustvari dovolj sredstev za izplačevanje zajamčenega osebnega dohodka, mora zagotoviti sredstva iz drugih virov najmanj do višine kritja zajamčenega osebnega dohodka.

Člen 90

Sredstva zajamčenega osebnega dohodka, ki se oblikujejo po določenih samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih razporeditve čistega dohodka, se izplačujejo skladno z delovnim prispevkom delavca, s tem da se raven delitve uskladi z višino oblikovanih sredstev. Zajamčeni osebni dohodek se deli po enakih osnovah in merilih kot osebni dohodek pri normalnih rezultatih poslovanja.

Člen 91

Osebni dohodek delavca, ki dosega poprečno učinkovitost, ne sme biti manjši od minimalnega osebnega dohodka po zakonu ali družbenem dogovoru.

5.2. Osebni dohodek delavcev pri razporeditvi na druga dela oz. naloge

Člen 92

Delavec pridobiva delež osebnega dohodka iz naslova solidarnosti tedaj, če ima najmanj 20 let dela v Železarni in če je star preko 50 let (delavka 45 let), pa je razporejen k drugim delovnim nalogam, ki so nižje vrednotene. Če izpolnjuje oba pogoja, je upravičen do osebnih dohodkov, kot bi jih prejemal pri izvajanju prejšnjih del oz. nalog.

V teh primerih mora delavski svet temeljne organizacije ali delovne skupnosti ugotoviti, da zaradi reorganizacije, ukampanja, uvajanja nove tehnologije ali iz zdravstvenih razlogov ni bilo mogoče delavca s pre oz. dokvalifikacijo ustrezno razporediti na enako vrednotena dela oz. naloge.

Člen 93

Pri začasni razporeditvi v drugo temeljno organizacijo ali delovno skupnost, pripada delavcu za čas usposabljanja za nova dela oz. naloge osebni dohodek po isti osnovi kot za opravljanje njegovih stalnih del oz. nalog. Ko čas usposabljanja preneha in je delavec razporejen na nova dela in naloge, mu pripada osebni dohodek glede na delo, ki ga opravlja.

Člen 94

Če gre za začasno razporeditev delavca na nižje vrednotena dela oz. naloge znotraj temeljne organizacije ali delovne skupnosti, pripada delavcu osebni dohodek po isti osnovi, kot za opravljanje njegovih stalnih del oz. nalog.

5.3. Solidarnostna pomoč

Člen 95

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti s sprejetjem programa delitve sklada skupne porabe sporazumno z delavci drugih temeljnih organizacij določijo višino sredstev, name-